
ÚJ!
video
magazin
1988.
IV. évf. 4. (11). szám
Ára: 39 Ft
ötle

VIDEOTÉKA

1061 Bp. Majakovszkij u. 40.

Tel.: 424-778 426-942 425-368

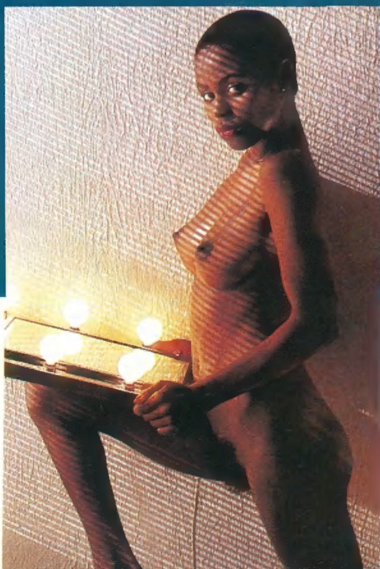
Kedves Olvasó!

Ülök a fotelban, mint szerte az országban milliók így vasárnap este, és ernyedten nézem a televízió képernyőjén azt a rózsaszín mosolyú, kövérkés embert, aki csak úgy ontja ránk a válogatott közhelyeit. A második programon nemzetközi tőrverseny középdöntője folyik, így hát zsibbadok tovább a hétvégi ellenműsoron (nevezzük jobb híján „ellenműsornak" azt, ami annyira unalmas, hogy mindig inkább a hirdetett igék ellenkezőjét vagyok hajlamos elhinni), s feltehetően a hervasztó kábulat teszi velem, hogy félálomban a képmagnó távvezérlője után nyúlok (csak a képmagnó távvezérelhető, illetve a videobemeneten keresztül a tévé csatornaváltó funkciója is), szóval fogom a távvezérlőt és nyomogatom rajta az „FF", vagyis a Fast Forward, a gyors képkereső gombját.

Mániákus és szórakozott videósként elfelejtettem, hogy a műsort nem tudom gyorskeresővel odébb csévélni, amint az unalmasabb filmrészleteknél szokás, mert ezt a kazettát nem egy amatőr videomagnóban, hanem egy stúdióban játszszák le. A kép tehát nem mozdul, ömlik az ellenműsor rendületlen. Egyelőre központi antenna híján csak a tévé kikapcsolása vagy egy videokazetta vált meg a profi technológiával készült amatőr műsoroktól. De már fejünk felett repkednek a műholdak, amelyek év végére egyes számítások szerint százezer hazai háztartásnak nyújtanak alternatív szórakozási lehetőséget.

S ahogy a tetőkön egyre gyarapodó parabolaantennákat figyelem, az infláció mellett ez lesz a másik tervadat, amit biztosan túl fogunk teljesíteni.

Bíró Zoltán

video magazin

ötlet

VIDEOVILÁG

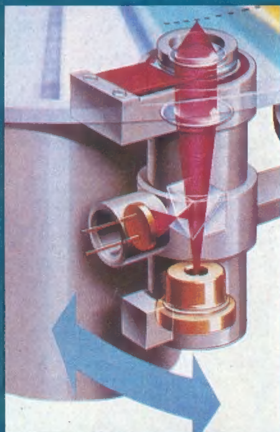
FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

KILÁTÓ

Az Ötlet hetilap magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.

Kossuth Nyomda, Budapest 88.0298 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta

Címlap: Batha László
HU ISSN 0237-5141

Vidám szellemvadászok I.

(REAL GHOSTBUSTERS)

Végre egy mulatságos rajzfilmsorozat, amit nyugodt szívvel lehet ajánlani a gyerekeknek, akik egyebet sem látnak a videón – még a nekik szánt filmek legtöbbjében is – mint iszonyatot és véres erőszakot. Ebben a sorozatban, amelyben most egy kazettán lévő három folytatását mutatjuk be, vidám és mulatságos szellemvadászfiúk kalandjaival ismerkedhetünk meg.

Az első filmbetét címe „Knock-knock", ami körülbelül annyit jelent, hogy „Kop-kop". A New York-i metróban titokzatos ajtóra bukkannak a munkások. Mielőtt még kinyithatnák, hogy megnézzék, mi van mögötte, az ajtó magától kicsapódik és gonosz „szellemi" energiák szabadulnak rá a metrórendszerre, amelyek lehetetlenné teszik a normális működést. A rend helyreállítása a vidám szellemvadász fickókra vár. Az ellenséges hatalom fészke felé haladva elhaladnak az elveszett lelkek mellett, megküzdenek egy föld alatti hurrikánnal, ám végül sikerül aktiválniuk a részecskegyorsítójukat, hogy „kiiktassák" a gonosz szellemeket.

A második filmben a szellemvadászok jól megérdemelt szabadságukat töltik New Orleansban egy parapszichológiai kongresszuson. A szállodájuk azonban nem valami fényes, arról nem beszélve, hogy szünet nélkül „nyomja" egy jazz zenekar is az ipart, egy perc nyugtot sem hagyva a cimboráknak. Mikor aztán a zenészeket közelebbről is megnézik, kiderül, hogy a Gonosz szellem megtestesülései ők és a város lakóit úgy próbálják uralmuk elé hajtani, hogy amíg játszanak, visszafordítják az időt. A dolgot tovább bonyolítja, hogy a szellemvadászok a speciális felszerelésüket New Yorkban hagyták. De aztán feltalálják magukat és kifejlesztik a szellem-blues leghatékonyabb ellenszerét, a rock'n rollt...

A harmadik filmben az egyik szellemvadász apukája is bekapcsolódik a harcba, mert rossz a lelkiismerete. Ugyanis szellemvédő poncsókat adott el, amelyek valójában semmit sem érnek a szellemekkel szemben. Így hát az Apogon nevű expedíciós hajó legénysége hiába ölti magára a poncsót, elragadják őket a szellemek. A fiúk persze az elkeseredett poncsókereskedő segítségére sietnek.

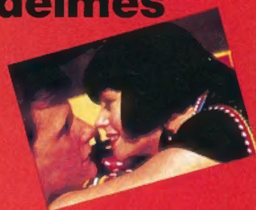
Max Headroom

Az angol Channel 4 televíziós társaság műsorvezető után kutatott legújabb zenés videosorozatuk élére. Olyasvalakit kerestek, akinek markánsak a vonásai, nemzetközi viszonylatban is sikerváromány0s és a külseje összetéveszthetetlen. Egy fiatal reklámszakemberük javaslatára elhatározták, hogy nem folytatják tovább a fáradságos keresgélést, hanem ők maguk „alkotják meg" az ideális műsorvezetőt. „Nyersanyagként" Matt Frewer filmszínészt használták fel, akinek a fejére egy speciális maszkot húztak, a feje búbjára parókát biggyesztettek és a szemére acélkék kontaktlencsét helyeztek. Az így keletkezett műarcot egy erre a célra kidolgozott grafikai számítógépprogrammal tovább „idegenítették", a színész hangját pedig szintetizátorok segítségével eltorzították: Max Headroom megszületett!

Az új sztárnak fantasztikus sikere lett, már az első adás után Max nevével az ajkukon bújtak ágyba plüssmackóikkal a zsengébb korosztály tagjai, akiket valósággal megbabonázott a „műfiú". Megkezdődött a Max Headroom-kultusz és -őrület. A készítők négymillió dollárért (!) adták el a figurát reklámcélokra a Coca-Cola cégnek, amely Maxszel száll ringbe a Pepsi üdvöskéi, Tina Turner és Michael Jackson ellen. Azóta Maxnek már volt egy önálló talkshowja (pardon: teleferéje) és szerződést kapott egy izgalmas filmsorozat főszerepére. A legeslegújabb részben,

A veszedelmes barátnő

(SOMETHING WILD)

USA, 1987
Főszereplők: Jeff Daniels, Melanie Griffith
Rendezte: Jonathan Demme
104 perc

Öveket becsatolni, újabb yuppie-film következik! (Yuppie: fiatal, nyugati üzleti körökben élő és dolgozó „karrierértelmiségi".) A történet főszereplője Charles Briggs New York-i adótanácsadó rendezett anyagi és családi élettel, két bájos gyermekkel és egy csinos feleséggel.

A jóképű fiatalember a 100%-os yuppie-ideál megtestesítője, vagyis törekvő, kötelességtudó, ambiciózus, viszont fantáziátlan és egyetlenegy dolog érdekli: a pénz. Éppen szokásos ebédjét fogyasztja a sarki pizzásnál, mikor gondol egy nagyot és fizetés nélkül kilép az ajtón. Az étkezde tulajdonosa ezt nem veszi észre, a szép és excentrikus Lulu viszont igen. Éppen arra jár a színesre pingált hatalmas „cirkálójával" és felajánlja az alkalmi svindlernek, hogy elviszi a munkahelyére. Ám az utazás nem a férfi munkahelye előtt ér véget, hanem sok-sok kilométerrel távolabb, a szép Lulunak ugyanis tisztességtelen szándékai vannak a védtelen yuppie-val szemben. Egy útszéli motelben szabályosan megerőszakolja és ezzel – úgymond – „tűzhányót szabadít fel" a férfi lelkében és testében.

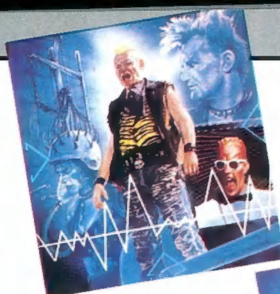
Az erotikus film hamarosan krimibe csap át: az újdonsült szerelmespár összefut Lulu férjével, aki egyenesen a börtönből érkezett. A találkozás eredménye: a vadállatias férj kirabol egy benzinkutat, félholtra veri Charlie-t és megpróbálja azt a látszatot kelteni, hogy ő volt a támadó, ráadásul elrabolja a neje őnagyságát. A kis híján kétórás film második felében aztán felmerül, hogy a férj talán mégsem a férj, s hogy Lulu talán mégsem az, akinek játssza magát.

Érdemes néhány szót szólni a kiváló színészi teljesítményt nyújtó női főszereplőről, Melanie Griffithről. Az édesanyja Hitchcock Madarak című filmjével vált világhírűvé (a neve Tippi Hedren, ő alakította a fiatal szőke nőt) és a film forgatásakor a kis Melanie is ott lábatlankodott a stáb körül, igaz, nem sokáig, mert Hitchcock hamar elzavart minden gyereket a forgatásról. Helyette viszont Melanie-nak ajándékozott egy koporsóban fekvő kisbabát, ami az édesanyját ábrázolta a híres filmbeli kosztümben – bizarr ötlet a bizarr Mestertől.

FILMAJÁNLATUNKAT EZÚTTAL AZ RCA-COLUMBIA PICTURES CÉG SZERKESZTŐSÉGÜNKNEK KÜLDÖTT TÁJÉKOZTATÓJÁBÓL VÁLOGATTUK.

egészen pontosan 1988. február 4-én Max ünnepélyesen bejelentette, hogy indul az Egyesült Államok elnökválasztásán...

A legelső történet címe Végzetes reklámok és egy tévétársaságnál játszódik. Edison Carter a Network 23-nak, a világ legnagyobb tévétársaságának sztárriporterе (a szerepet ugyanaz a színész alakítja, akire Max Headromot „ráépítették") mindig és mindenütt ott van, ahol történik valami érdekes. Egy nap különös esetről szerez tudomást: valaki felrobban (?!) a tévékészüléke előtt, tévézés közben. Carter az asszisztensnőjével a titok nyomára bukkan. E szerint az úgynevezett pszichoreklámok, amelyek néhány másodperc alatt több ezer képpel bombázzák a nézőt, halált is okozhatnak, ha a tévéző személy véletlenül a szuperérzékenyek kategóriájába tartozik. Ám a titkot Carter nem tudja nyilvánosságra hozni, mert a tévétársaságnak esze ágában sincs egy ilyen „semmiség" miatt a legjobban fizető reklámügyfeleit elveszíteni. Az újságíró menekülni kényszerül, de egy föld alatti garázsban bekerítik az üldözői. Az utolsó, amire Carter emlékszik, egy sorompó, amin ott a figyelmeztetés: Max Headroom.

A másik háromnegyed órás film ugyanezen a kazettán a „Skateboard-harcosok" címet viseli, és arról szól, hogy új, véres sport terjed el a gazdagok szórakoztatására: skateboardon sikló „gladiátorok" vívnak egymással véres csatát (késsel és egyéb szúró-vágó-hasogató-ölő szerszámokkal), míg az egyikük meg nem hal. Ennek a gonosz őrületnek csak egy ember, Max Headroom vethet véget...

A tökéletes férfi

(MAKING MR. RIGHT)

A film központi figurája a harmincas éveiben járó, intelligens, vonzó, szellemes tanácsadónő, Frankie. Ügyfeleinek tanácsokat ad, miként tudnák magukat legkönnyebben „eladni", azaz elfogadtatni. Legnagyobb szakmai sikerét azzal aratja, hogy sikerül befuttatnia egy kongresszusi képviselőt, név szerint Marcus urat. A magánéletben a kettőjük kapcsolata „nem jön össze", ám a kudarcért kárpótolja a csinos Frankie-t az az izgalmas feladat, amit Mr. Marcus ad neki: ki kell találnia az első műember, Ulysses image-ét, a tökéletes robotét, akit egy világűrbeli utazásra szántak készítői. Az androidról hamar kiderül, hogy mégsem olyan tökéletes, mint amilyennek alkotója hitte. Már a Frankie-vel való első találkozáskor kiég benne egy biztosíték – igaz, ezt egyszerű kijavítani úgy, hogy lecsavarják a fejét és kicserélik a hibás alkatrészt. Frankie lassacskán megszokja, hogyan bánjon a tanulékony és buzgó szerkezettel, és hogyan verje a műfejébe a viselkedési alapszabályokat. Egy nap aztán baj történik, mert Ulysses kitör a laborból és bevásárlási orgiát rendez az egyik méregdrága ruhaüzletben.

Nem sokkal később újabb affér szakítja félbe a viszonylag harmonikus együttműködést: Frankie egyik barátnője „csábítja el" a műembert és lelkesedéssel beszél a vele átélt erotikus gyönyörökről. Igaz, a tüzes együttlét eredményeként a robotnak nemcsak a fejét csavarják le és ki, hanem az összes végtagja is kifacsarodik, s a barátnő elképedten nézi, amint Frankie néhány mozdulattal újraéleszti a holtnak hitt szeretőt.

Vészesen közeleg a perc, mikor Ulyssesnek indulnia kell az űrbe, mert várja a feladat, amiért alkotója létrehozta: a fontos űrutazás. Hiába tiltakozik a robot, nincs kegyelem, Frankie könnyek között nézi a tévéközvetítést az űrhajó fellövéséről, amikor csöngetnek...

Főszereplők:
John Malkovich,
Ann Magnuson
Rendezte:
Susan Seidelman
98 perc

La Bamba

USA, 1986

Főszereplők:
Lou Diamond Phillips,
Esai Worales

Rendezte:
Luis Valdez

104 perc

A történet 1957-ben kezdődik Kalifornia egy kis településén, ahol az ifjú Ricardo Valenzuela anyjával és barátnőjével, Rosie-val éldegél. Napközben egy gyümölcsültetvényen dolgozik, esténként pedig gitárján játszik és arról álmodozik, hogy egyszer híres zenész lesz.

Egy nap megjelenik náluk a féltestvére, aki meggazdagodott a kábítószer-kereskedelemből és rábeszéli a családot, hogy költözzenek le hozzá Délre. A sorsuk jobbra fordul: Ricardo anyja munkát talál, a fiú is beiratkozhat a középiskolába. Rosie-t viszont elcsábítja a féltestvér, és teherbe ejti. Ric beleszeret egy osztálytársába, de a lány szülei hallani sem akarnak a kapcsolatról, mert a gavallér ereiben mexikói vér is csörgedez. Ezek után Ric szinte minden idejét a zenének szenteli.

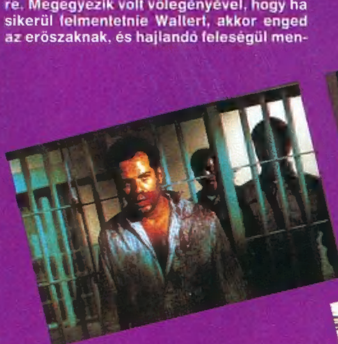
Az első fellépés helye egy ócska lebuj, de lassacskán megnyílnak a közepes méretű kultúrházak kapui is az együttes előtt. Egy ilyen koncerten hallja meg őt egy lemeztársaság producere és szerződteti. Ricardo Valenzuelából Ritchie Valens lesz. A kezdeti bukdácsolás után üstökösként ível fel a fiú karrierje. Televíziós showkban lép fel, a lemezeit milliószámra vásárolják. A mexikói népdal, a „La Bamba" rockváltozatával belép a szupersztárok szűk körű klubjába. Az édesanyjának vásárol egy villát és ő maga is éli az újdonsült milliomosok kellemes életét – igaz, egyedül. Eltiltott szerelmének ír egy dalt, és bejátssza neki a telefonba. A vég azonban egyre közelít. Ritchie országos turnéra indul, amikor a repülőgép, amin ül, lezuhan. Nemcsak ő, de Buddy Holly és a The Big Booper tagjai is szörnyethalnak. Ha a sors több időt hagyott volna a tehetséges fiúnak, talán ma olyan fogalom lenne a neve, mint Elvis Presley-é. A La Bamba című szám még ma is olyan népszerű, hogy egy új feldolgozása az idei Grammy-díj egyik esélyese volt. A Radio City Music Hall szakmabeli közönsége New Yorkban csaknem olyan lelkesedéssel ünnepelte a dalt, mint Whitney Houston szuperslágereit vagy az elképesztően, már-már túlzottan profi Michael Jacksont. Nem kétséges, hogy a film készítőinek a sláger fantasztikus sikere juttatta eszébe a hajdani tinédzsersztárt, és filmre kívánkozó tragikus életét.

Randevú egy ismeretlennel (BLIND DATE)

Emlékeznek még a Reggelire Tiffanynál? Vagy a Rózsaszínű Párducra? A filmek rendezője Balke Edwards a kritikák egybehangzó tanúsága szerint megint nagyszerű vígjátékot készített. Walter, a film főszereplője egy finanszírozási ügyekkel foglalkozó cég buzgó munkatársa. Éppen egy hivatalos vacsorán kellene részt vennie a rendkívülien puritán és konzervatív japán ügyféllel, ám van egy apró bökkenő: Walter megrögzött agglegény és fogalma sincsen, kivel fog megjelenni az étteremben, amikor eleget tesz a hangsúlyozottan két személyre szóló vacsorameghívásnak. A bátyja segítőkészen ad neki egy telefonszámot, ami egy olyan ifjú hölgyé, aki szívesen vállal ilyen „beugrásokat". Az öccse lelkére köti azonban, ne hagyja, hogy a nő akár egy kortyot is igyon, mert akkor elszabadul a pokol!

Walter autójával a lány lakásához hajt, s eláll a lélegzete, mert Nadia olyan gyönyörű. Ahogy lenni szokott: szerelem az első látásra, s feledve minden jó tanács. Az étteremben természetesen bekövetkezik a katasztrófa: a becsipett hölgy az előételnél nevetőgörcsöt kap, a főételnél megássa Walter sírját, a desszertnél már ki is van rúgva – mégpedig azonnali hatállyal. Ám mindez még csak a kezdet! Másnap Nadia exvőlegénye, David addig mesterkedik, míg Walter, részeg ámokfutásért és tiltott fegyverviselésért a börtönben találja magát. A balszerencsés lovagnak egy jó ügyvédre volna szüksége. Puszta véletlenségből a vérszomjas és bosszúéhes David éppen ügyvéd, mégpedig igencsak sikeres; no nem arról van szó, hogy olyan kitűnő szónok volna, ugyan dehogy! A papája viszont a bírói székben ül, ami garancia a perek megnyerésére. Walternek siralmasan áll a szénája.

Ám Nadia, aki időközben kijózanodott, tervet kovácsol új szerelme megmentésére. Megegyezik volt vőlegényével, hogy ha sikerül felmentetnie Waltert, akkor enged az erőszaknak, és hajlandó feleségül menni Davidhez. Nem sokkal később Walter előtt megnyílik a börtön kapuja. Ám nagyon sietnie kell, ha viszont akarja látni Nadiát, mert a házassági ceremónia már el is kezdődött...

USA, 1986

Főszereplők:
Kim Basinger, Bruce Willis

Rendezte: Blake Edwards

92 perc

Éjszakai játékok

(NIGHT GAMES)

Két asszony kocog a tengerparton, s közben persze magánéletük titkairól beszélnek. A fiatalabb boldog házasságban él egy sikeres könyvkiadóval, az idősebb pedig jó néhány férj és alkalmi kapcsolat után az öntudatos nők egyedülálló életét éli. A jelmeztervező fiatalasszony házasélete – mint ahogy a nézők az első pillanatban már gyanítják – közel sem zavarmentes. Igaz, hogy férjével őszintén szeretik egymást, de egy gyermekkori riasztó élmény utóhatásaként az asszony képtelen normális szexuális életet élni. Hiába minden kedveskedés, tapintat, a döntő pillanatban hisztérikus sikolyokkal és kiabálással tiltakozik.

A férj egy rosszul sikerült születésnapi ünnepség után ismét magáévá akarja tenni feleségét – ismét eredménytelenül. Reggel aztán a feleség hiába keresi élete párját, az a hollywoodi álomkertből Párizsba utazott. A két barátnő ezután egy darabig együtt üti el az időt, majd a feleség egyedül marad a hatalmas házban. Félelmek kísértik, szellemektől tart, s végül bekövetkezik, amire számít. Egy este egy általa tervezett ruhákba és maszkba öltözött „kísértet" jelenik meg a folyosón.

Az első rémület elmúltával meglepve tapasztalja, hogy a szellem hús-vér ember, s mi több, az is kiderül róla, hogy osztályon felüli szerető. Másnap este már várja különös látogatóját, és nem csalódik: a „kísértet" ismét megjelenik és beteljesíti az asszony vágyát, vágyait.

Így megy ez jó néhány alkalommal, mindig más és más öltözetben és színhellyel – szépen fotografálva, érzelmes zenével, míg végül fény derül a titokzatos szerető személyére. A film franciás kétértelműséggel fejeződik be, hiszen nem tudjuk meg, vajon hazatér-e a férj, s ha igen, mihez kezd majd „felgyógyult" feleségével...

USA, 1986

Főszereplők: Cindy Pickett, Barry Primus, Joanna Cassidy, Paul Jenkins, Gene Davis

Rendezte: Roger Vadim

95 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

Jégkeblek

(LES SEINS DE GLACE)

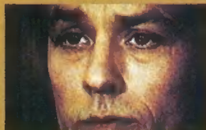
Hosszú, barna leomló haj. Mélytüzű szemek és bíborpiros ajkak. Valahogy így kezdődik egy tipikus „végzet asszonya" személyleírása. S hogy miképpen folytatódik, arra filmek tucatjai adnak feleletet. Georges Lautner francia filmrendező sem tesz mást Jégkeblek című filmjében, mint a jól ismert és bevált sémát követve egy varázslóan vonzó nőt – igaz, szőkét – (Mirelle Darc) állít története középpontjába.

Hogy a sztori mégse legyen unalmas, kitalál köré egy sejtelmes, vérfagyasztó történetet, meg persze szerződtet két világsztárt: Alain Delont és Claude Brasseurt, s máris indulhat a felvétel...

A kissé kopaszodó író (Claude Brasseur) a téli Nizza egy agglegénylakásában körmöli sorra az újabb és újabb filmforgatókönyveket. A tengerparton egy csinos, szőke nővel találkozik, aki azonban nem veszi jónéven közeledését. A megigézett férfi végül a nő kocsija elé fekszik, s ez a „romantikus megközelítés" használ, megtudja a várva várt telefonszámot.

Az ígéretesnek induló kapcsolat azonban a beteljesülés helyett egyre több talányt rejt magában. Megjelenik egy titokzatos fekete autó, amely állandóan követi a szerelmespárt, a lány időnként eltűnik, s végül egy jóképű ügyvéd (Alain Delon) hívatja házába az írót. Itt tudja meg, hogy az ártatlan, vonzó nő tulajdonképpen gyilkos, méghozzá a saját férjét ölte meg. A börtönt csak a furfangos ügyvéd segítségével úszta meg, aki a bíróság előtt bebizonyította, hogy védence nem volt beszámítható állapotban a gyilkosság idején. Az ügyvéd, bár nős, szintén szerelmes a lányba, s mindent megtesz, hogy meghódítsa őt.

A történet ezek után véres fejezetekkel folytatódik. Először a lány házának kertésze lesz gyilkosság áldozata, majd az ügyvéd öccse, aki egyébként szintén a „szőke ciklon" titkos hódolója volt. A szerencsétlen, szerelmes írót időközben többször leütik, megverik – de ő mégsem adja fel. Meggyőződése ugyanis, hogy minden szörnyűség csak az ügyvéd képzelgése, s hisz abban, hogy a lányt jó útra terelheti. Naivitásáért majdnem az életével fizet.

Francia

Főszereplők: Alain Delon, Mirelle Darc, Claude Brasseur

Rendezte: Georges Lautner

100 perc

(Kölcsönözhető a MOKÉP Videotékából)

Speciális igényével forduljon speciális szaküzlethez!

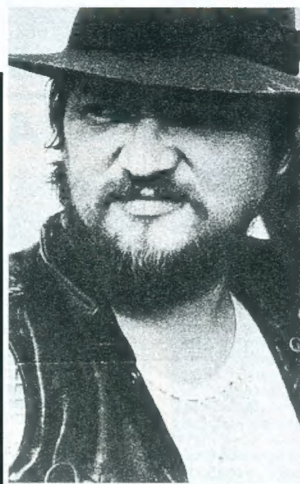

Az ÁPISZ számítástechnikai szaküzletei:

Budapest VIII., Szigony u. 15. tel.: 143-446
Budapest XI., Budafoki út 7. tel.: 665-503

Fassbinder elvesztett tisztessége

Mint egy túlgerjesztett fantáziájú újságíró lihegő riportsorozatában: a filmrendező útját elhagyott, kijátszott öngyilkos szeretők, kábítószerpartik, biszexuális szerelmi háborúk, provokáló színházi előadások kísérik. Kitérdelt nadrágjával és fekete bőrdzsekijével hergeli az NSZK kulturális potentátjait és magazinfaló polgárasszonyait (köztük saját anyját), majd fényes délelőtt hordott liliomfehér szmokinggal hökkenti ugyanezeket.

„Fekete fényt akarok!" – így szólt halála előtt operatőrjéhez az *Én vagyok a Föld szerencséje* című filmjének előkészületekor. Fekete fényt akart, korábban olyan *színes*filmet, ami fekete-fehérnek *látszik.* Szinte hihetetlen és persze a gerincborzoló színes magazinokba bele sem fér, hogy élete kaotikus és démonian fekete díszletei közt milyen hagyományokra építkező és hagyományokat teremtő életművet épített föl, milyen pontos, milyen gyöngéd filmeket forgatott *Rainer Werner Fassbinder.*

Számtalan színházi előadást, sőt show-t (!) rendezett, színdarabokat és persze forgatókönyveket írt, saját és mások filmjeiben játszott – és összesen negyvenhárom filmet forgatott 1965 és 1982 között. Negyvenhárom film, s köztük – ahogy azt az általa gondosan épített imageból vélnénk – fésületlen, zabolátlan, asszociatív dokumentumfilmek csak elvétve találhatók. Inkább adaptációk Genet, Döblin, Kroetz műveiből, (Qurelle, Berlin, Alexanderplatz, A forgó) vagy a Huszadik Század Miloszainak nagy figurái: Lili Marlen, Maria Braun, Lola, Veronika Voss, vagy saját életének pszichodrámaszerűen (minden valódi szereplő a *másik* szerepében) eljátszott jelenetei (Óvakodj a szent kurvától!) – de mindig pontos, kidolgozott dialógusok, koreografikus mozgások, festő módjára kezelt kamera.

„Moralizálás nélkül segít elfogadni a banálist lényeginek, szentnek, anélkül, hogy banális és szenteskedő lenne" – így nyilatkozik kedves írójáról, Döblinről s annak harmincszor újraolvasott, majd tizenöt órás filmmé földolgozott regényéről, a Berlin, Alexanderplatzról. S ez az elemzés egyben tömör összefoglalása annak a művészi célnak, melyet minden művével megcélzott s legjobb filmjeivel el is ért Fassbinder. Egy elsüllyedt Atlantisz bontakozik ki a filmtípusban, amelyet megteremteni vágyik: az *Egységes Művészet* szigete. Az a paradicsomi hely, ahol nem válik külön menthetetlenül és reménytelenül a töprengésre hajló értelmiséginek s a fogyasztásra hajló „tömegeknek" szánt műalkotás. Egy valaha volt s talán egyszer még lehetséges jóízű közönség helye, az emberi élet alapkérdéseinek agorája.

Fassbinder, aki a hatvanas évek végén avantgard színházi áramlatok részese, sőt teremtője volt híres-hírhedt Action Teaterjével, s később több-kevesebb hűséggel cipelte magával akkori társait – utálta az improvizációt. Pedig dialógusai, amelyeket nemegyszer forgatás közben firkantott le egy cédulára, semmivel sem emeltebbek, sűrítettebbek, irodalmibbak, mint amiket az improvizáció eredményezni szokott. Sőt. A legpimaszabb közhelyek és laposságok hagyják el figurái ajkát. Igaz, keveset beszélnek. A világ egyik csodája és a Fassbinder-filmek összetéveszthetetlen védjegye, ahogy a közhelyekről lehámlik az idő kérge, ahogy a szavak visszanyerik eredeti, ősi értelmüket. Mintha istenek beszélgetnének valamely görög tragédiában – úgy hangzik például Maria Braun szűkszavú és szenvedélyes ígérete börtönbe vonuló férjének: „Szeretlek, várni foglak és érted dolgozom", s a férj válasza: „Szép vagy és erős".

Hősei keveset beszélnek, ám annál többet cselekszenek: küzdenek, harcolnak, terveket valósítanak meg. Életük tragédiája tehát nem a huszadik századvég értelmetlenségét megélő enervált passzivitás, hanem éppenhogy a megvalósult tervek *utáni* csönd, üresség s a harcok alatt észrevétlen elpárolgó tisztesség.

Keveset és közhelyekben beszélő hősei aktívak, és nem ismerik a századunkban oly elterjedt értelmiségi betegséget, a nyavalygást sem. Amilyen gyorsan és kíméletlenül cselekszenek akár mások ellen is – ugyanolyan arcrándulás nélküli nagysággal néznek szembe saját végükkel. Ezzel a korszerűtlen hősiességgel robbantja magára évtizedek alatt összespórolt házát Maria Braun, ugyanezzel az öngyilkos hirtelenséggel hagyja faképnél szerelmét, akiért tíz éven át sóvárgott s a maga módján harcolt, Lili Marlen is.

Fassbindernél nincsenek kisemberek és érdektelen sorsok. Ezért lehetséges, hogy filmjei fogyaszthatóak az életén egyébként kéjesen megbotránkozó polgárasszonynak, a moziért rajongó diáklánynak, az unalmát elütő rossz nyelvtudású vendégmunkásnak is. A kezdeti évek nehézségei után ezért hozhattak anyagi hasznot is, válhattak keresett exportcikkekké.

Vonzódása a melodrámához, a kommerszhez, a filmgiccshez nyílt titok volt. Meg nem valósult álma egy igazi, nagyszabású, hollywoodi csodafilm, amit, bár néha fenyegetőzött vele, nem Hollywoodban forgatott volna. Nem félt a giccstől, hitte, hogy kezében a vásári bóvli is arannyá változik.

Katharina Blum, Heinrich Böll kisregényében egy nyálcsorgató és hazug riportsorozat miatt elvesztett tisztességét egy pisztolylövéssel szerezte vissza, megölte az újságírót. Fassbinder látta a kisregényből készült filmet, tudta és elismerte, hogy ennek a filmnek az óriási sikere nyitotta ki többek között őelőtte is a kapukat, amelyen belépve a napi német gondok is filmre vihetőkké váltak. De nem szerette a Katharina Blum elvesztett tisztességét. Túl glancolltnak találta a filmet magát és túl tisztának Katharina Blumot.

A harminchat éves korában kábítószer-túladagolástól meghalt rendező életéről szóló sokrészes riportsorozat szerzőjével, a Semmi száguldó riporterével harcba szállni Fassbinderért nevetséges volna – szabályt nem ismerő, őrjöngő, mindent kipróbáló dühvel *ő maga* írta-teremtette meg botránykrónikáját.

Így aztán Rainer Werner Fassbinder elvesztett tisztessége máshol keresendő: éppenséggel negyvenhárom fekete fényű filmjében.

Faragó Zsuzsa

FASSBINDER MAGYARORSZÁGON BEMUTATOTT FILMJEI

1. Miért lett R. úr ámokfutó (1969)
2. A zöldségkereskedő (1971)
3. A félelem megeszi a lelket (1973)
4. Küsters mama mennybemenetele (1975)
5. Csak azt akartam, hogy szeressenek (1976)
6. Bolwieser (1977)
7. Maria Braun házassága (1979)
8. Berlin-Alexanderplatz (1980)
9. Lili Marlen (1980)
10. Veronika Voss vágyakozása (1981)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MÁRCZI IMRE

Pillantás a profi video

Profi, professzionális: a menők, a nagymenők világa. Ahol nincs megalkuvás, ahol mindenre van megoldás. Igaz, pénzért. Sőt, sok pénzért. Például arra, hogy HDTV adást lehessen rögzíteni egy helikopterről. Ez csaknem egymillió dollár – már ami a videofelszerelést illeti és annak a megoldását, hogy mindezt bezsúfolják egy helikopterbe. Ami mindenképp őrült ötlet még az USA-ban is, mert mindez filmkamerával kevesebb mint századrészébe került volna...

De nem ez jellemzi igazán a profi videózást. Inkább az, hogy szolid, biztonságra törekvő – a jó képminőség biztosítása mellett. Ez az, amiért a profi technika készülékei öt-tízszer annyiba kerülnek, mint az amatőr célra szánt rokonaik. A különleges megoldások is emiatt adódnak, aminek aztán az a következménye, hogy nincs két egyforma stúdió és a képfeldolgozási eljárások elképesztően sok variánsa alakult ki, mert minden valamirevaló stúdió és annak műszaki gárdája meg akarja mutatni, hogy van valami a videotechnikában, amit csak ők tudnak. Persze a műsorcsere lehetőségének kényszere határt szab ennek és így a kimenő produktumok szintjén azért a kompatibilitás többé-kevésbé fennáll.

Figyelmünket fordítsuk most a profi technika készülékei felé. Bemutatunk egy-egy olyan darabot, ami tipikusan *nem* az otthoni vagy amatőr piacra szánt tömegtermék. Ami egyben nem jelenti azt, hogy ezekben nincs legalább annyi szellemi produktum és emberi munka. Pedig a könyörtelen fejlődés éppen úgy söpri ezeket is az elavultság szemétkosarába, mint a fogyasztói elektronika termékeit – a fejlődés nem áll meg. Hajtja az emberi kíváncsiság és ami ezt kielégíteni próbálja: a tömegkommunikációs struktúrák áthatolhatatlan szövevénye.

Akár hiszi, akár nem

ez a doboz egy objektív! Szögletes, hasábszerű kialakítása már utal a „profi" eszközre és ezt megerősíti a rajta olvasható felirat: J 50×9,5–475 mm F1,4. Nem kell bennfentesnek lenni, hogy kitaláljuk: egy ötvenszeres (!) varióval van dolgunk, amelynek fókusztávolsága 9,5 mm és 475 mm közt változtatható, sőt ez utóbbi érték még megduplázható. Az sem mellékes, hogy fényereje 1,4 értékű. A szögletes ház magában foglalja a variót mozgató motort, az íriszvezérlést és még néhány vezérlő áramkört. Mindez ⅔ coll átlójú képérzékelő-felülethez illeszthető, amely tipikus méret a profi kameráknál. A japán Canon vállalat nevéhez fűződik ennek a nem mindennapi objektívnek a kifejlesztése. Sejthető, hogy stúdiókörülmények között általában nincs szükség ilyen óriási fókuszátfogású objektívre. Egy ilyen variózás elejétől végig felér egy videotrükkel... A helyszíni, riport-jellegű felvételeknél azonban (ENG és EFP: Electronic News Gathering, Electronic Field Production, azaz: elektronikus hírgyűjtés és helyszíni gyártás) pótolhatatlan szolgálatokat nyújthat.

E teleobjektívszerű optika mellett vannak normál és nagylátószögű objektívek is, amelyek ugyancsak el vannak látva varióval. Az itt látható Fuji gyártmányú ultra-nagylátószögű varioobjektív fókusztávolsága 5,5 mm-től 47 mm-ig változtatható (8,5×), azonban egy beépített extender lehetővé teszi a 9,3–80 mm fókusztartományban való működést is.

Az LDK 90-től az

Hogy a professzionális videokamerák jelentős része ma is képfelvevő csövet használ, annak az az oka, hogy kevesen kínálnak olyan nagyfelbontású félvezető képérzékelőt, amely a profi képminőséghez szükséges felbontással rendelkezne. A BTS, amely a Bosch és a Philips közös vállalata, erejét egyesítve kirukkolt egy ilyennel. Az LDK 90 nevű kamera frame-transzfer elven működő CCD-ket használ, amelyeknek minden sorában 604 db képérzékelő elem található, amely bőségesen elegendő ahhoz, hogy a szokásos tévéadás képminőségét elérje. Emellett természetesen rendelkezik a CCD minden előnyével: fényérzékeny, szinte zajtalan, rövidíthető expozíciós idővel bír stb.

Profi felvételi szituációkban néha igen sok időt kell eltölteni azzal, hogy a megfelelő beállítást megtaláljuk – beleértve a világítást és a kamera elektronikus beállításait is. És mire minden kész, közbejön valami és a felvételt nem lehet elkészíteni. Ilyenkor segít a Hitachi SK–97D típusú kamerája és a hozzá tartozó SU–97D jelű kis számítógép, amely összesen 32 felvételi helyszín beállítási adatait képes tárolni egy beépített 3,5 hüvelykes lemezen, melyről pillanatok alatt előhívható ismétléskor a felvételi helyzet összes paramétere és a beállítás kb. két perc alatt reprodukálható. Tudjuk, hogy tévésorozatoknál ez mekkora jelentőségű lehet, ahol a felvételek egy éven át is eltarthatnak és pont a vége felé kell a sorozat kezdő képsoraira visszautalva valamit felvenni.

Tovább haladva a logikai sorrendben vegyünk szemügyre egy S-VHS kamkordert, profi változatban, ami azért meglepő, mert a szuper VHS alig jelent meg, máris kinyújtotta érte a kezét a profi videózás is – nem véletlenül, ahogy arról már korábban írtunk –, hiszen minőségi mutatói kielégítik a legigényesebb profi gyártót is. (Sőt, a HDTV rögzítésére is felkészítették – de erről majd máskor.) Az S-VHS komplett háttértámogatással rendelkezik: van hordozható felvevő, editáló szet és TBC is hozzá, amint erről a mellékelt ábra is meggyőzhet, igaz, hogy ez már a másik nagymenő, a Panasonic S–VHS készülékeit mutatja. Mindez persze egyelőre NTSC változatban, de valószínű, hogy hamarosan lesz PAL-verzió is.

LDK–90

SK–97D

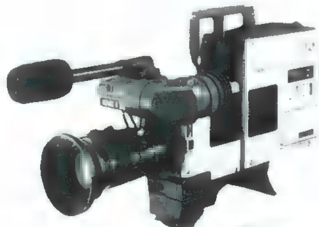
világába

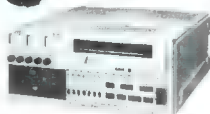
S-VHS-ig

SU–97D

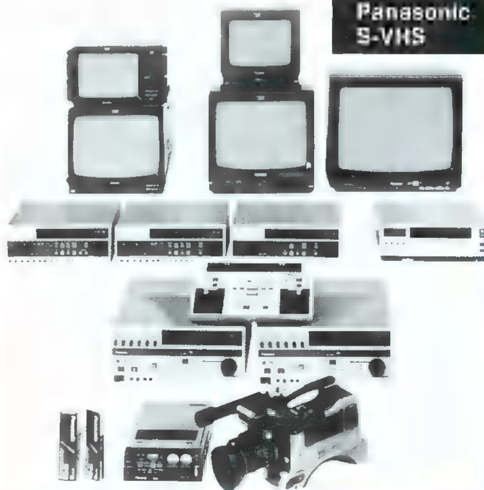

JVC–S-VHS

Panasonic S-VHS

Ez nem tuberkulózis (TBC)!

Szólni kell a TBC-kről (Time Base Corrector), azaz időalap-korrektorokról, amelyek nélkülözhetetlen elemei minden utómunkálatnak és az egyes videoforrások közötti időalap-eltérések korrigálására szolgálnak (pl. képmagnó és kamera, két képmagnó stb.). Az időalap-korrektorok legfontosabb jellemzői a sávszélesség és az időablak, vagyis az ■ maximális időzítési eltérés, amelyet a kiolvasó jelhez képest még korrigálni tud. A sávszélesség megmondja, milyen finomságú videojelet (videoképet) lehet a TBC-ben tárolni. A nagyobb frekvenciahatár finomabb felbontást jelent, de ugyanakkor sűrűbben kell mintát venni és tárolni ezeket, amihez nagyobb memóriakapacitás szükséges. Az időablak esetében hasonló a helyzet: minél nagyobb, annál több részletét (sorát) kell a videojelnek egy átmeneti tárolóban tárolni, ami szintén memórianövekedést és társzervezési problémákat jelent. Mindezek természetesen a készülék árában is tükröződnek. Meg kell jegyezni, hogy készítenek olcsó, ezer dollár alatti időalap-korrektorokat is, de ezek felbontása alig éri el ■ két MHz-et. Ez egy gyengébb minőségű VHS képnek felel meg. Jellemző még a jel–zaj viszony, aminek 50 dB felett kell lennie, a torzítás, ami jó, ha 2% alatt van, de ezt többféle módon is megadják (differenciális fázistorzítás, differenciális erősítés, K faktor stb.). Meg szokták adni ■ bemeneti és kimeneti jellemzőket, mivel ■ TBC rendszere többféle lehet és ettől függően különbözők a csatlakozási lehetőségek is.

Képünkön egy professzionális célra szánt időalap-korrektort láthatunk. Megjelenésében semmi látványos nincs: a gombok a színjel és a világosságjel bizonyos korrekciós lehetőségeit mutatják. A színjel vonatkozásában állítani lehet ■ jelszintet (színtelítettséget), a színfázist (ez úton színhibákat, pl. rosszul beállított fehéregyensúlyt korrigálhatunk), sőt ennél az eszköznél a korrekciót a két színtengely mentén egymástól függetlenül is el lehet végezni (bizonyos színárnyalatok korrigálása). A világosságjelnél a szintet (erősítést, azaz kontrasztot) és jelalakot lehet változtatni ekvalizáló áramkör segítségével. A szóban forgó Model 501 névre hallgató TBC az amerikai Brodcast Systems Design cég terméke. 6,4 MHz frekvenciaátviteli képessége mutatja, hogy nem otthoni VHS készülékek kiszolgálására tervezték. Időablaka ±8 soridőnyi. (Amatőr képmagnóknál ennél sokszorta nagyobb lengések, sebességingadozások is előfordulhatnak.) Jel–zaj viszonya 58 dB. A mintavétel frekvenciája 16,11 MHz, ami azt jelenti, hogy másodpercenként több mint 16 milliószor vesz jelet a videojelből és egy-egy ilyen mintát 8 bit segítségével tárol. Mindezt a gyors A/D konverterek és az elképesztő kapacitású tárolók teszik lehetővé. Torzítása kicsi, 1% körüli érték. A gyártó megadja a kezelőszervek szabályozási tartományát, ami általában ±3 dB, vagyis kétszeres (illetve feleakkora) viszonyt jelent.

Többféle bemenet és kimenet közül választhatunk, ami azért praktikus, mert sokféle rendszerbe lehet ezáltal a készüléket beilleszteni. Megtalálható ■ közönséges video ki- és bemenet és a Dub ki- és bemenet. Ez utóbbi a közvetlen, demodulálás nélküli jelátvitelre szolgál, ami kisebb torzítással és így jobb képminőséggel jár. A Dub ki/bemenet lehet Y/C (külön színjel és világosságjel), Y/688 és Y/629 rendszerű – e két utóbbi kétféle képmagnó rögzítési eljárásra utal, míg az első a szuper VHS rendszer részére szolgál. Az adatok további részletezése ►

És egy U-Matic editáló

Íme, egy JVC gyártmányú High-band U-Matic editáló szett. Úgy tűnik, a JVC az utolsó, aki az U-Matic fejlesztésébe energiát fektetett, mert ez a rendszer ormótlan egyórás kazettájával – ami a hordozható U-Matic gépnél csak húsz perc – ma már nem felel meg a korszerűség követelményeinek. Zajcsökkentő és egyéb korrekciós áramkörök szolgálják a lehető legjobb képminőséget, melyek között van egy hétállású ekvalizáló is, amely a világosságjel frekvenciamenetének változtatásával lehetővé teszi a mindenkori optimális állapot beállítását a zaj és a képélesség közötti kompromisszum segítségével. Számos automatika szolgál arra, hogy a különféle jelforrások videojelei a mesterszalagon kifogástalan illesztéssel, töretlenül kerüljenek egymás mellé – ez az editálás és általában az utómunkálatok legérzékenyebb pontja. A Dub üzemmód lehetővé teszi, hogy az egyik gépről közvetlenül (demodulálás nélkül) lehessen a videojeleket a másik gépben levő szalagra átvinni, ami jelentősen csökkenti a másoláskor fellépő minőségromlást.

▶ helyett csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a készülék PAL rendszerben is létezik.

A legtöbb TBC digitális effektusokat is kínál, amelyeket általában egy külön vezérlő egységgel lehet elővarázsolni, de akinek erre nincs szüksége, nem kötelező megvásárolnia. A legegyszerűbb TBC-k nem képesek a kép „befagyasztására" és emiatt lényegesen olcsóbbak, mint bonyolultabb rokonaik: 3000 dollár körüli áron kaphatók.

Gyakran hoznak forgalomba újabban iker-TBC-ket, amelyek igen kellemes trükklehetőséget nyújtanak két videoforrás között, ahol mindkettő képmagnó. Ezek a modellek főleg kedvező árukkal teszik vonzóvá magukat. A két TBC egymástól teljesen függetlenül is használható. Ilyen a Microtime Tx2 modellje, amely ezenkívül arra is képes, hogy a normális sebességtől eltérő, gyorsított lejátszáskor is tökéletes képet nyújtson; ehhez azonban a bejátszó gépnek dinamikus trackinggel kell rendelkeznie.

Asaca-felvevők

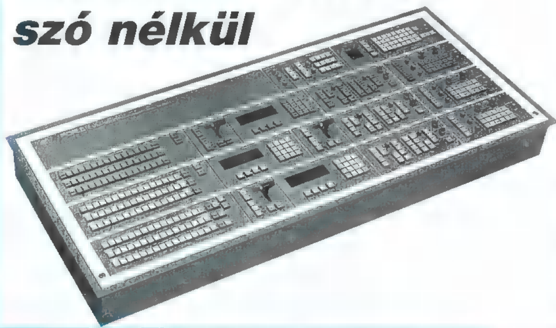
Időközben azonban folyik a lázas kutatás a tökéletesebb rögzítési eljárások után. Bizonyos, hogy ezek kizárólag a digitális kódolási eljárásokra épülhetnek és az is valószínű, hogy lemez lesz a hordozók egyik formája, amely már a lézertechnika segítségével bebizonyította előnyös tulajdonságait. (Lásd a lézerdiszkekről szóló cikkünket a 41–43. oldalon.) Ezek közül ki kell emelni a kedvező mechanikai tulajdonságokat és azt, hogy a felvett anyag bármely része egy másodpercen belül elérhető. Az Asaca japán vállalat előállt azzal, amit régóta vártak a profi technika területén. Így hívják: Digitális felvétel törölhető magneto-optikai lemezen. Az igazi szenzáció a törölhetőségen van, mert az eddigi képlemezrendszerek ennek hijával voltak, ami rendkívüli mértékben korlátozta felhasználhatóságukat: csak gyári eljárással lehetett felvételt készíteni és az nem volt törölhető.

Az Asaca két képlemezfelvevőt is kínál egyszerre. Mindkettő digitálisan kódolt videojeleket rögzít; az egyik kompozit videojelekkel dolgozik, a másik komponens rögzítést alkalmaz. Tízperces felvételt lehet készíteni, természetesen kísérőhanggal együtt, amit azután törölni lehet és új felvételt lehet készíteni. A komponens rögzítőhöz tartozik egy interfész, ami lehetővé teszi a digitális formában levő videojelek feldolgozását (trükklehetőségek stb.). A lassítás-gyorsítás, állókép és gyorskeresés hússzoros sebességig előre-hátra mind megszokott a szalagos rendszerekben is, kivéve az elérés gyorsaságát. Ez az eszköz arra való, hogy híreket, hirdetéseket lehessen segítségével feldolgozni és továbbítani, valamint igen jól lehet használni animációs és számítógépi grafikus munkáknál. Sokoldalú lehetőségei várhatóan új igényeket és felhasználási módokat hoznak majd felszínre.

A harmadik Asaca készülék egy kompozit kódolást alkalmazó lemezes rögzítő, amely egy-egy lemezen 2250 db állóképet tud tárolni, melynek mindegyikéhez 15 mp hang tartozik. Lehet csak ké-

Nem mehetünk el szó nélkül

■ video keverőpultok mellett, amelyek első ránézésre félelmetesen bonyolultaknak látszanak, pedig a legtöbb esetben csak arról van szó, hogy igen sok bemenetet kell fogadniuk és sokféle úton kell azokat továbbítaniuk az adott videostúdió igényeinek megfelelően. Általában csak alapvető trükkökre képesek, mivel a különféle bővítések nagy választékban állnak rendelkezésre és ebből azt veszi meg a felhasználó, ami igényeinek legjobban megfelel. A digitális jelfeldolgozás és trükk egyre több és ma már mindenhol ott a képtároló, amely az időalaphibák korrigálását is elvégzi, ha szükséges. A For-A nevű japán vállalat itt látható termékei mind élvonalbeliek.

A videokép-visszaadás problémái közt egyik legnagyobb az, hogy lehet a legnagyobb videoképet elővarázsolni. Erre az Eidophor svájci (nem japán!) cég adta meg a választ mintegy húsz évvel ezelőtt. A dolog lelke, mint tudjuk, a fényerő és ezt az Eidophor úgy biztosítja, hogy nagy fényerejű xenonlámpák fényét modulálja videojellel. Az eljárás meglehetősen bonyolult, de működik és az eredmény valóban impozáns: 12 × 16 méteres videokép kitűnő fényerővel, amelyet akár több ezer ember nézhet egyszerre. Ára százezer dollár felett van... ez sem amatőr megoldás.

pet, csak hangot vagy mindkettőt rögzíteni. Ideális eszköz könyvtárak, adattárak és mindenféle állóképtárolás megvalósításához, beleértve tévéhirdetéseket is.

A HDTV Japánban meglehetősen előrehaladott állapotban van és talán ez az oka, hogy az utolsó készülék egy HDTV állóképtároló, amely RGB komponens kódolást használ. 1200 db HDTV állóképet tud egy lemezen rögzíteni és ezeket egy másodpercen belül lehet elérni. E szerkezet pillanatnyilag fontosabbnak látszik az ipar számára, mint a video vagy ■ tévé céljaira.

Nyitva van az ■ kérdés, hogy mennyibe kerülnek ezek a készülékek, a felvétel meddig tárolható, mennyibe kerül egy lemez – egyáltalában mindaz, ami egy új képrögzítési rendszerrel kapcsolatban felmerülhet.

Itt kell elmondani, ■ digitális rögzítés mágnesszalagos változatát többen is megalkották, bemutatták, de egyelőre bizonyos tartózkodás fogadta őket. Hármat láthatunk: az Ampex, ■ Sony és ■ BTS készülékét. Kétféle rögzítési módot használnak: a D1 rendszer komponens rögzítéssel dolgozik, míg ■ D2 kompozit formában rögzíti ■ jelet.

Optikai előtétek

A nem-professzionális videotechnikának nincs sok gondja az optikai előtétekkel, mivel minden amatőr kamerán megtalálható a makro állás. Így legfeljebb bizonyos trükkök miatt használ előtéteket. Nem ez a helyzet ■ profi technikában, ahol a legtöbb objektív nem rendelkezik makróval, ugyanakkor gyakran előfordul, hogy közeli beállításokat kell eszközölni pl. nyomtatott szövegrészletről stb. Ilyenkor három dolgot lehet tenni: kihúzatot használni, ahogy a jó öreg fényképezőgépeken szokásban volt; közgyűrűt felszerelni; előtétlencsét alkalmazni. A helyszíni felvételek forgatagában nyilván csak az utolsó lehetőség használható annál is inkább, mert ■ legtöbb objektív fel- és leszerelése ■ profi kamerákon nem egy mozdulat kérdése, hanem egy félóráig is eltarthat, miközben jó esély van a prizmák és a képérzékelő felületek sérülésére vagy elpiszkolódására. Az első két megoldás azért sem használható, mert minden kamera-objektív varió és ■ bázistávolság megváltoztatásával ■ variózáskor életlen lesz a kép, a varió nem használható.

Az előtétlencsét egyszerűen rá kell csavarni az objektívre a frontlencse elé és ezzel megrövidül annak fókusztávolsága. Az előtétlencse általában egyetlen tagból álló, pozitív meniszkuszos lencse. Csak különleges esetben áll két tagból és ilyenkor színre korrigálják.

Mivel az előtétet az objektívre kívül szerelik fel, az nem változtatja meg a geometriai apertúrát. Az előtéteket dioptriával jellemzik, amely kényelmes számolási eljárással adja az eredő fókusztávolságot. Két előtét dioptriaértéke összeadódik. Ennél több előtétet feltenni nem ajánlatos, mert leképezési hibák adódhatnak.

TESZT

Mostani tesztünkben két készüléket szedett darabjaira Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke. Az elsőt tulajdonképpen olvasóink figyelmeztetése alapján utólag teszteljük, mert ez a típus a múlt év decemberében került a RAMOVILL üzleteibe *FUNAI VCR 4800* típuselnevezéssel, 39 900 forintért. Az igazság az, hogy elkerülte a figyelmünket, mert az 1000 darab készülék szinte pillanatok alatt eltűnt az üzletek polcairól. A második páciensünk a SKÁLA-ITT kooperációban készülő gép. Azt hittük, valami egészen újat fogunk olvasóinknak bemutatni, azonban meglepetéssel kellett tapasztalnunk, hogy a GRAETZ TR 4946 stereo típusú készülék tökéletesen megegyezik az ITT által gyártott és több mint egy éve ismert *ITT VR 3946 stereóval.* Mindkettejük nevében szerepel még a „DIGIcontrol" elnevezés is. A különbség közöttük mindössze a gyártó elnevezésében és a típusjelben van. Újdonságként akartuk bemutatni, de az újdonság varázsa elszállt, legfeljebb az ára lesz az, mert azt még nem ismerjük; tavaly még 49 900 Ft volt, idén azonban az ÁFA „jótékony" hatására ki tudja, meddig emelkedik. Csak abban bizakodhatunk, hogy a SKÁLA-KÓPÉ jó szíve nem engedi mind a 25 százalékot a vásárlókra terhelni. A két készüléket együtt teszteljük ugyan, de nem áll szándékunkban egymáshoz hasonlítani, mert a FUNAI a „standard", a GRAETZ pedig a „komfort" osztályba tartozó készülék.

Kezdjük ismerkedésünket a kisebb tudománnyal rendelkező géppel. A **FUNAI VCR** [redacted] egyszerű vonalvezetésű, könnyen kezelhető készülék. A nem állandóan használt működtető gombokat lehajtható ajtó mögött helyezték el, így a csatornaválasztó egység hangolóelemeit is. A tv-adók vételére 12 programhely áll rendelkezésre, hagyományos hangoló-potenciométeres megoldásban. A programok választása már elektronikusan történik, tehát infra távirányító segítségével távvezérelhető, illetve az időzített programokban rögzíthető. Az időzített programokba négy különböző műsor felvétele írható be 14 napra előre. Egy programhely felhasználásával naponta azonos időben történő felvétel is elvégeztethető. Természetesen az egész programozás csak addig igaz, amíg véletlenül rövid idejű áramkimaradás nem történik, mert ebben az esetben minden törlődik, tehát a magnó mindent elfelejt. A rögzített műsorok visszaadását a készülék gyárilag beállítva az UHF sáv 37. csatornáján végzi. Amennyiben ezen a vételi helyen valamilyen zavar mutatkozna, mód van arra, hogy egy kicsi csavarhúzó segítségével más csatornára is hangoljuk a 32–40. csatorna között. Azonnali felvétel készítésére is van lehetőség, 30 perces lépésekben, 4 óra időtartamig. A készülék [redacted] szín- és hangnormákat automatikusan váltja, ezekre nem kell külön figyelmet fordítani. A szalag végére érve természetesen automatikusan megindul [redacted] visszatekercselés és kívánság esetén, ahol a számláló „0000"-ra van állítva, „memória" állásban, megáll.

Több említésre méltó tulajdonságot felsorolni nem tudunk, már csak azért sem, mert egy teljesen alapszolgáltatású, „standard" kategóriájú készülékkel ismerkedhettünk meg.

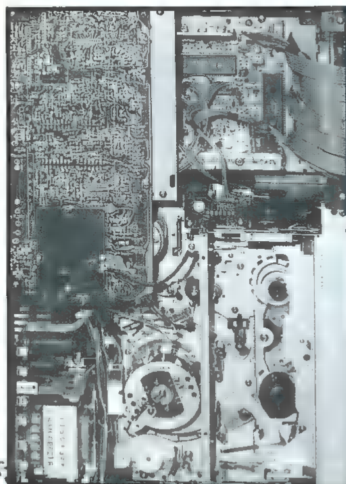
Áttérhetünk „tanultabb" ismeretlen ismerősünk, a SKÁLA-ITT

Megn

egy

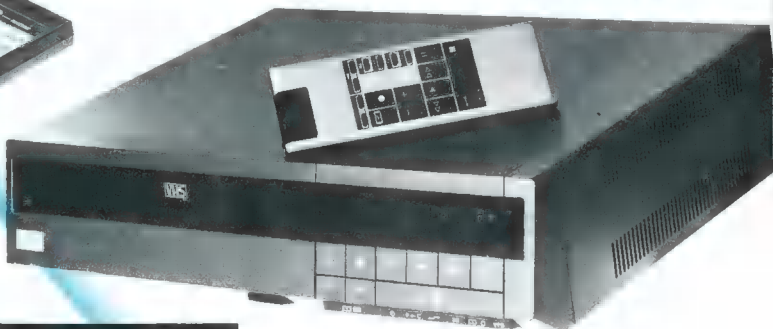
…munkáltunk FUNAI-t és egy GRAETZ-et

által forgalmazott **GRAETZ DIGIcontrol TR 4946** stereo bemutatására. Amint már említettük, újat egyáltalán nem tudunk mondani ahhoz képest, amit az ITT DIGIcontrol VR 3946 stereóról 1987. júniusi számunkban elmeséltünk, de hátha vannak, akik ezt nem ismerik, ezért a 4946 tudományát is bemutatjuk. Az előző típushoz képest egy igen magas intelligenciájú készülék. Amit programozhatósági és kijelzési szempontból tudni kell, azt szinte mind tudja. A tv-adások vételének rögzítésére 39 programhely áll rendelkezésre, plusz egy külön AV programhely a külső jelforrások fogadására. (Bár lenne mivel megtölteni ezt a sok programhelyet!) A készülék frekvenciaszintézeres hangolású, a csatornahelyek fixen vannak „beégetve" a CCIR norma szerinti frekvenciakiosztásban. Miután a nálunk használatos OIRT norma frekvenciacsoportosítása eltér a CCIR-től, ezért fordul elő olyan furcsa eset, hogy amikor a VHF sáv OIRT 3. csatornát megtaláljuk, a kijelző display Ch 76-ot fog mutatni. Szerencsére a készülékhez mellékelt kezelési utasításban részletesen közlik a vételi csatornákhoz tartozó kijelzési számokat, tehát mindenki tudhatja, hogy milyen „Ch" kijelzésnél találhatja meg az általa venni kívánt csatornát. A korábbi VR 3946-nál még a jó beállításhoz szükséges finomhangolási korrekció irányát is jelezték, ennél a típusnál ezt már elmulasztották.

Tág lehetőségeket nyújt az időben előre programozott felvételek készítésénél is, mert 335 napra előre 6 különböző programot rögzíthetünk. A hosszú előre programozási idő egyben azt is jelenti, hogy a készülék áramkimaradás ellen védett, oly módon, hogy ha egy hónapig nem kap hálózati táplálást, akkor is képes megtartani a beírt adatokat. Az időzítéssel felvenni kívánt műsorok idejének összege kívánságra megjeleníthető a displayn, tehát nem eshetünk olyan hibába, hogy 180 perces kazettát használunk, pedig 220 percet programoztunk be. Ha a programozott idő a 255 percet meghaladja, a kijelzőn „SU 255" jelenik meg, mutatva, hogy a műsormennyiség egy kazettára nem fér rá. Az időpontok pontos tartásának érdekében úgynevezett VPS dekóder fogadására is kialakították, aminek sajnos hazánkban nincs ▶

Műszaki adatok és mérési eredmények

	FUNAI VCR 4800		GRAETZ DIGIcontrol TR 4946 stereo	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
[illegible] bemenet	VHF OIRT 1–5, CCIR 2–4	43,4–115 MHz	VHF OIRT 1–12, CCIR 2–12	44–298 MHz
	VHF OIRT 6–12, CCIR 5–12	105–308 MHz	UHF OIRT/CCIR 21–69	464–900 MHz
	UHF OIRT/CCIR 21–69	440–888 MHz		
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	–	95–115 μV	–	70–100 μV
RF kimenet	UHF 36 csatorna 32–40 között állítható	591,25 MHz 522–649 MHz	UHF 36 csatorna 30–39 között állítható	591,25 MHz 537–622,5 MHz
RF kimeneti szint	–	4 mV	–	2,5 mV
RF bemeneti impedancia	75 ohm	59–114 ohm	75 ohm	79–103 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	98,6 ohm	75 ohm	117 ohm
Video bemeneti impedanciaszint	75 ohm 0,5–2 V_{cs-cs}	75 ohm 0,5–2 V_{cs-cs}	75 ohm 0,7–2 V_{cs-cs}	75 ohm 0,7–1,9 V_{cs-cs}
Video kimeneti impedanciaszint	75 ohm 1 V_{cs-cs}	75 ohm 1,1 V_{cs-cs}	75 ohm 1 V_{cs-cs}	77 ohm 1 V_{cs-cs}
Hang bemeneti impedanciaszint	50 kohm 0,1 V	16,7 kohm 0,1–3 V	– 0,2–1 V	220 ohm 0,1–3 V
Hang kimeneti impedanciaszint	– 0,7 V	160 ohm 0,6 V	1 kohm 0,6 V	3,3 kohm 0,65 V
Video jel/zaj viszony	42 dB	43 dB	43 dB	43 dB
Hang jel/zaj viszony	40 dB	42 dB	46 dB	46 dB
Hangfrekvenciás átviteli sáv	50–10 000 Hz	57–11 500 Hz	70–10 000 Hz	30–10 500 Hz

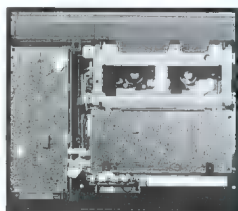
még – amennyiben valakinek ITT tv-je van – a tv-t is ki-be kapcsolhatja, illetve annak hangerejét szabályozhatja.

Reméljük, sikerült ezt a készüléket szolgáltatási szempontból részletesen bemutatnunk és bízunk benne, hogy üzemeltetési szempontból is biztonságosan fog működni, amire garanciát kell hogy jelentsen a SKÁLA-ITT közös vállalat.

jelentősége, mert a tv-adó ilyen korrekciós jeleket nem sugároz. (A VPS dekóder feladata lenne, hogy a műsoridők csúszása esetén a beprogramozott felvételi időket módosítsa.) A programozotton kívül azonnali felvételi lehetőséget is biztosítottak, amely ellentétben más készülékkel, akkor is működik, ha a készülék kapcsolóórás üzemmódban van. Az automatikákról még annyit, hogy a távszabályozó segítségével a tulajdonos megakadályozhatja, hogy kíváncsi gyermeke pornófilmekkel szórakoztassa pajtásait a nyári vakáció alatt.

Külső felvételek készítésére egy „Euro-Scart" csatlakozóval van mód. Kamerás felvételek esetén kamerastop csatlakozón keresztül vezérelhető a készülék indítása-megállítása. A magnó tudna sztereó hangot rögzíteni és lejátszani, ha lenne Magyarországon sztereó tv-adás. Még a sztereo hang lejátszásával is baj van, mert csak elvétve fordul elő egy-egy sztereo tv-készülék. Amennyiben sztereo hangú gyári videokazetta áll rendelkezésünkre, azt

meglévő audióberendezésünk segítségével visszahallgathatjuk. Erre a célra a készüléken külön hangcsatlakoztatási lehetőséget alakítottak ki. Az a sztereo hang, amire a GRAETZ képes, hagyományos (nem hi-fi) rendszerű, tehát alig éri el egy jobb kazettás deck hangminőségét. Kár, hogy a készülék hiába „tud" két csatornát, mégsem létesítettek utóhangosítási lehetőséget (audio dub).

A kijelzésről még el kell mondani, hogy mutatja a lefutott szalagidőt, azonkívül megvan az a lehetőség is, hogy kívánt időre műsorkeresést végezhessünk. A magnó távszabályozója igen komfortos kivitelű, mert a gépre vonatkozó parancsokon kívül

	GRAETZ DIGIcontrol TR 4946 stereo	FUNAI [illegible] 4800
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V 50 Hz	220 V [illegible]
Teljesítményfelvétel	40/15 W	35/6 W
Méretek	400 × 100 × 325 mm	420 × 100 × 315 mm
Tömeg	6,2 kg	6,5 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő	[illegible] perc E-240-es kazettával	
Áttekercselési idő	[illegible] perc	4 perc
	(E-180-as kazettával)	
Gyorskeresés előre	5-szörös	5-szörös
[illegible]	5-szörös	5-szörös
[illegible]		
Gyorsítás		
Állókép	x	x
Képről képre léptetés		
Képbevágás		
Utóhangosítás		
Azonnali felvétel	x	x
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarc vezérlés	x	x
Napi programok száma	6	14
Programozható napok száma	335	14
Naponta ismételhető program		x
Hetente ismételhető program		
Programban csatornakiválasztás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Adókeresés	x	
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop	x	
Filmvége stop		
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés		
Színnormaváltás	x	x
Hangnormaváltás	x	x
Hátralévő szalagidő percekben intervallumokban	x	
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang	x	
Zajcsökkentő		
Hi-fi sztereó hang		
Biztosítás hálózatkimaradás esetére	x	
Hozzáférés-letiltás		
Távszabályzó kábeles		
infra	x	x
Távirányíthatók a magnófunkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programozás	x	
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat
ki	DIN dugó	DIN dugó
Video be	Euro-Scart	BNC
ki	Euro-Scart	BNC
Hang be	Euro-Scart	
ki	Euro-Scart +5 pólusú hangfrekvenciás csatlakozó	RCA RCA
Mikrofon		
Kamera		
Kamerastop	2,5 mm-es jack	

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

kis-Lexikon

A/D KONVERTER
(L. D/A KONVERTER)

– analóg elektronikus jeleket digitális formába átalakító áramkör

AUTOMATIKUS FEHÉR-EGYENSÚLY-ÁLLÍTÁS

– újabb videokamerákon alkalmazott áramkör, amely gombnyomásra vagy teljesen automatikusan beállítja a fehéregyensúlyt (l. Auto Tracking WB)

AUTO TRACKING WB

– teljesen automatikusan működő fehéregyensúly-állítás, amely folyamatosan korrigálja a fehéregyensúlyt a megvilágítás színhőmérséklet-változásainak megfelelően. Általában nem lehet kikapcsolni

BACKGROUND GENERATOR

– l. háttérgenerátor

BACK LIGHT CORRECTION

(háttérfény-korrekció) – olyan áramkör ■ videokamerákban, amely az automatikus íriszállítás kikapcsolása nélkül világos háttér esetén is biztosítja, hogy a sötétebb előtér (a téma) megfelelően jelenjék meg a képernyőn azáltal, hogy nyit ½–2 blendényit vagy megnöveli a videojel erősítését

C-FORMÁTUM

– professzionális videotechnikában használatos 1" széles szalaggal dolgozó rögzítési (képmagnó-) formátum

CTV

– 1. (Color TV) – színes televízió
2. (Cable TV) – kábeltévé

D/A KONVERTER
(L. A/D KONVERTER)

– digitális elektronikus jeleket analóg formában átalakító áramkör

DEGAUSS

– lemágnesező áramkör, illetve azt működtető nyomógomb színes tévéken, monitorokon

DIGITÁLIS RÖGZÍTÉS

– analóg elektronikus jelek helyett azok digitális formába kódolt alakját (impulzuscsomagokat) rögzítő eljárás

EARPIECE

– fülhallgató vagy annak csatlakoztatására szolgáló dugalj (tévén, képmagnón, kamerán stb.)

ENHANCER

– korrekciós (képminőséget javító) készülék vagy áramköri egység kamkorderekben, kamerákban vagy képmagnókban

FILTER

– szűrő (optikai, elektronikus, akusztikai stb.)

FINE-PITCH MONITOR
(L. NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR)

FRAME-TRANSFER CCD

– képáttöltési elvet alkalmazó CCD (jó fényhatásfok jellemzi)

GAIN

– erősítés

GRAFIKAGENERÁTOR
(L. KARAKTERGENERÁTOR)

– a képernyő tetszőleges helyén geometrikus jellegű grafikus ábrákat előállító digitális áramkör. Az alap-jelkészlet adott méretű és ■ jelek kombinálásával bonyolult, állókép jellegű grafikus alakzatok hozhatók létre ■ képernyőn

HÁTTÉRGENERÁTOR

– különféle színű, általában monokrom képernyőszíneket elektronikusan előállító áramkör (pl. feliratok hátteréhez stb.)

HIGH-RESOLUTION

– nagy felbontású (objektív, átviteli rendszer, képenyő stb.)

KARAKTERGENERÁTOR
(L. GRAFIKAGENERÁTOR)

– a képernyő megadott vagy tetszőleges helyén egy vagy többféle betűtípusból felirat szerkesztésére alkalmas elektronikus áramkör. Általában grafikus jelek generálására is alkalmas és ily módon összetett, állókép jellegű szöveges képek szerkeszthetők vele (l. Teletext)

KOMPONENSRÖGZÍTÉS

– kódolási rendszertől (SECAM, PAL, NTSC) független színes videojel-rögzítési rendszer, amely a jeleket összetevőnként külön rögzíti (világosságjel és színjelek, illetve színkülönbségi jelek). Előnye, hogy nagy felbontást (kiváló képminőséget) lehet vele biztosítani, mert nem kell a színjelek átviteli sávszélességét durván korlátozni

LEVEL

– szint (az elektronikus jel nagysága). Általában a video- és a hangjelek szabványos, betartandó értékére utal

LINE-TRANSFER CCD

– soronkénti áttöltés elvét alkalmazó CCD (kisebb fényhatások, kisebb torzítás és nagy sebesség jellemzi)

MANUAL

– kézi, nem automatikus (beállítás, vezérlés stb.) (l. auto)

MEMORY STOP

– olyan áramköri megoldás audiovizuális készülékeknél, amikor a számláló nulla-állásának elérésekor a készülék megáll vagy más üzemmódba kapcsol át

MOSAIC

– digitális videotrükk, amely a képtároló kiolvasási programjának a természetes (beírási) sorrendhez és időzítéshez képest történő megváltoztatásán alapul

MULTIPLE

– digitális videotrükk, amely ■ képtároló ciklikus kiolvasásán alapul és a képernyőn a kép kicsinyített, többszörös megjelenését eredményezi

M II

– professzionális, új fejlesztésű képrögzítési formátum, amely félcollos szalagra (közönséges VHS kazettára) dolgozik

NAGYFELBONTÁSÚ MONITOR

(fine-pitch monitor) – a képrögzítés javulásával szükségessé vált, ■ közönséges műsorszórási és amatőr képrögzítési minőségnél jobb felbontású videoképek megjelenítésére használt monitor (Ötszáz sornál jobb vízszintes bontással)

REC REVIEW

– nyomógomb videokamerákon és kamkordereken, melynek megnyomására a képmagnó az utolsónak felvett jelenet utolsó egy-két másodpercét visszajátssza emlékeztetés vagy ellenőrzés céljából, majd felvételi szünet üzemmódban megáll (hogy a start gomb újabb megnyomására a felvétel folyamatosan, törés nélkül folytatódhasson)

RESOLUTION

– felbontás (objektívé, videoképé, áramköré, képrögzítési rendszeré stb.)

SEPARATE Y/C
(L. KOMPONENSRÖGZÍTÉS)

– olyan képátviteli rendszer, amely függetlenül viszi át ■ világosság- és színjeleket

SHUTTER

– zár- illetve „zársebesség". (vagyis kiolvasási idő) állító áramkör CCD-vel működő kamerákon, amely a gyors mozgások kevésbé elmosódott visszaadását segíti elő

STROBE

– digitális videotrükk, amely a képtároló külön jelére indított kiolvasása révén szakaszos mozgású állóképeket eredményez a képernyőn

S–VIDEÓ CSATLAKOZÓ

(L. Y/C CSATLAKOZÓ)

TELECINE

– film videóra való áttevésére szolgáló (professzionális) berendezés (l. filmátírás)

TITLE GENERATOR

(L. KARAKTERGENERÁTOR)

UPLINK/DOWNLINK

– jel kisugárzása, illetve vétele műholdra/ról

Y/C CSATLAKOZÓ

– olyan többpólusú videojel-csatlakozó, amely külön éren viszi ■ világosságjelet (Y-jelet) és a színjeleket (C-jelek)

Nagyon keményen dolgoznak szerte a világon a televíziós vételtechnika egyre tökéletesebbé tétele érdekében. Ilyenek például a műholdas adástechnikában már bevezetett D2 MAC elnevezésű új normarendszer, vagy az úgynevezett „nagy felbontású" tv-rendszerek Japánban végzett kísérleti adásai (HDTV). Ezek azonban az adás é■ a vétel jelentős rendszertechnikai változtatásával járnak.

A GRUNDIG fejlesztőgárdájának sikerült egy közbenső megoldást találnia a képminőség jelentős javítására, mégpedig a kétszeres képváltási idő alkalmazásával. Ez lett az úgynevezett 100 Hz-es tv. A módszer jelentősége, hogy az 50 Hz-es félképváltási időt megkétszerezi egy memóriatároló segítségével. (Az 50 Hz-es félképváltás azt jelenti, hogy egy televíziós kép két félképből áll össze, tehát egy másodperc alatt 25 kép bemutatásához 50 félképre van szükség. Ez az ötvenes szám természetesen összefügg ■ hálózati 50 Hz-es frekvenciával is, mert például Amerikában a hálózati frekvencia 60 Hz. Így ez az egyik oka ■nnak, hogy az onnan származó videoanyagokat a hazai rendszereken nem lehet lejátszani. Ott ugyanis ■ félképváltási frekvencia is 60 Hz.) A memóriatárolóval azt a hatást éri el, hogy a kép sokkal rezgésmentesebbé, nyugodtabbá válik. A kép nyugodtsága leginkább az állóképeken (monoszkóp, műsorismertetés, teletext) mérhető le. Jótékony hatása főleg abban nyilvánul meg, hogy az ember szeme együtt rezeg a képpel és az 50 Hz-es félképváltást még jól tudja követni, azonban ■ 100 Hz-est már nem. Különösen hosszabb idejű tv-nézés esetén mérhető le az új megoldás, mert a szemünk kevésbé fárad el.

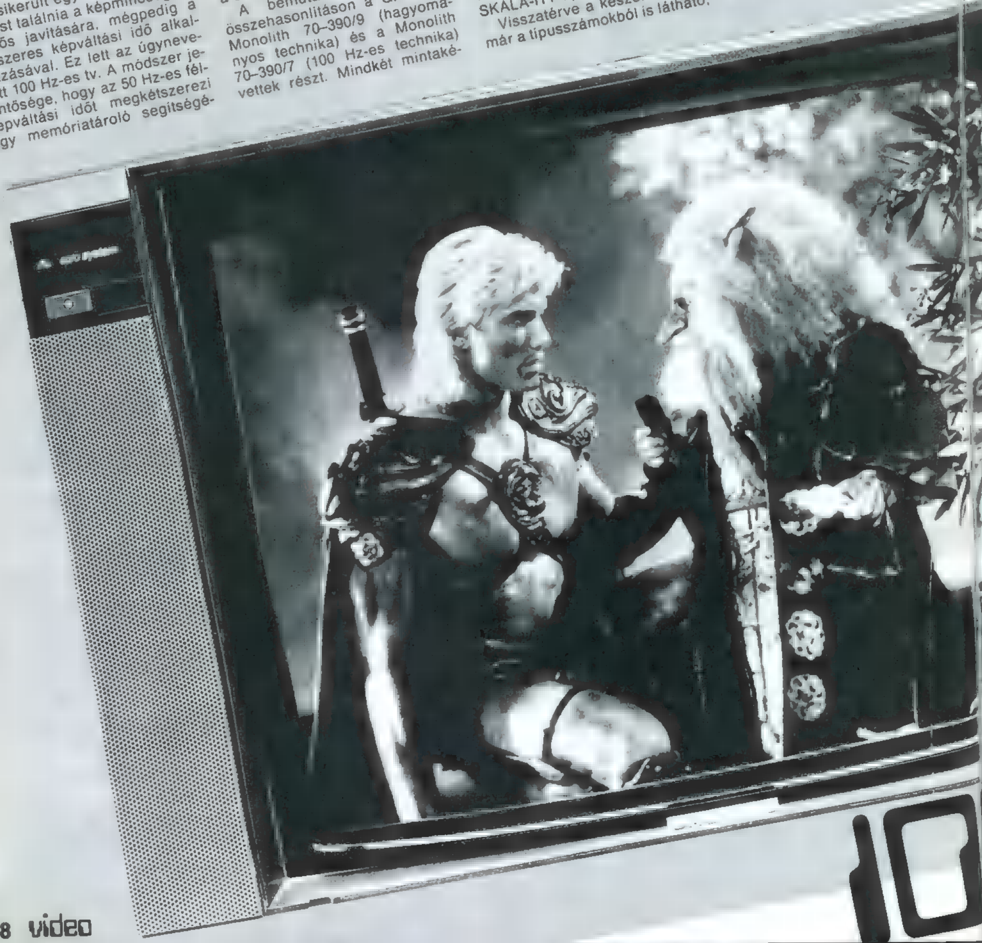
A bemutatkozáson, illetve összehasonlításon a GRUNDIG Monolith 70–390/9 (hagyományos technika) és a Monolith 70–390/7 (100 Hz-es technika) vettek részt. Mindkét mintakészülék 70 cm-es képátlóméretű, úgynevezett „Black-planar" kivitelű képcsővel rendelkezett és a CTI kapcsolást mindkét típusnál alkalmazták.

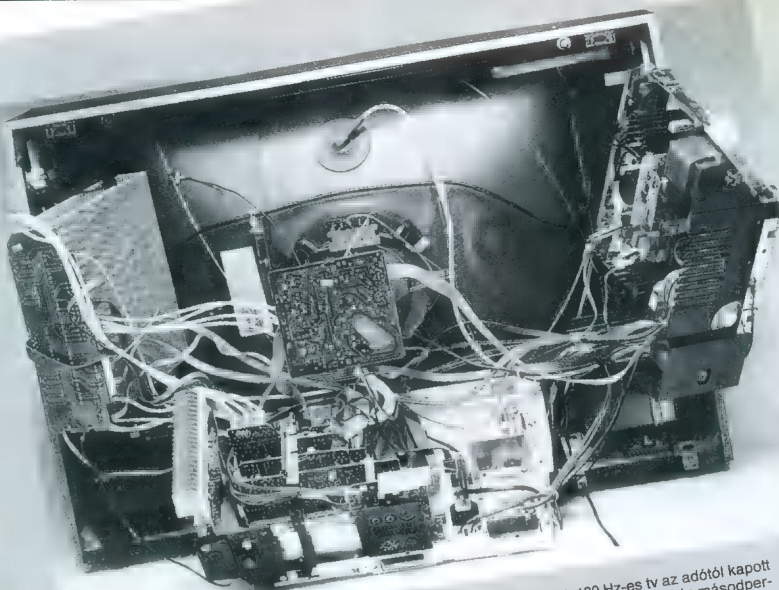
A CTI áramkör feladatát talán úgy lehetne meghatározni, hogy szinkortúrnövelő áramkör. Hatásosságát úgy mérhetjük le, hogy összehasonlítunk két készüléket – az áramkörrel és anélkül működőket – monoszkóp ábrával üzemeltetve. Azt tapasztalhatjuk, hogy a színsávrésznél az egyes színek – főleg a zöld-bíbor vagy ■ vörös-kék – átmeneténél vékony fekete sáv látható a hagyományos kivitelnél, a CTI-vel készültnél ez nincs. A jelenség főleg ■ SECAM rendszerben sugárzott adásoknál figyelhető meg, tehát nálunk. A CTI ■ színimpulzus-átvitelt korrigálja, ezáltal javítva a nagy színes felületek színkontúrélességét. Apró színes ábrák esetén (pl. futballmeccs) hatása nem észlelhető. Magyarországon is forgalomban vannak már ilyen készülékek GRUNDIG, illetve egyes SKÁLA-ITT típusok.

Visszatérve a készülékekhez, már a típusszámokból is látható, hogy tulajdonképpen teljesen egyformák „csak" a 100 Hz-es képváltás alkalmazásában térnek el egymástól. Sztereó készülékek, 2 × 35 W zenei teljesítmény leadására képesek, video, audió és póthangszórók csatlakoztatására alkalmasak, teletextes kivitelűek, tehát mindent tudnak, ami egy tv-készüléktől elvárható. Az áruk viszont már semmilyen hasonlóságot nem mutat: ■ hagyományos tv 2550 DM, a 100 Hz-es pedig 3800 DM, ami tetemes árkülönbség. Aki azonban ezt az árat megfizeti, villogásmentes képet nézhet, így kevésbé fárasztja a szemét.

A készülékek hátlapját levéve látszik csak a különbség a két gép között. A 100 Hz-es kivitelű kávájának bal oldalán látható egy plusz „doboz", ami magában foglalja azt az egységet, ami ■ másodpercenkénti 100 félképet létrehozza.

Ezzel ■ dobozzal és működésével folytatjuk ismerkedésünket. Az adásból másodpercenként 50 félkép kerül kisugárzás-

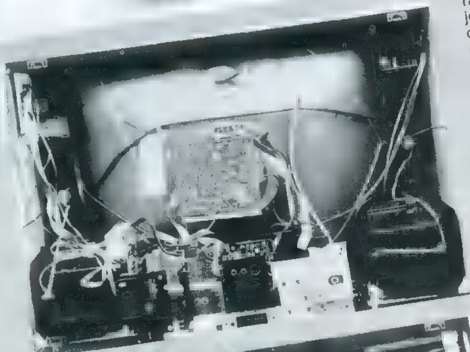

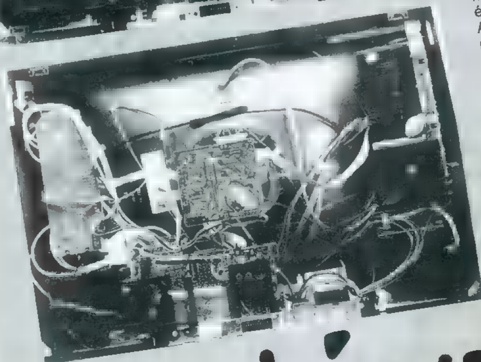
A 100 Hz-es tv kibontva, a készülék bal oldalán jól látszik a rendszer lelke, az a „doboz", ami képkétszerezést biztosítja.

Mindkét típus szemből azonosan néz ki csak a rajtuk látható kép minősége és az áruk nem egyforma.

ra. A 100 Hz-es tv az adótól kapott jelet megkétszerezi és másodpercenként 100 félképet rajzol a képernyőre. Ennek eléréséhez természetesen néhány technikai változtatásra is szükség volt. Az új megoldás magva egy 4 megabites CCD tároló. A tv félképeket a memóriába adják, és onnan mindig kétszer „hívják" ki. Ezen eljáráshoz hasonló megoldással már találkozhattunk a videomagnóknál az állókép, az egyeskép léptetés és a lassítás új technikai megoldásainál. A félképváltási frekvencia tehát megkétszereződik, aminek eredményeképpen a nagy felületi villódzás lényegesen kisebb lesz és szinte tökéletes állóképet kapunk. A nézőnek olyan érzése támad, mintha diát nézne. A teletextszövegek nézésekor is nagy jelentőségű ez a megoldás, mert a karakterek villódzása szinte megszűnik.

A 100 Hz-es tv – az ötletes technikai megoldásnak köszönhetően – azzal villog, hogy alig villog, közelítve ezzel a tévéképet a valósághoz, a természeteshez.

A hagyományos és az új típus hátlap nélkül, az innen látható különbség „csak" ennyi.

0 Hz-es tévé

Videoberendezések javítása, áthangolása, színes televíziók áthangolása, valamint Hi-Fi berendezések áthangolása és javítása.
VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és készpénzes fekete-fehér és színes televíziók javítása, videomagnetofonok áthangolása.
XV., Frankovics M. u. 57–63.
Tel.: 635-225

Nyugati készülékek szervize: Video- és Hi-Fi berendezések javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG tartanak nyitva.

RÁVISZ

SZOLGÁLTATÓ KISSZÖVETKEZET

Semmi kétség! A Rávisz a segítség!

Nem kell a belvárosba utaznia és órákat sorban állnia, mert

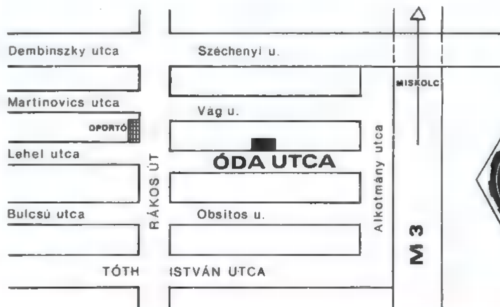
ÉSZAK-PEST VIDEOTÉKÁJA, A „VIDEÓDA"

SZERETETTEL VÁRJA KEDVES BÉRLŐIT!

MŰSOROS KAZETTÁK KÖLCSÖNZÉSE KEDVEZŐ ÁRAKON. INGYENES TECHNIKAI TANÁCSADÁS!

JÓ PARKOLÁSI LEHETŐSÉG!

CÍM: XV. ÓDA U. 20

STABIL
IPAROSÍTOTT
ÉPÍTÉSI MÓDSZER

10%-kal olcsóbban
30%-kal gyorsabban

Az új építési módszer egyesíti magában a hagyományos és a könnyűszerkezetes építési módszerek előnyeit – azok hátrányai nélkül.

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

A módszer meghatározó jellemzője, hogy bármilyen igény szerinti épület 10%-kal olcsóbban és 30%-kal gyorsabban elkészíthető az ismert más építési módszerekkel szemben.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER hasznosításával megépített építményeknél adott a hagyományos komfortérzet. Az épület hőtároló kapacitása, hő- és hangszigetelése a hagyományos építési módszerrel megvalósított épületek tulajdonságait, jellemzőit biztosítja.

A STABIL IPAROSÍTOTT ÉPÍTÉSI MÓDSZER különösen alkalmas csarnok-, raktárépületek, többszintes lakóépületek és kommunális épületek építéséhez. Az épület tartószerkezetét a Dunai Vasmű Lemezfeldolgozó Gyáregysége gyártja tűzihorganyzott kivitelben. Az új építési módszerhez az építőiparban eddig használt anyagok alkalmazhatók és felhasználhatók.

A módszer szerinti megrendeléseket a **STABIL ÉPÍTŐIPARI FŐVÁLLALKOZÓ KISSZÖVETKEZET, SZELEKTÍV HASZNOSÍTÓ ÉS FEJLESZTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,** valamint a fővállalkozási irodák fogadják el a következő címeken:

1016 Budapest, Ág u. 2.	Telefonszám: 750-754
1125 Budapest, Tóth Lőrinc u. 13.	Telefonszám: 550-059
1145 Budapest, Törökőr u. 32.	Telefonszám: 637-012

Várjuk érdeklődésüket és megrendelésüket, hogy bebizonyíthassuk jelmondatunk igazát:

NEM CSAK STABIL, GYORSABB IS!

STABIL módszer, partner, kapcsolat!

Amerika: a legnagyobb piac

A video nyilvános története egy emberöltővel ezelőtt, 1956-ban kezdődött, Chicagóban – ott mutatták be az első stúdióberendezéseket. A félprofesszionális videók az 1960-as években kerültek piacra, a fogyasztói képrögzítők pedig 1975-ben jelentek meg az USA-ban. Abban az évben összesen 30 ezer vevője volt az „audiovizuális kütyüknek", s csaknem tíz évbe telt, amíg a videónak sikerült a piaci áttörés Amerikában. 1984-ben ugyanis 7 millió háztartás vásárolt képmagnót, majdnem annyi, mint a megelőző kilenc évben összesen. Tavaly pedig már csaknem 40 millió – azaz majdnem minden második – háztartásban használják.

Az Egyesült Államok a világ legnagyobb videopiaca, s ami ott történik, mindenhol másutt is érezteti a hatását. Különösen a műsorok körében.

A videót eredetileg arra konstruálták, hogy a néző a televíziós kínálatból rögzítsen műsorokat, s az amerikai használók a videózásra fordított idő felében valóban így módon felvett programokat néznek. A video azonban talán még sem tört volna át a piacon, ha nem fejlődik ki a széles körű kölcsönzőhálózat, ami Amerikában kereken 35 ezer boltot jelent. Kereken 950 videós háztartásra jut egy-egy műsorkazetta-kölcsönző! Már az is megszokott, hogy a nagyobb élelmiszerüzlet-hálózatok is kölcsönöznek – napi 1-2 dollárért (vagyis egy-két benzinjegy áráért) – kazettákat, bár nem a legfrissebb kazettákat. Így aztán egy átlagos videózásból átlagosan 27 perc jut a kölcsönvett műsorokra. A vásárolt kazetták nézésére viszont csak 2-3 perc!

Egy-egy amerikai videós háztartás átlagosan 2 műsorkazettát vesz meg évente. Az új műsorok 80–90 dollárért vásárolhatók meg, s ezen az áron átlagban 100 ezer darab fogy el belőlük. A *Beverly Hills-i zsaruból* vagy *Az elveszett frigyláda fosztogatóiból* is csak úgy lehet milliónyi kazettát eladni, hogy az árakat levitték 40, sőt 30 dollár alá. Ugyanis egyetlen példa ismeretes – Jane Fonda aerobic-kazettája –, amikor nem-játékfilmből is elfogyott 1 milliónál több műsorkazetta. Egy-egy slágerkazettából általában 5–10 ezer példányt, a rendkívüli sikerekből 50 ezernél is többet értékesítenek; ezek szokás szerint csak 30 dollárba kerülnek. Félárás gyerekműsorokat 15 dollárért kínálnak, s legalább 100 ezer vevőre is talál belőlük.

A speciálisan videóra készített játékfilmek manapság is különlegességnek számítanak, s a gyártók nem is nagyon igyekeznek szaporítani a számukat, mert nagy az üzleti kockázat. Bármilyen nagy is a video iránti érdeklődés, a műsorkazetták sem a kölcsönzésben, sem az eladásban nem nélkülözhetik a moziforgalmazás révén kapott reklámot. Még akkor sem, ha a gyártók és forgalmazók más vevőcsalogatókkal is próbálkoznak. Például a „direkt marketing"-nak nevezett postai árusítással. (Lásd a *Video Magazin* januári számában „Palimadár lesz a fiúból..."). Megjelent a reklámmal megtoldott műsorkazetta is. A *Paramount Home Video* tavaly nyáron egy villa amerikai piacra a *Top Gun* című sikerfilmet, hogy belekerült egy Pepsi Cola reklámot. (A hirdetési díj külön bevétel.) Az *RCA/Columbia* pedig a Coca Colával kötött szerződést, hogy műsorkazetták reklámjait helyezhesse el a papírból készült tokjaikon.

Kell az ösztönzés a kölcsönzőknek. Hiszen egy-egy sikerfilm egyetlen kazettáját 20–25 alkalommal kell elvinniük a videósoknak, hogy a videotéka visszakapja a költségeit. (Egy toplistás játékfilm kazettáját egy hónap alatt átlagban 60-szor kölcsönzik ki, míg a többi, olcsóbban gyártott filmét már csak 30–40 alkalommal.) A magas forgalmazási költségek miatt a kölcsönzők általában viszonylag kevés példányt tartanak egy-egy kazettából, s a választékot (amerikai mércével mérve!) aránylag szűkre szabják. Még így is elképzelhető azonban, hogy a Videoműsor Kereskedők Szövetségének egyik felmérése szerint a kölcsönvevő szándékozók 86 (!) százaléka otthon vagy soha nem tudja *azonnal* megkapni a keresett kazettát.

A videopiacon kezdettől fogva igen éles a verseny, s mára már csak az igazán tőkeerős gyártók, kínálók állnak szilárdan a lábukon. 1986-ban 10 nagy cég osztozott az amerikai belső piac 83-84 százalékán. Íme a tíz cég, csökkenő piaci részesedés szerint: *CBS/Fox, Paramount, Warner, MGM/United Artists, RCA/Columbia, MCA/Universal, Vestron, Walt Disney, Cannon, Embassy.* A listából jó, ha kettő-három nem tartozik az amerikai film- és televízióipar hagyományos óriásai közé! Az igazi üzletet a mozifilmek videováltozatai jelentik, és ezek a cégek birtokolják az amerikai filmtörténet minden kapós produkcióját, s ezek gyártják a mai sikerek túlnyomó részét is.

Európa, figyelem! Vagy két éve kezdték meg az USA-ban a klasszikus fekete-fehér filmek *kiszínezett* változatainak előállítását. Számítógépesített, digitális technikán alapuló eljárással alakítják át színessé az eredeti kópiát. Az amerikaiak

Ma már agyrém!

Amikor az 1950-es évek második felében az amerikai piacon megjelentek a tévétársaságoknak való profi képrögzítő berendezések, *azonnal embargólistára* is tették őket. Magyarán, a kelet-európai országoknak eladni tilos volt az akkor csúcstechnikának számított videoberendezést. Az embargó sokáig megmaradt.

A Magyar Televízió 1966-ban jutott valahogy hozzá egy Ampex gyártmányú fekete-fehér (!) képrögzítőhöz. Amikor üzembe helyezték, a tévések külön utasítást kaptak a műszaki igazgatótól, hogy a berendezést még a gyártási kapacitást kérő belső papírokon sem szabad „Ampex"-nek nevezni, csak TR-5-ként említhető. (Azért az „Ampex"-re szólt a tilalom, mert akkoriban nálunk még senki nem használta azt a szót, hogy video. A gyártó cég neve képezte a technika nevét is.) Az igazgatói tilalom az embargó egyenes következménye volt.

Az 1970-es évek első felében az állami költségvetésből még jutott pénz a Magyar Televíziónak új közvetítőkocsi vásárlására. Így juthatott hozzá az MTV az első hordozható kamerákhoz is, mivel a közvetítőkocsival együtt járt 2 vagy 3 kézi (valójában vállon cipelhető) felvevő is. Egyébként – azaz *külön* – nem lehetett kézi kamerát venni. Az is embargós volt.

Agyrém?! Aki nem hiszi, járjon utána!

a filmszínházban sem kedvelik a fekete-fehér filmeket, videokazettán pedig végképp nem adnak értük egy centet sem.

A videós háztartások nagy arányával szükségképpen együtt jár, hogy a képrögzítők további terjeszkedésének üteme egyre lassul. Vannak, akik ebből máris a telítettségre következtetnek. Mások viszont arra hívják fel a figyelmet, hogy a videót azokon a helyeken használják a legtöbben és a leghosszabban, ahol a legerősebb a kábeltelevíziós hálózat. Mivel ez utóbbi továbbra is dinamikusan terjed, valószínűleg az amerikai videózást sem kell nagyon félteni.

Jók a profiknak is

Lassanként szinte értelmetlenné válik, hogy megkülönböztessék egymástól a professzionális és a fogyasztói minőségű videokamerákat. Legalábbis bizonyos területeken.

A *Super-VHS*, a *8 mm Video*, de még az újabb *VHS kamkorderek* is olyan jelspecifikációjúak, hogy csaknem minden szempontból jobb minőségű képet tudnak rögzíteni, mint a háromnegyed collos *U-Matic* berendezések. Az amerikai tévétársaságok mind gyakrabban használnak hírműsoraikban amatőr kamkorderekkel készített felvételeket. Nem csupán a kisebb, helyi televíziók, hanem a nagy hálózatok is.

Egy floridai televízióállomás *Hírvadász* címmel indított műsort, amelyben a nézők által különleges eseményekről rögzített képanyagot mutatják be. Különösen gyakori, hogy balesetekről, katasztrófákról csak videoamatőrök készítenek felvételeket. (*Matthias Rust*, nyugatnémet sportrepülő leszállását a moszkvai Vörös téren is egy angol turista videoképeiről láthatták világszerte.)

Az ABC országos hálózat tavaly egyenesen egy dokumentumműsort alapozott konzum kamkorderekre – *Egy nap a Szovjetunió életében* című produkcióját 50 amerikai fotós közreműködésével készíttette. A társaság *Sony 8 mm CCD* kamkorderekkel szerelte fel az amatőröket, s végül kisugárzott műsor jó felét tették ki az e berendezésekkel felvett anyagok. Az átlagos tévénéző egyébként nem tudott különbséget tenni a profi kamerák és a konzum kamkorderek képei között.

Sokasodó HDTV

– AZ ÉRDEK DIADALA A JÓZAN ÉSZ FELETT?

A tévé- és videotechnika története az inkompatibilis rendszerek versenyfutásának története. A fekete-fehér és a színes televízió, a video és a videolemez, a szinte még meg sem született műsorszóró műholdak esetében egyaránt ugyanaz vagy legalábbis hasonló história zajlott, zajlik le. Különböző országok különféle ipari érdekcsoportjai kifejlesztenek többféle, egymással össze nem illeszthető rendszer-, illetve készülékszabványt, összeversenyeztetik őket a világpiac nagy színpadján, s ha valaki, akkor a fogyasztó biztosan ráfizet a mérkőzésre. Többféleképpen is. Például az inkompatibilis rendszereket utólag kiegészítő megoldásokkal mégiscsak összeillesztik – lásd PAL és SECAM színes tévé – s az ily módon bonyolultabbá vált készülékek „természetesen” drágábbak is. Vagy úgy fizet rá a fogyasztó, hogy megveszi az egyikfajta korszerű berendezést, aztán néhány év múlva már ki is dobhatja, mert időközben *az a* rendszer kiszorul a piacról. (Lásd: Dilemma, Video 2000.)

A jövő évtized luxustévéje, az 1100 képsoros felbontású új rendszer, a HDTV esetében két éve még úgy nézett ki a helyzet, hogy nem lesznek egymással versengő szabványok. A japán cégek úgy belelendültek a rendkívül részletgazdag képet nyújtó „szupertévé” fejlesztésébe, hogy 1986 májusában már az illetékes világfórum, a CCIR plenáris ülése elé terjesztették a HDTV műsorrögzítési és stúdiószabványának tervezetét. A javaslatot akkor az Egyesült Államok küldöttsége is támogatta. Nyugat-Európának igen komoly diplomáciai bűvészmutatványokkal sikerült megakadályoznia a japán előterjesztés elfogadását: a döntést elhalasztották 1990-re.

1986 tavaszán Nyugat-Európának még nem volt saját fejlesztésű HDTV rendszere. Alig másfél évvel később már lett! A Közös Piac egyik nemzetközi kutatási és fejlesztési programja, az EUREKA keretében a holland Philips, a nyugatnémet Bosch, a francia Thomson és az angol Thorn EMI 1986 októberében hozzálátott a fejlesztéshez (három évre 200 millió dolláros költségvetést irányozva elő), s tavaly augusztusban bejelentették, hogy már megvan az elvi megoldás. A nyugat-európai HDTV egyenértékű lesz a japánnal – csak éppen más rendszerben épül majd fel.

Mintegy ezzel egy időben új hírek érkeztek az Egyesült Államokból is. Az NBC TV fejlesztőlaboratóriuma összefogott több más amerikai céggel, köztük a *nem éppen kóceráj* General Electrickel és az RCA-val, hogy kidolgozzák az 1050 képsoros felbontású ACTV rendszert, amely kompatibilis lenne az Észak-Amerikában és még jó néhány országban alkalmazott NTSC színestévé-rendszerrel. Ráadásul egy nagyon lényeges szempontból jobbnak ígérkezik, mint a japán és nyugat-európai megoldások: az ACTV rendszerben ugyanis a mai tévéközvetítésben alkalmazott frekvenciasáv szélessége is elegendő a részletgazdag képek jelközvetítéséhez az éterben. (A konkurens rendszereknek jóval szélesebb frekvenciasávra van szükségük.) S úgy hírlik, az USA-ban *további* két HDTV rendszert is fejlesztenek az ACTV mellett.

Szóval, a CCIR 1990. évi plenáris ülésén egészen biztosan lesz másoknak is HDTV javaslata (aligha nem több is), nem csak a japánoknak.

Eközben a Felkelő Nap országában sem tétlenkednek. Dolgoznak a HDTV vevőkészülék fejlesztésén, s szorgalmasan igyekeznek minél többet eladni a nagy képfelbontású kamerákból és képrögzítőkből. (Mert berendezéseik azért egyelőre csak a japánoknak van.) Egyúttal rendszeresen végeznek HDTV adáskísérleteket is a BS-2b jelű japán műsorszóró műholdról.

A tévétársaságok legnagyobbjai már kezdik alkalmazni a HDTV-t. Japán, amerikai, kanadai, nyugatnémet, francia és olasz kísérleti produkciók születnek egymás után. Az olasz RAI idén januárban prezentálta a sajtónak „Júlia és Júlia” című játékfilmjét, amit HDTV technikával gyártottak, s csak utólag vittek át mozifilmre a bemutathatóság végett.

S hogy e földi halandó számára mikor lesz látható a „szupertévé” csodája? Hamarabb, mint gondolnánk. 1990-ben Olaszország rendezi a labdarúgó világbajnokságot. Ebből az alkalomból a RAI számos mozihelyiséget fog kibérelni, ahol majd HDTV technikájú egyenes közvetítésekben nézhetik végig a szurkolók a mérkőzéseket.

Az izgalmas üzleti csaták közepette aligha fog bárkinek is az eszébe jutni, hogy az érdekek, sajnos, ezúttal is győzedelmeskedni fognak a józan műszaki ész és a közös fogyasztói érdek, vagyis az egységes világszabvány szükségessége felett.

COOPINVEST

VIDEOCOOP

STÚDIÓ

Műsoros video kazetta ajánlatunk

EMLÉKÜL ÉVÁNAK

A film egy kitalált történet, mely az AIDS-fertőzés veszélyhelyzeteit mutatja be.

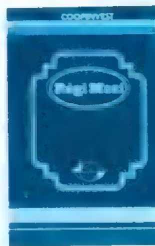

Kapható:
a COOPINVEST
Stúdióban (Budapest
XI., Otthon u. 35.)
Telefon: 811-517
811-533

AIDS és VIDEO

Egy három év körüli kisgyermek áll tétován a kamerák és mikrofonok gyűrűjében. Értetlen kíváncsisággal szemléli a körülötte forgolódó embereket. Nem érti, miért szolgált rá a megkülönböztető érdeklődésre. Nem is értheti: hiszen a kislány nem is tudja, hogy szervezetében az AIDS vírusát hordozza szervezetében, s ha sejtené is, nem tudja, hogy ez mit jelent. Tétova értetlenséggel szemléli a világot, amelyben valószínűleg csak rövid időre lesz vendég.

Ez a megdöbbentő képsor abban a videofelvételben tűnik fel, néhány másodpercre, amelyet a WHO, az ENSZ Egészségügyi Világszervezete készített az év elején Londonban megrendezett AIDS konferenciára. A tizenöt perces összeállítás napjaink egyik legfélelmetesebb – mert egyelőre még gyógyíthatatlan – fertőző betegségének keletkezését, terjedését és megelőzési módjait mutatja be.

A szerzett immunhiányos tünetegyüttes további terjedésének megakadályozása vagy legalábbis mérséklése érdekében az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában már évek óta használják a kommunikáció mind megbízhatóbb vonó eszközét, a videót. A megelőző- és felvilágosító munkában a műsoros kazetták közül a legnagyobb sikere – érthetően – a betegséggel valamilyen formában foglalkozó játékfilmek számíthatnak, de az AIDS ellen küzdő egyesületek tagjai videotárában megtalálhatók a különféle dokumentum- és felvilágosító filmek is, melyeket kazettán bocsátanak az érdeklődők rendelkezésére.

Tipikusan a nyolcvanas évek termékének nevezhető John Erman rendezésében az *Early Freeze* (Korai fagy) című, másfél órás, hollywoodi színezetű amerikai játékfilm. Gena Rowlands és Ben Gazzara főszereplésével. A történet egy fiatal homoszexuális párról szól. Egyikük tüdőgyulladást kap. Amikor a harmincéves jogász főhős megtudja, hogy a HIV-vírussal fertőződött meg, összevész barátjával, akivel addig egy közös lakásban élt, és visszaköltözik szüleihez. A családban is konfliktust okoz betegsége és kitudódó homoszexualitása: anyja megérti, de apja képtelen megemészteni a tényeket. A film a fiatalember szenvedésein át ismerteti meg a nézőt az AIDS tüneteivel, a veszélyeztetett csoportokkal. A főhős tüdőgyulladást kap, kórházban megismert sorstársánál betegség együttese pedig a Kaposi-szarkómával (rosszindulatú bőrdaganat kialakulásával) felerősödik. Végül a fiatalember kibékül apjával is, barátjával is: azt mondhatnánk: az elsősorban az érzelmekre hatni kívánó film elvárja a cselekmény emocionális szálait. Csupán egy kérdést hagy nyitva a rendező: vajon meddig marad életben a fiatalember.

A *Die Herausforderung* (Kihívás) című félórás nyugatnémet alkotás szintén a játékfilm elemeivel meséli el egy homoszexuális pár megismerkedésének és családi konfliktusainak történetét. Először az NSZK televíziójában vetítették a *Noch leb' ich Ja*... (Még élek) című egyórás színes dokumentumriportfilmet is. Ennek riportere négy hétig élt együtt egy AIDS-beteggel, aki az életéről mesélt neki. San Francisco kábítószerélvező és homoszexuális AIDS-fertőzöttjeiről egy osztrák riportfilm számol be. Érdekesek az osztrák televízióban is levetített felvilágosító- és dokumentumfilmek – nemzetközi tekintélyű szakemberek nyilatkoznak bennük a szörnyű kórról. Megszólal többek között Reinhardt Brandstätter, az osztrák AIDS Hilfe (ÖAH, az ausztriai országos AIDS-szervezet) ügyvezetője, aki egyúttal az ausztriai homoszexuális egyesület irányítója is. Az AIDS Hilfe egyébként készséggel bocsátja műsoros videokazettáit – amelyek egyebek mellett az imént említett filmeket is tartalmazzák – az AIDS megelőzése érdekében februárban alakult magyar társadalmi alapítvány rendelkezésére.

A hazai egyesület vezetői mihamarabb szeretnének elérni, hogy az anyagi, technikai és jogi feltételek megteremtését követően egy-két hónapon belül elkészíthessenek egyelőre hat kazettából álló, tizennyolc filmet tartalmazó „kezdők" kölcsönforgalmazását.

Néhány hónappal ezelőtt megszületett az AIDS-ről szóló első hazai játékfilm is, a Coopinvest Videonap stúdiójának gondozásában. Az író, az operatőr és a rendező feladatát egyaránt Vámszegi Károly vállalta magára. Az egyórás alkotás kerettörténetbe ágyazva, ismeretterjesztő elemek segítségével, őszinteséggel tárja fel, hogyan lehet megfertőződni a vírussal, milyen tünetekkel jár a betegség, s miként lehet megelőzni a veszélyt. A főhős, egy fiatal, húsz év körüli lány – aki intravénás kábítószerélvező alkalmi külföldi partnerétől fertőzött – fiatalkorú nővér kapta el a vírust – a kórházi ágyon emlékezik vissza a történtekre, baráti körére, melyből egy homoszexális fiú is az AIDS áldozatául esik. (A film egyes jeleneteit abban a László Kórházban forgatták, ahol a magyar AIDS-betegeket valóban ápolják.) A videóra készült mű női főszereplője Szabó Mariann, az orvosokat Bánfy György és Kulka János alakítják, a homoszexuális férfit pedig Kalla Flórián. S jóllehet, az alkotás egyetlen játékfilmszemlén sem számíthat díjra, el kell ismerni róla: igazi profi munka, amelynek legfőbb erénye felvilágosító erejében rejlik.

A Coopinvest műsoros kazettáját elsősorban iskolákban, kollégiumokban, nevelőintézetekben, laktanyákban, büntetés-végrehajtó intézetekben vetíthetik sikerrel, ahol minden bizonnyal nagyobb lesz a hatása, mint egy bármilyen színvonalas előadásnak.

Földs Tamás

Batha László illusztrációja

TÚL A NÉGYSZÁZEZREDIK LÁTOGATÓN...

A Csillagfény díszletei

Szombat délután három óra. A budapesti Petőfi Csarnok folyosóján felnőttek és fiatalok tolonganak a videoképernyő előtt. A *Hófehérke és ■ hét törpe* zárójelenetei villognak, s hamarosan kezdődik a *Miki egér*-sorozat legújabb darabja. A büfében még nincs csúcsforgalom, de mindenünnen a készülődés zaja hallatszik. A számítógépes játékok képernyőit néhány technikus illeszti ■ gépekhez, ■ stábszobában két fekete tornadresszbe öltözött – vetkőzött – lány melegít, Lehel László igazgató szobájában pedig percenként cseng a telefon. Megkezdődött a visszaszámlálás.

Minden szombat annak ellenére különleges nap, hogy közel három éve délutánonként a szokásos rutinnal indul be a gépezet a *Csillagfény diszkó* előkészítésére. A nagyteremben Darabos János, a program rendezője és Hajnal Gábor szerkesztő rohangál a díszletek között. A technikusok középkori ostromgépre emlékeztető, óriási szerkezetről állítják be ■ mennyezetről lecsüngő csillámló-villámló szerkentyűket, a forgó tükörgömböt, ■ lézerfényvető tükröket és ■ reflektorok tucatjait.

A színpadot közben már elfoglalták az esti fellépők. A műsort ugyanis a hagyományos diszkózene mellett élő, félplayback számokkal is dúsítják. A hangfalak mellett most éppen Kis Gabi próbálgatja a mikrofont, aztán indul ■ felvétel, és ahogy mondják: minden „egyenesben megy". A műsorblokkokat az egymást váltó lemezlovasok állítják össze, és ők gondoskodnak arról, hogy a műsorrészekbe „élő" programot is illesszenek. Fellépett itt már ■ hazai rockélet színejava, s alig van olyan előadó, akit a zömében 15–20 év közötti fiatalok ki ne fütyültek volna. A *Modern Hungária*, a *Dolly Roll* és a *Neoton* mindenesetre többet nem lép fel ■ Csillagfény színpadára...

A *Magazin* együttessel három új mikrofonállvány kerül fel ■ dobogóra, ■ máris felhangzik az instrukció:

– A szélső kettő kamu, a középső működik! – A fiúk máris belevágnak ■ húrokba, a felületes nézőnek pedig fel sem tűnik, hogy a zene hangszalagról szól, s csak az énekes „erőlködik" valóban. A hanghatás szinte tökéletes, ■ ■ nem is csoda, ha figyelembe vesszük, hogy a beépített technikai eszközök értéke meghaladja a négymillió forintot.

Ismét változik a kép. Levonul ■ *„Sztár születik"* vetélkedőn feltűnt zenekar, ■ ■ homályból két táncoslány tűnik elő, ruganyosan hajlonganak ■ zene ütemére. A rendezőpult mögött pedig már varázslatosra sminkelt, felvágott szoknyájú lányok gyülekeznek türelmetlenül. Ők a tinimanökenversenyre, az egyik „betétszámra" jelentkeztek. A táncosok alig hűlt helyét néhány percre ők foglalják el. A rendező egy ugrással a színpadon terem, s röviden előjátssza azt ■ néhány egyszerű mozdulatot, amit a jövendő Pataky Ágiknak be kell mutatniuk.

Közben persze egy percre sem áll le ■ „technika". A közel húsztagú stáb minden tagja külön utasítás nélkül tudja már a dolgát. Végső helyükre kerülnek a diszkólámpák, a színpadot a lemezlovas „fészkével" összekötő kifutó, és ■ hatalmas vászonra próbavetítést sugároz ■ videokivetítő.

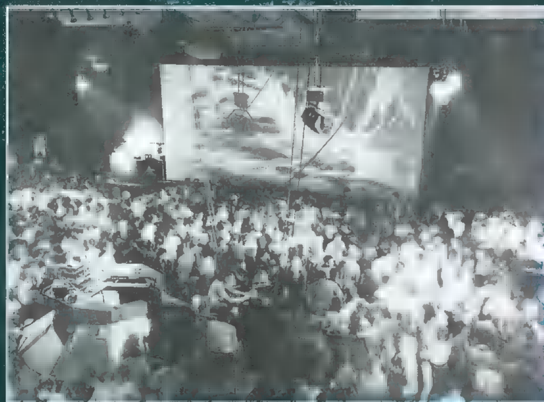
A Csillagfény országos, sőt kis túlzással európai hírnévre tett már szert. Hétközben a műsor vidéki nagyvárosok sportcsarnokaiban vendégszerepel, s innen sugározta első magyarországi adását a *Sky Channel* rockműsora is.

Háromnegyed hat. Az utolsó zenekar is levonult ■ színpad-

mögött

ról, a rendező még néhány rövid utasítást ad ■ ködgépes srácnak, majd „óraigazítás" következik. Néhány perc múlva a premier előtti film vetítésével elindul ■ „szombat esti láz". A bejárat előtt ■ korai időpont ellenére már gyülekezik a közönség. Biztosak akarnak lenni benne, hogy bejutnak a ma esti műsorra, pedig még nem is sejtik, hogy közülük kerül ki ■ Csillagfény négyszázezredik látogatója.

Sz. P.

Csillagfény

PROHASZKA IMRE FELVÉTELEI

Ma már szinte minden ifjúsági klub, éjszakai szórakozóhely „videodiszkónak" hirdeti magát, ám ez a tetszetős cím éppen úgy nem fedi ■ valóságot, mint a hetvenes évek elején ■ Disc Jockey hangzatos titulusa. Akkor a hifi minőség helyett két rossz kazettás deck és esetleg egy lemezjátszó szolgáltatta ■ „csúcstechnológiát", ma pedig egy kommersz videomagnón pergő videoklipekre fogják rá, hogy videodiszkó.

A Petőfi Csarnokban fellépők közül is mindössze egy diszkós, *Éliás Gyula* mondhatja el magáról, hogy ■ nagy nyugati tánctermekhez hasonló produkcióval örvendezteti meg közönségét. Három videomagnójából kettő hifi-sztereo minőségű, vagyis nem csupán kiváló képet, hanem ■ lemezhangzással közel egyenértékű hangot is szolgáltat. A harmadik készüléket ■ szalagok előre és hátra csévélésére, vagyis a keresésre használja, s – erre ■ legkommerszebb készülék is megfelel. A két képet keverni – drága berendezések híján – azonban még ő sem tudja!

A diszkósok legnagyobb gondja a megfelelő minőségű és „frissességű alapanyag", vagyis ■ napi slágerek beszerzése. Ennek forrásai legtöbbször kifürkészhetetlenek, nyilván magánimportból kerülnek be hazánkba a legfrissebb lézerlemezek, kompakt diszkek és hagyományos vynil lemezek. Így van ez ■ videoklipekkel is, azzal a különbséggel, hogy ■ legfrissebb klipek ma már könnyedén rögzithetők a Sky Channel vagy Super Channel műsoraiból. Nagyközönség előtt való vetítésük azonban törvénybe ütköző cselekedet. A videodiszkósok ezért – elvben – a Mokép Videotékából kölcsönzött pár éves felvételeket játsszák, s ha ezek közé véletlenül belekeveredik egy hifi minőségű, friss sláger, az csak annak a következménye, hogy sokan még nem rendelkeznek második vagy harmadik készülékkel. És ugye egy videomagnóval egyszerre lejátszani és keresni lehetetlenség...

Mazsola, Dr. Fantomas és egyéb hercehurcák

Péntek volt, csúf idő, és este hatkor a Petőfi Csarnokban még csak pár ember csellengett. *Kallódó videók* volt a címe a II. Ifjúsági Videoszemlének, melyre körülbelül nyolcórányi anyag érkezett. Ebből ■ zsűri 150–200 percet válogatott ki – bemutatásra. A nagyteremben, az úgynevezett versenyprogramban – a díjazottakkal együtt – a beérkezett videók java futott, míg az előtéri monitorokon a vetítésre érdemesnek ítélt többi munkát mutatták be. Sablon azt mondani ilyenkor, hogy „a zsűrinek nehéz dolga volt", de egy-két mű végignézése e sorok írójának is bizony nehézséget okozott. Ami ■ díjakat illeti, azokból viszont majdnem minden arra érdemes filmnek jutott.

Azt írtam: „film" – pedig ezek mégiscsak „videók". Míg néztem a vetítést, azon gondolkodtam, hol is a különbség az amatőrfilm és az amatőr video között. Több olyan anyag volt – egyik főcímében is ezt írta: non professional film –, amelyik, ha nem monitoron megy, ugyanúgy hatott volna vásznon is. Azokban a művekben viszont, amelyek tetszettek, benne volt az elektronikus képi feldolgozás és ■ video rugalmasságának a plusza is.

A vidózás olcsó is, drága is egyszerre – paradox helyzet. Olcsó, hisz az alapanyag többször felhasználható, nincs labormunka, ■ nincsenek az előhívás után újraforgatandó jelenetek. Másrészt ■ különböző berendezések, editorok, kollektorok, keverők és egyebek ára igencsak borsos. Nem véletlen tehát, hogy sok közösség – brigád, társulás – volt az indulók között, s hogy még a lista szerint magános alkotók munkáján is látszott: legalábbis az utolsó simításokat jól felszerelt stúdiókban végezték el. Túl ezen: az alapfokú videózás egyszerűsége sokakat csábított játékra. Olyanokat is, akik filmkamerával soha nem pepecseltek volna. Ma már többek is hozzájuthatnak alkalmas technikához. Ám a bemutatott művek egy részéből mégis hiányzott valami.

Mindenesetre a gyerekcipő már kicsi. Az országban már több közép- és felsőfokú iskolában tantárgy a videózás, a hallgatók pedig néhány helyen már most bekapcsolódnak ■ közösségi kábeltévéhálózatok munkájába.

A bemutatott művek mind műfajukban, mind színvonalukban vegyesek voltak. Meglepő volt az anyagok viszonylagos konszolidáltsága. Egy-két avantgárd vagy csak annak gondolt zenei esemény videós megörökítésén kívül nem is volt semmi hajmeresztő. Láttunk videoklipet az előtérben, nem is rosszabbat, mint a Zenebutik egyik-másik gyorstalpaló darabja, és volt szegényes elektronikus bűvészkedés a nagyteremben.

A felvételek főként VHS rendszerben készültek, de érkeztek U-Matic kazetták is. A nagytermi vetítő egyébként is szembetűnőbbé tette a technikai fogyatékosságokat – de ez nem csak jó szándék, hanem felszerelés kérdése is. Furcsa, milyen sok „versenyzőnek" okozott gondot az elfogadható hangminőség elérése. Ezzel szemben akadtak meglepően magas szinten kidolgozott, profi munkák is, például Reisz Péter két rövid opusza.

Az előtéri programból színvonalas volt Horkai Pál két, tartalmában és kivitelében egyaránt igényes, hatperces etűdje. A Navratil–Doma–Sevcsik hármas Allegro Barbarója is kiemelkedett az átlagból. Bartók zenéjét ötvözték a hegyi patakok és vizek képével, a videoklipeknél megszokott vágási technikával.

A szemlén a zsűri és a közönség egyaránt díjazott. A Hazafias Népfront által felajánlott pénzjutalmak – mint az oklevélből kiderült, kétszázalékos kamattal – megérdemelt helyre kerültek. Az első díjat Pesty László, az ELTE Vizuális Stúdiójának tagja nyerte *Dr. Fantomas ■ mensevikek országában* című filmjéért. A húszperces darabban Dr. Fantomas idegenként utazgat az országban, ahol nyugati vadászok engedélyeket kapnak a helyi polgárok „kilövésére", de ez sem elég jelentős bevétel, mert évente csak két személy elejtése és kitömése megengedett. Föltűnik még egy százhúsz éves hölgy egy szál bugyiban – mint a főhős babájának nővére –, de aztán őt is lelövik, sőt a doktor még a barátnőjét is leüti. Mint a zsűri indoklásában elhangzott, jól vegyítette a video lehetőségeit, a fiatalos vidámságot a dramaturgiai átgondoltsággal.

A második a már említett Reisz Péter másfél perces *Arlanoid*ja lett. Talán ez volt a legjobb munka – profi kiállításban, magas, de nem öncélú technikai színvonalon, nagyszerűen élt a video elektronikus lehetőségeivel.

A harmadik helyezett a Közgáz Vizuális Brigád (KVB) – Ganczer Sándor: *– Mazsola dead és egyéb hercehurcák* című filmje lett. Itt – a dr. Fantomasszal ellentétben – az „egyetemista" humor a cél és az eszköz is. Mazsola és Manócska kontra Varjú bácsi viszályt láthattunk, a blődség határát hol innét, hol onnét súroló szójátékokkal. (A közönség is a KVB-re szavazott, de egy másik művükre, ■ *Cicavízióra*. Ebben tán az előbbinél is szellemesebben vágtak össze rádióhangot és tévéképet – találóan politikus éllel.)

A Mozgó Képek szerkesztősége ■ hajdúnánási középiskolások számítógépes klubjának három rövid „párpercesét" ismerte el különdíjával, nyilván az alkotók fiatal korára való tekintettel.

A közönség tizenegy felé végül teljesen megtöltötte ■ nagytermet. De ez már Jarmish *Down by the Law* (Elnyomva a törvény által) című filmjének szólt...

Udvaros Gábor

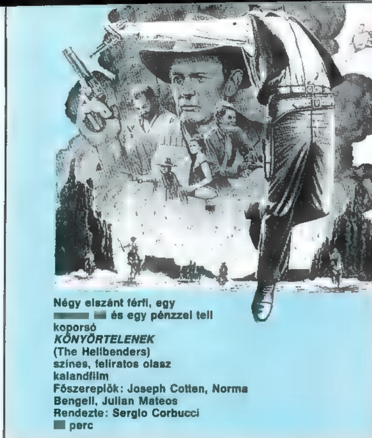

Az évszázad legnagyobb bűnügye új feldolgozásban:
***RABLÁS* (Robbery)**
színes, feliratos amerikai film
a „nagy vonatrablásról"
Főszereplők: Stanley Baker, Frank Finlay, Barry Foster
Rendezte: Peter Yates
97 perc

Ami a

Immáron négy éve nyílt meg a Majakovszkij utcában a MOKÉP Videotéka. A ma már több mint ezer filmet kínáló kölcsönző kezdetben többnyire azokat a filmeket kínálta, melyeket korábban a mozikban már bemutattak, s ott sikert arattak, vagy pedig filmművészeti szempontból jelentős, kiemelkedő alkotások. Ez ■ törekvés részben most is érzékelhető, hiszen sok olyan filmet találunk, melynek moziforgalmazási joga már régen lejárt, moziban nem újítják fel, csak a videojogát vásárolták meg. Ilyen például a *Kalandorok* vagy ■ nemrég forgalomba hozott *A delfin napja* és Dustin Hoffman egyik régi, 1967-ben Oscar-díjat kapott filmje, a *Diploma előtt,* amelynek zenéjét Simon and Garfunkel szerezte (3 Grammy-díjat kaptak érte: Mrs. Robinson, A csend hangjai). De egyre több olyan film is felkerül a polcokra, amelyet eddig nem láthattunk ■ mozikban, legfeljebb a feketepiacon, rossz minőségben, idegen nyelven. Az idén bemutatásra váró 300-350 műsor közül mintegy 150 az ilyen. Mik is ezek a filmek? Előző számunkban már hírt adtunk John Carpenter két filmjéről *(A köd, Menekülés New Yorkból),* amelyek azóta már a sikerlista élén állnak. Népszerű Chuck Norris *Szemet szemért* című filmje is. Akik a karate- és kungfu-filmeket kedvelik, most szintén válogathatnak. A közeljövőben mintegy 30 új kazetta jelenik meg, havonta három-négy. Ezúttal karate-feldolgozásban láthatjuk Marco Polo történetét, és többet megtudhatunk Bruce Lee haláláról a volt kedves, Betty Ting elbeszélése nyomán készült filmből *(Bruce Lee és én).* Ismert az alaptörténete a *Halál harangjai*nak (a főhős családját megölik, s ő felnőttként áll bosszút ■ gyilkosokon). Ugyancsak egyszerű ■ kerettörténete a *Négy lovas*, a *Shaolin két bajnoka* és ■ *Halálos angyalok* című hongkongi filmeknek.

Nem szűkölködik azonban fordulatokban a *Gyilkosság rendelet*re (Murder by Decree) című ameri-

Négy elszánt férfi, egy [redacted] és egy pénzzel teli koporsó
KÖNYÖRTELENEK
(The Hellbenders)
színes, feliratos olasz kalandfilm
Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengell, Julian Mateos
Rendezte: Sergio Corbucci
[redacted] perc

Egy régi filmsláger:
DIPLOMA ELŐTT (The Graduate)
színes, feliratos amerikai film
Főszereplők: Dustin Hoffman, Anne Bancroft, Katharine Ross
Zene: Simon and Garfunkel
106 perc

a mozikban nem látható

kai–kanadai koprodukció, amelyben Hasfelmetsző Jack gyilkosságsorozatának egyik lehetséges megoldására derít fényt [redacted] népszerű kettős, Sherlock Holmes és Dr. Watson. A rendező, Bob Clark olyan neves sztárokkal forgatta filmjét, mint Christopher Plummer, James Mason, John Gielgud és Donald Sutherland.

Neves színészekkel találkozhatunk a *Téli gyilkosságok* (Winter Kills) című amerikai politikai krimiben is; a főszerepeket Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins és Eli Wallach játssza, [redacted] cselekmény pedig egy elnökgyilkosság szálainak kibogozása.

Anthony Perkins alakítja annak [redacted] francia filmnek [redacted] főszerepét is, melyet Claude Chabrol rendezett. Itt sem kisebb sztárokkal találkozunk, mint Orson Welles, Marlene Jobert, Michel Piccoli. A *Végzetes szembekötősdi* (La decade prodigieuse – Csodálatos évtized) azonban nem krimi, hanem lebilincselően érdekes lélektani dráma.

A mozikban nagy sikerrel vetített *Ifjú Frankenstein* rendezőjének, Mel Brooksnak egy másik, fergeteges humorú filmjével is találkozhatunk. A *Producerek* a színházi világ kulisszatitkai mögé enged betekintést, kemény, szatirikus hangon.

Szűkebb érdeklődésre tarthat számot, de mindenképpen hiánypótló az operafilmek megjelenése. Angol produkcióban láthatjuk a *Pillangókisasszonyt*, az *Othellót*, [redacted] *Hoffmann meséit*, és a *Denevért*, német feldolgozásban pedig a *Rózsalovagot*.

HÍREK

KÉPÜNK A VILÁGBAN...

Kicsi [redacted] valószínűsége annak, hogy az elkövetkezendő években műsoroskazetta-gyártó nagyhatalommá nőjük ki magunkat. Mégis jellemző lehet, mi érdekli [redacted] világot rólunk, magyarokról – [redacted] legkorszerűbb média közvetítésével.

A Kultúra Külkereskedelmi Vállalat – egyéb hazai szellemi termékek mellett – évek óta ajánl külföldre hazai kazettákat is: elsősorban [redacted] Magyar Szinkron és Video Vállalat [redacted] Televideo, az Országos Oktatástechnikai Központ, a Coopinvest–Videocoop Stúdió és a valamikori Holdex utódjaként alakult részvénytársaság programjaiból. A kazetták túlnyomó többsége egyórás film. A választék alapján úgy tűnik, a világ elsősorban a zenés, vidám Magyarországra, [redacted] konyhánkra vevő, illetve a nosztalgikus hangulatú régi filmekre s a vitathatatlanul jó színvonalú gyermekműsorokra. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a sovány megrendelés és a korlátozott érdeklődés [redacted] filmjeink színvonalát minősíti elsősorban. A minimális műsoroskazetta-export magyarázata sokkal inkább technikai és gazdasági. A megrendelők közül eleve kiesnek azok [redacted] országok, ahol NTSC rendszerű készülékek működnek, mivel [redacted] mi felvételeink PAL rendszerre alkalmasak. Gondot jelent, hogy filmjeink többsége magyar nyelvű, ami legfeljebb hazánk idegenbe szakadt fiainak érthető, a kereskedők többsége viszont a német vagy angol nyelvhez ragaszkodna. Játékfilmek esetén a szinkronizálás alaposan megnövelné a hazai műsoros kazetták amúgy [redacted] csekély árát; [redacted] idegen nyelvű „alámondás" ugyanis legfeljebb az oktatófilmek esetén oldható meg jó színvonalon és viszonylag egyszerűen. [redacted] ha már az árnál tartunk: a versenyképtelenség okai között valószínűleg [redacted] az egyik döntő ok, s orvoslása aligha várható [redacted] belátható jövőn belül. Mire egy hazai műsoros kazetta eljut egy külföldi kereskedő kirakatába, ára csaknem eléri a 70 márkát, vagyis kétszer olyan drága, mint a színvonalban-tartalomban hasonló termékek.

Ennek ellenére megesik, hogy komoly vevő jelentkezik: [redacted] közelmúltban egy állami támogatást élvező olasz cég vette meg – terjesztési joggal, 200 kazetta sokszorosítására – [redacted] tévéből jól ismert „Nagy ho-ho..."-t, [redacted] Kíváncsi Fáncsit-t, [redacted] Magyar Népmesék sorozatot és [redacted] „Hurrá!" című ismeretterjesztő gyerekfilmszériát. Évek óta keresett és sikeres „termék" [redacted] Kodály-módszerről szóló film is.

Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy hazánkból csak ennyi érdekelné a világot. A hazai és a külföldi üzletembereknek lennének is ötleteik, mit mutathatnánk meg magunkból(ról) sikerrel, ám gyártóink jelenlegi anyagi helyzete többnyire eleve kizárja, hogy ezeknek az ötleteknek akár csak töredéke is megvalósulhasson.

JÖN A MOZICSATORNA!

Elkészült idehaza is az [redacted] rendszer, amely lehetővé teszi, hogy a kábeltelevíziók mozicsatornát vezethessenek be. A lakásokban elhelyezett dekódert az előfizetők igényei szerint úgy állítják be, hogy egy vagy akár több, filmeket sugárzó műsort is lehessen venni [redacted] készülékeken. A Veszprémben folytatott kísérletek szerint a rendszer nem zavarja [redacted] többi csatorna működését. A dekóderek ára körülbelül ezer forint lenne, s [redacted] csatornára filmenként egy-három forintért lehetne előfizetni. Az újfajta szolgáltatást [redacted] MOKÉP megyei igazgatóságai [redacted] helyi kábeltelevíziók fenntartóival együttműködve kívánják bevezetni. A vállalat egyébként a szocialista országokban és [redacted] hazánkban készült ötszáz filmen kívül jelenleg másfél száz olyan nyugati filmmel rendelkezik, melyek televíziós sugárzási jogát is megvásárolták. Eddig több hazai nagyvállalat jelentkezett, hogy megfelelő igény esetén szívesen részt vállalna a dekóder gyártásában.

SZENTENDREI KÉPEK

A Szentendrén járó külföldi turista ezentúl otthonában is láthatja a város nevezetességeit, ha megveszi és hazaviszi [redacted] szentendrei tanács és [redacted] Coopinvest kisszövetkezet közös vállalkozásában készült ötvenperces műsoros videokazettát. A film magyarul, valamint német, angol, francia és olasz nyelven mutatja be a város nevezetességeit, s olyan helyre is elkalauzolja a nézőt, ahová [redacted] turistaként vagy [redacted] léphet [redacted] (például [redacted] szerb ikontárba), vagy nem vihet [redacted] gával fényképezőgépet, videokamerát (ilyen [redacted] Kovács Margit Múzeum). [redacted] kazettákat a napokban kezdik árusítani, s az eladásukból származó haszon [redacted] befektetés megtérüléséig a kisszövetkezeté, utána pedig a városi tanácsé is.

INTERBRIGHT

A Nemzetközi Tudományos, Ismeretterjesztő, Irodalmi és Információs Központ, az INTERBRIGHT a közelmúltban alakult magyar kezdeményezésre Budapesten. Célja a tudománynépszerűsítő könyvekről szervezett információgyűjtés és -szolgáltatás mellett nemzetközi videotár létrehozása.

Az audiovizuális anyagok ezen nemzetközi tárát [redacted] válogatott tudományos területek, az oktatás, [redacted] dokumentumok és [redacted] kutatás egyes ágai szerint rendszerezik. Folyamatosan adnak felvilágosítást [redacted] kínálatról, és segítenek [redacted] érdeklődők és a videokészítő jogtulajdonosok, terjesztők közötti kapcsolatteremtésben.

Az INTERBRIGHT-nál arra is gondoltak, hogy video-folyóiratot, Video-digestet alapítanak, mely [redacted] videokiadványok jellemző adatait ismertetné. Az angol nyelvű képaláírás mellé kísérőlevél társulna, feltüntetve a legfontosabb tudnivalókat.

A munkában jelentős szerepet vállal [redacted] Magyar Mozi- és Videofilmgyár. Ettől azt is várják, hogy a magyar ismeretterjesztő filmek bekerülnek [redacted] nemzetközi vérkeringésbe. A későbbiekben szeretnének [redacted] perces videofilmekből hungarológiai enciklopédiát készíteni. Az öt-hat év alatt elkészülő 300-350 darab videofelvétel felölelné [redacted] magyar tudomány eredményeit, [redacted] ország történelmét, földrajzát, néprajzát, bemutatná [redacted] egyházakat, [redacted] magyar képzőművészetet, képet adna politikai viszonyainkról. Az óriási vállalkozásnak elvi akadályai nincsenek, csupán az anyagi fedezetről kellene gondoskodni.

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei:

A köd
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
Szemet szemért
(amerikai bűnügyi karatefilm) R.: Steve Carver
Asterix, a gall
(francia rajzfilm) R.: Albert Uderzo, René Goscinny
Egy férfi, egy nő és egy bank
(kanadai bűnügyi filmvígjáték) R.: Noel Black
A tizedik áldozat
(olasz–francia sci-fi) R.: Elio Petri
Kék katona
(amerikai történelmi filmdráma) R.: Ralph Nelson
Menekülés New Yorkból
(amerikai sci-fi) R.: John Carpenter
A rendőrnő
(olasz filmvígjáték) R.: Steno
Kegyetlen utca
(amerikai bűnügyi film) R.: Danny Steimann
Barátok
(francia lélektani filmdráma) R.: Claude Chabrol)
Gyémántok
(amerikai bűnügyi film) R.: Menahem Golan
Kés a kézben
(francia bűnügyi film) R.: Claude Mulot
Jessi és barátnői
(amerikai westernfilm) R.: Al Adamson
Méreggel
(NSZK bűnügyi film) R.: Michael Verhoeven
Egyszemélyes bíróság
(amerikai krimi) R.: Charles Martin
Én ■ vízilovakkal vagyok
(olasz filmvígjáték) R.: Italo Zingarelli
A zsaru szava
(francia bűnügyi film) R.: Jose Pinheiro
A delfin napja
(amerikai sci-fi) R.: Mike Nichols
Az én kis falum
(csehszlovák filmkomédia) R.: Jiri Menzel
Egy nő, vagy kettő
(francia filmvígjáték) R.: Daniel Vigne

Videáfa

A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény mellett általában kevesebb szó esik az általános forgalmi adóra vonatkozó jogszabályokról, különösen azok részletszabályairól.

Az adótörvény 2. számú mellékletében felsorolt termékek és szolgáltatások elnevezésénél általában ■ KSH nómenklatúráit vették figyelembe. Az elnevezések mellett az adókulcsok szerepelnek: a törvény 0, 15 és 25 százalékos adókulcsokat különböztet meg.

A táblázat szerint a művészeti tevékenységek és egyéb kulturális szolgáltatások adómentesek, kivéve azokat a külön meghatározott kulturális tevékenységeket, amelyekre ■ jogszabály 25 százalékos adókulcsot állapít meg. Ilyen pedig akad néhány. Adózik a varietéműsor, a vidámpark-üzemeltetés, valamint a játék- és pénznyerő automaták üzemeltetése – és ami a legfájobb: adóköteles a hangfelvétel és videofelvétel készítése-kiadása. A jogalkotók bevételnövelő, államkincstár-gyarapító szándékának ismeretében is furcsa, miért kellett a hangfelvételt és ■ videót a lehető legkommerszebb tömegszórakoztató szolgáltatásokkal egy kalap alá venni, amikor a filmgyártás, -forgalmazás és moziüzemeltetés (szerencsére) nulla adókulcsos.

Ugyancsak nulla adókulcs alá esik a videovetítési szolgáltatás, vagyis a műsoros videokazetta, videolemez bármilyen módon (tv-készüléken, monitoron, vetítőhelyen) történő nyilvános bemutatása. Így, mivel ■ nyilvános videovetítés a legutolsó fázis a láncolatban, a videokazetta árába (kölcsöndíjába) beépített adót a felhasználó, vagyis a kazettát bemutató intézmény, művelődési ház, vendéglátóhely visszaigényelheti az adóhatóságtól. E kedvezmény azonban lakossági kölcsönzés vagy eladás esetében nem érvényes, vagyis aki ilyen célra veszi ki a kazettát, nem részesül adóvisszatérítésben. * A Majakovszkij utcai videotéka új, forgalmi adóval terhelt lakossági kölcsöndíjai ennek megfelelően: a zenés, valamint a tőkés beszerzésű filmeknél 175 forint (a korábbi 140 helyett), magyar és szocialista filmeknél 112 forint (eddig 90 forint volt), míg a rövidfilmek esetében 70-ről 87 forintra nőtt a napi kölcsönzési díj.

Az említett szabályozás a

gyakorlatban számos probléma forrása lehet, bár ezek elsősorban vállalatok közötti számlázási és könyvelési költségek formájában jelentkeznek. Lakossági vetülete akkor lehet, ha magánszemély(ek) vagy magánszemélyek társasága üzemeltet videomozit, videodiszkót – ekkor ugyanis a kölcsöndíjba beépített forgalmi adót a számlamásolat birtokában a magánüzemeltető is visszaigényelheti az adóhivataltól. Félreértésre adhat okot a videofelvétel-készítésre megállapított 25 százalékos adókulcs is. A kulturális tevékenységek közé tartozó videofelvétel-készítés fogalmát a Szolgáltatási Tevékenységek Jegyzéke röviden úgy határozza meg, hogy „nyilvános közlésre alkalmas műsoros videokazetta, videolemez előállítása".

Ezzel szemben a „személyi és háztartási szolgáltatások" címszó alatt létezik egy „video-felvételezés" elnevezésű szolgáltatás is. Ide tartozik mindazon videofelvételek készítése, melyek nem sorolhatók a közművelődési és művészeti szolgáltatások osztályába, vagyis a nem sokszorosítás és terjesztés céljából készült videofelvételek. Tehát ide sorolhatók az egyes családi eseményekről, társadalmi rendezvényekről egyedi megrendelés alapján készült videofelvételek – ami lényegesen gyakoribb, mint a „rendes" videofelvétel-készítés. És ami a leglényegesebb: a „video-felvételezés" adókulcsa nem 25, hanem csak 15 százalék. A maszek videofelvétel-készítő kisiparos tehát ennyivel köteles megemelni szolgáltatásának díját. Ezt az adót viszont már senki és sehonnan nem igényelheti vissza.

Az új adórendszerrel kapcsolatban még számos tisztázatlan és nehezen megválaszolható kérdés vethető fel. Sajnálatos, hogy az adóhivatal az állásfoglalást kérő levelekre általában nem válaszol írásban, és nem siet eloszlatni a jogszabályok alkalmazásakor a gyakorlatban jelentkező félreértéseket, homályos pontokat. Információink szerint már a Pénzügyminisztériumban is érzékelték a videózásra vonatkozó diszkriminatív szabályok tarthatatlanságát. Így az egyéves kivárási időszak leteltével a korrekcióknál várhatóan tekintettel lesznek erre is.

K. Z.

Kivitelezés

A műsoros videokazetták kiküldésének, kiszállításának rendjéről azért is érdemes részletesebben szólnunk, mert a szabályok nem ismerése miatt könnyen érhetik meglepetések a gyanútlan kiutazót a határállomáson vagy jó esetben még itthon, a postahivatalban.

A belföldön előállított mozgóképeket – így a műsoros videokazettákat is – csak a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága által a film forgalmazásához kiállított engedélyokiratának (vagy másolatának) a vámhivatalnál történő felmutatásával szabad külföldre vinni. Ez alól kivételt jelentenek a Hungarofilm Vállalat által kiszállításra kerülő mozgóképek és a Magyar Televízió közvetítés célját szolgáló mozgóképei és előhivatlan filmjei, valamint a Kereskedelmi Minisztérium által engedélyezett kereskedelmi tranzakciókban kiszállított filmek, videokazetták. Látszólag nem tartozik az engedélymentes kategóriába, mégis ide sorolhatók a magyarországi videokiadók (így a MOKÉP, TELEVIDEO) által megjelentetett műsoros videokazetták. Ezeknél az engedélyokiratot tulajdonképpen a felvételen szereplő impresszum és engedélyszám pótolja. Éppen ezért az eredeti csomagolású, azonosítható és a devizajogszabályokban engedélyezett értékkeretet meg nem haladó magyar kiadású műsoros videokazetta kivitele az utasforgalomban külön engedély nélkül is lehetséges.

Eltérő a helyzet a privát, családi eseményeket tartalmazó felvételekkel és a vállalati dokumentumokat, referenciákat tartalmazó kazettákkal. Az előbbi esetben az ügyintézés a Hungarofilm Vállalat vetítőjében (Budapest V., Báthori utca 10., földszint) dolgozó munkatársak hatáskörébe tartozik. Érdekes módon filmek esetében ilyen közbülső hatósági eljárásra nincs szükség, az előhivatlan filmnegatívok a postán beszerezhető formanyomtatványon, egyszerű állampolgári nyilatkozattal adhatók fel külföldre. Egyébként a Filmfőigazgatóság már kezdeményezte az érintett főhatóságoknál a filmnegatívokra vonatkozó szabály kiterjesztését a videofelvételekre.)

A vállalati, üzemi felvételeknél azonban – részben a szakmai színvonal érdekében – továbbra is szükséges a Filmfőigazgatóság előzetes engedélyezése. Itt a cél az, hogy azok az intézmények, amelyek rendszeresen viszik ki ugyanazt a felvételt, folyamatos kiviteli engedélyt kapjanak, ha a felvételen szerepelnek a gyártásra és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatok. Ennek bevezetéséig azonban minden esetben előzetes hozzájárulást kell kérni, ami engedélyokirattal rendelkező felvételek esetében csak formális, ám ezen okirat hiányában kötelező a film bemutatása. Az engedélyezés azután a szükséges MNB-okmányokon történik.

Külön kell szólnunk a hatályos devizajogszabályokról, amelyek korlátozzák az országból kivihető áruk mennyiségét, mértékét. Nem árt tudni, hogy a külföldre utazó belföldiek személyenként háromezer forint belföldi fogyasztói árat meg nem haladó összértékű, szokásos mennyiségű ajándéktárgyat vihetnek magukkal, a devizahatóság engedélye nélkül míg az ajándékként külföldre postázható áruk értéke legfeljebb ezerötszáz forint lehet.

Azok a szabályok is rendkívül szigorúak, amelyek a külföldi állampolgárok által kivihető ajándéktárgyak mennyiségének és értékének felső határát határozzák meg; ez egyébként függ az MNB és a külföldi jegybankok között a valuták kölcsönös átváltásáról kötött megállapodásoktól, valamint attól, hogy a külföldi személy Magyarországon mennyi valutát váltott át hivatalosan forintra. Tőkésországok állampolgárai is kivihetnek személyenként háromezer forintot meg nem haladó, legfeljebb ezer forint egyedi értékű, belföldön vásárolt vagy kapott árucikket, továbbá az igazoltan átváltott konvertibilis valuta forintösszegének a tartózkodási költségek fedezése után fennmaradó részéből vásárolt árut. Külföldiek kivihetnek minden olyan árut is, amelyet az erre kijelölt üzletekben konvertibilis valutáért árusítottak. Ebben a bonyolult eljárási rendben a műsoros videokazetta könnyen „elvész", ha figyelembe vesszük a MOKÉP- és Televideo-kazetták árait.

Amennyiben a műsoros kazetták fogyasztói ára meghaladja a hatályos devizajogszabályban meghatározott engedélymentes értékkeretet, úgy azok kiviteléhez – akár magyar, akár külföldi állampolgár a kiszállító – az MNB engedélye szükséges. Ugyanakkor azt is fontolóra kellene venni, hogy egy családi eseményeket tartalmazó kazettát nem a pénzben kifejezhető értéke miatt visznek magukkal a kiutazók, és ezért a hatóságoknak az ilyen esetekben el kellene tekinteniük a merev jogszabályi korlátozások alkalmazásától.

Kiss Zoltán

Itt az új forgalmi érték!

Vajon mennyire tekinthetők mérvadóknak a táblázatainkban rendszeresen feltüntetett árak? Sokan kérdezik ezt tőlünk szóban, írásban. A berendezések árát, csakúgy mint minősítését ezúttal is a nyugatnémet Video havilap segítségével közöljük. Kérjük az olvasót, ne tekintse az itt látható árakat pfenningre, fillérre pontosnak, csupán irányadónak. A tesztből pedig kitűnik, mennyire lehet értékmérőként figyelembe vennie az összegeket. Nyugat-Európában természetes, hogy ahány üzlet, annyiféle ár: ha tehát egy olvasónk azzal büszkélkedik, hogy olcsóbban vásárolta meg külföldön képmagnóját, mint amennyiért a nyugatnémet lapban, vagy magazinunkban látta, annak mi is csak örülni tudunk.
A külföldi árakhoz hasonlóan a belföldi forgalmi érték hasábjában olvasható számok is csak egyfajta átlag- vagy irányárnak tekinthetők. Egyedi elbíráláskor a szakértők ettől akár tíz-húsz százalékkal felfelé, illetve lefelé is eltérhetnek. E havi táblázatunk már tartalmazza a tavasz óta érvényes új belföldi értéket, mely a piaci viszonyokhoz alkalmazkodva általában 10–15 százalékkal magasabb az előzőeknél. Ezért, aki korábbi kiadványainkat megőrizte, ne lepődjön meg, ha a legújabb listán egy-egy már szerepelt készülék mellett nagyobb összeget talál.
A magazin értékelése szerint egy berendezés maximum száz pontot érhet el. Ebből a kép minőségére adható maximális pontszám 40, a hangéra 20. A műszaki jellemzők felső határát 30, a szolgáltatásokét 10 pontban határoztuk meg.

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Szolgáltatások	Összesen	A magazin minősítése
SZTEREÓ ÉS HIFI KÉPMAGNÓK										
1.	JVC HR-D755EG	VHS	120000	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
2.	Panasonic NV-D80EG	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
3.	Blaupunkt RTV-900	VHS	120000	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
4.	Loewe OC 570H	VHS	100000	2500	29	17	26	9	81	nagyon jó
5.	ITT VR 3997	VHS	100000	2500	32	18	23	8	81	nagyon jó
6.	Sony SL-HF950ES	Super-Beta	100000	2600	35	18	22	6	81	nagyon jó
7.	Sony EV-S 850PS	Video-8	120000	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
8.	Blaupunkt RTV-478 HiFi	VHS	80000	1900	29	18	25	7	79	nagyon jó
9.	Panasonic NV-H70	VHS	95000	2400	29	18	25	7	79	nagyon jó
10.	Siemens FM 586	VHS	80000	1900	26	16	25	10	77	jó
11.	Sony EV-S650	Video-8	90000	2300	32	17	21	7	77	jó
12.	JVC HR-D530EG	VHS	95000	2400	32	18	20	7	77	jó
13.	Grundig VS-540	VHS	75000	1850	26	16	24	10	76	jó
14.	Blaupunkt RTV-740	VHS	70000	1800	29	15	23	8	75	jó
15.	Mitsubishi HS-410	VHS	90000	2200	29	18	20	7	74	jó
16.	JVC HR-D470EG	VHS	80000	1950	29	18	20	7	74	jó
17.	Sharp VC-793	VHS	60000	1550	27	18	20	8	73	jó
18.	Fisher FVH-O990K	VHS	85000	2150	27	18	20	8	73	jó
19.	ITT VR 3977 Hifi	VHS	90000	2300	28	18	20	7	73	jó
20.	Mitsubishi HS-421 VPS	VHS	90000	2300	30	18	18	7	73	jó
21.	JVC HR-D566EG	VHS	80000	2000	28	18	20	7	73	jó
22.	Panasonic NV-890EG	VHS	85000	2100	28	18	20	7	73	jó
23.	Blaupunkt RTV 454	VHS	70000	1700	29	17	19	7	72	jó
24.	Loewe Opta OC 75H	VHS	85000	2150	27	18	19	8	72	jó
25.	ITT VR-3948	VHS	65000	1800	27	13	23	8	71	jó
26.	Akai VS-516EO	VHS	70000	1700	28	14	21	8	71	jó
27.	Akai VS-607EO	VHS	80000	2500	26	18	20	7	71	jó
28.	Siemens FM 468	VHS	85000	2100	28	15	20	7	70	jó
29.	Mitsubishi HS.412G	VHS	65000	1600	31	14	18	6	69	jó
30.	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	75000	1900	26	12	23	8	69	jó
31.	Philips VR 6760	VHS	85000	2100	26	18	15	8	69	jó
32.	Orion VH-2308HS	VHS	60000	1500	25	15	20	8	68	jó
33.	Sharp VC-693	VHS	75000	1900	28	18	15	7	68	jó
34.	Hitachi VT-175E Hi-Fi	VHS	85000	2200	25	15	20	8	68	jó
35.	Hitachi VT-86E	VHS	85000	2200	24	18	18	8	68	jó
36.	Loewe Hifi 460H	VHS	95000	2400	27	16	17	8	68	jó
37.	Grundig VS-340Hifi	VHS	60000	1500	25	14	20	8	67	jó
38.	Sanyo VHR-2700HF	VHS	85000	2100	27	15	17	7	66	jó
39.	Orion VH 2204HS	VHS	70000	1700	23	15	19	8	65	jó
40.	Loewe Stereo 440S	VHS	75000	1800	25	12	17	8	62	megfelelő
41.	NEC DX-3000	VHS	90000	2300	24	11	19	7	62	megfelelő
42.	NEC N9510G	VHS	70000	1750	22	14	17	5	58	megfelelő
MONO KÉPMAGNÓK										
1.	ITT 3938 VPS	VHS	75000	1800	30	10	25	9	74	jó
2.	Akai VS-38	VHS	55000	1400	32	11	22	7	72	jó
3.	Fisher FVH-P10KV	VHS	45000	1100	32	10	22	7	71	jó
4.	Akai VS-220G	VHS	45000	1100	31	12	21	7	71	jó
5.	Sanyo VHR 3310G	VHS	50000	1300	27	11	25	8	71	jó
6.	Philips VR 6670/02	VHS	60000	1500	28	11	25	7	71	jó
7.	Blaupunkt RTV-330	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
8.	Panasonic NV-921	VHS	65000	1600	30	10	23	8	71	jó
9.	Blaupunkt RTV-320	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó

Hely	Típus	Rendszer	Belföldi forgalmi érték	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Műszaki jellem-zők	Szolgál-tatások	Össze-sen	A magazin minősítése
10.	Panasonic NV–G12	VHS	55000	1400	29	10	23	8	70	jó
11.	Saba 4B20	VHS	55000	1400	31	11	21	7	70	jó
12.	JVC HR–D300EG	VHS	55000	1400	32	11	19	7	69	jó
13.	JVC HR–D320	VHS	45000	1100	31	10	21	7	69	jó
14.	Mitsubishi HS–349	VHS	55000	1400	31	11	19	8	69	jó
15.	Hitachi VT–425E	VHS	60000	1500	30	11	21	7	69	jó
16.	Grundig VS–460	VHS	80000	2000	28	11	22	8	69	jó
17.	Sharp VC–A202	VHS	45000	1100	26	11	24	7	68	jó
18.	Siemens FM 562	VHS	45000	1200	27	11	23	7	68	jó
19.	ITT VR 3928VPS	VHS	55000	1400	27	11	23	7	68	jó
20.	Grundig VS–410	VHS	50000	1300	27	11	22	8	68	jó
21.	Hitachi VT–255E (VPS)	VHS	95000	2400	27	10	23	8	68	jó
22.	Loewe OC 510 M	VHS	45000	1100	28	11	21	7	67	jó
23.	Loewe OC–520	VHS	50000	1300	28	11	21	7	67	jó
24.	JVC HR–D170E	VHS	45000	1200	29	9	20	8	66	jó
25.	Panasonic NV–G14	VHS	70000	1800	28	10	20	8	66	jó
26.	ITT 3918	VHS	40000	1200	27	10	20	8	65	jó
27.	Grundig VS–440	VHS	45000	1200	26	10	22	7	65	jó
28.	NEC DX–1000G	VHS	55000	1400	30	9	18	■	65	jó
29.	JVC HR–D180E	VHS	55000	1400	29	9	19	8	65	jó
30.	Nordmende VR 1205	VHS	50000	1300	26	9	22	8	■5	jó
31.	Blaupunkt RTV–315	VHS	50000	1200	26	10	20	8	64	megfelelő
32.	JVC HR–D210	VHS	45000	1100	29	10	18	7	64	megfelelő
33.	Fisher FVH–P5100KV	VHS	55000	1400	27	11	19	7	64	megfelelő
34.	Grundig VS–400	VHS	45000	1200	25	9	22	8	64	megfelelő
35.	Hitachi VT–135E VPS	VHS	70000	1700	26	10	20	8	64	megfelelő
36.	Orion VH–4015RC	VHS	40000	1000	26	9	20	8	63	megfelelő
37.	Toshiba DV–90G	VHS	55000	1400	29	9	18	7	63	megfelelő
38.	Sanyo VHR–2500G	VHS	70000	1700	28	10	18	7	63	megfelelő
39.	Sanyo VHR–1500G	VHS	75000	1900	27	9	18	8	62	megfelelő
40.	Akai VS–126EO	VHS	50000	1200	27	9	18	8	62	megfelelő
41.	Fisher FVH–P905K	VHS	55000	1350	27	9	18	8	62	megfelelő
42.	Sharp VC–682 GH	VHS	60000	1500	26	9	19	8	62	megfelelő
43.	Fisher FVH–P910K	VHS	65000	1600	27	9	19	7	62	megfelelő
44.	Mitsubishi HS–338G	VHS	70000	1700	28	9	18	7	62	megfelelő
KAMKORDEREK										
1.	Sony V–90E	Video–8	180000	4000	33	15	23	9	90	nagyon jó
2.	Fuji M600	Video–8	180000	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
3.	Bauer VCC 826	Video–8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
4.	Blaupunkt CR 8010	Video–8	175000	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
5.	Metz 9629	Video–8	180000	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
6.	Blaupunkt CR–8000	Video–8	160000	3500	32	12	22	8	74	jó
7.	Nikon VN–810	Video–8	180000	4000	32	12	22	8	74	jó
8.	ITT VM–C3888	VHS–C	150000	3400	32	12	21	8	73	jó
9.	JVC GR–45	VHS–C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
10.	Kyocera KD–3010	Video–8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
11.	Loewe Profi 800	Video–8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
12.	Minotta 8100	Video–8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
13.	Nordmende CV–2201	VHS–C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
14.	Pentax PV–C–850	Video–8	160000	3500	31	13	22	7	73	jó
15.	Philips 6840	VHS–C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
16.	Saba VM–6990	VHS–C	160000	3500	32	11	22	8	73	jó
17.	Sony CCD–V100E	Video–8	150000	3300	30	14	21	8	73	jó
18.	Bauer VCC–526	VHS	165000	3700	32	11	21	9	73	jó
19.	Bauer VCC–616	VHS–C	160000	3600	32	11	21	8	72	jó
20.	Blaupunkt CR–1800	VHS	165000	3700	32	11	20	9	72	jó

Dollárért – idehaza

Ha forintért csak ritkán és csupán néhányfajta képmagnót lehet is vásárolni, vajon milyen a választék a dollárért árusító üzletekben? Erre kerestünk ismét választ rövid fővárosi körsétánkon. (Az előzőt lásd: Video Magazin 1986. augusztus. Tettük ezt annak ellenére, hogy tudjuk: olvasóink többségének az alábbi sorok – lehetőség híján – inkább kíváncsiságuk kielégítését jelentik, semmint megfontolandó ajánlatot.

Az Utastourist nívós kínálatáról ismert Belgrád rakparti üzletében jelenleg mindössze kétféle televízió és háromfajta képmagnó kapható. A Sony 1KV 27 XRTD típusú színes tv képernyője 68 cm, az ára 1911 dollár, míg az 51 cm-es kis, színes Sony Stereo 2KV FXMT 1760 dollárba kerül. Érdemes megemlíteni, hogy a Royal Szállóban lévő üzlete kétfajta Sony tévén kívül Grundig T55 340-CTI készüléket is kínál 968 dollárért.

A videokészülékek közül a legdrágább a Panasonic NCG-12EE: 839 dollár. A JVC HR-D210EE valamivel olcsóbb, 799, a Fisher U905 típusú pedig 739 dollár. Hasonló az Atrium Hyatt képmagnókínálata is, de akik esetleg ezzel nem érik be, az Utastourist Malév ferihegyi üzletében a már említett Panasonicon kívül Hitachi VT-410-es készüléket is vásárolhatnak 793 dollárért. Az Orion Videorecorder VH 360 ára ugyanitt 599 dollár, míg a Grundig US 400-asé 760.

Jelenleg a legdrágább képmagnót az Eötvös utcai bolt árulja, ahol a Hitachi Movi VMC 30E készülék 2500 (!) dollárért kapható. Nem csoda, ha ezek után kifejezetten olcsónak tűnik az AIWA Hifi System 465 dollárért. Aki ennél igényesebb, és a pénztárcája is megengedi, választhatja a másik AIWA készüléket, ■ Hifi System 770-es ugyanis 837 dollárba kerül. Legolcsóbb az Audioton TBS 4000 video, 251 dollárért kínálja az újpesti Tavasz utcai bolt.

Az Utastourist boltjaiban hiánycikk ■ videokamera, és nem árusítanak műsoros kazettákat sem. Üres kazetták azonban kaphatók, ha nem is nagy választékban: a 180 perces TDK 11 dollár, a 240 perces 13,80 a BASF típusúból ■ 180 perces 8,90, míg a 240 perces 11,50 dollár, ugyanannyi, mint két évvel ezelőtt. A közeljövőben 195 perces Panasonic kazettával bővül majd a választék.

Az Utastourist március végén csökkentette a kozmetikumok árait, és az ígéretek szerint hasonló változás várható a műszaki cikkeknél is. Ez ■ jó hír remélhetőleg többeknek vigaszul szolgálhat. A nagy híradás- ▶

technikai cégek ugyanis újabb termékeikkel bombázzák ■ piacot, és mérsékelik ■ korábbi cikkeik árait, az Utastourist pedig igazodik a külföldi árváltozásokhoz.

Az Arany János utcai Diplomata Áruház kínálata viszonylag gazdag. Hétféle tévé kapható, s áprilistól megvásárolható a JVC új terméke: a C210 típusú 55 cm-es, valamint a 63 cm-es képernyőjű készülék. Ezenkívül árusítják majd az ATT 38-67 márkájú digitális televíziót is (ára 1100 dollár). Azok, akik ebben az üzletben vásárolhatnak (külföldön dolgozott vagy valuta-napidíját megtakarított honfitársaink) szerencsések, mert hétfajta videokészülék közül válogathatnak (lásd táblázatunkat).

Az Intertourist Kígyó utcai üzletében úgy vélték az eladók, hogy igazgatói engedély nélkül nem tájékoztathatnak sem az áruválasztékról, sem az árakról. (Jóllehet a vásárlóknak kötelesek megmondani, mi az, ami kapható, és az árak sem titkosak.) Szerencsére a telefonon megérkező jóváhagyás véget vetett a vitának, így tehát közreadhatom tapasztalataimat.

A videomagnó karácsony óta hiánycikk, pedig tavaly még hatnyolc féle közül lehetett választani. Videokamera sem kapható. A színes tévék kínálata viszonylag kedvezőbb. A Nordmende típusú kis, színes készülék 582 dollár, a Fisher FTS 777 márkájú pedig 1595 dollárba kerül. A Sony tévék közül itt ■ KV 1442 MR készüléket 838 dollárért, a KV 2092 MRT-t pedig 1087 dollárért árusítják. JVC készülék is kapható, a C 140EE típusnak 521 dollár az ára.

Kazettákból többféle is van. A 180 percesek közül a Sony 9,20 a JVC 9,50 a TDK 12,70, a BASF 11,50 dollár. A BASF 240 perces kazetta 13,60. Az üzletben mintegy 15 fajta műsoros kazetta kapható. Egységesen 30 dollárért eladó Kabos Gyula, Jávor Pál műsora. A többségében régi magyar filmeket tartalmazó kazetták 49,50-ért kínálják magukat, de forintért is megvásárolhatók.

Csík Ibolya

A KONSUMEX DIPLOMATA ÁRUHÁZÁBAN JELENLEG KAPHATÓ KÉPMAGNÓ- ÉS KAZETTATÍPUSOK

Képmagnók	Ár (dollárban)
Siemens FM 561	[redacted]
Siemens FM 462	699
Grundig VS 400	759
Grundig VS 320	798
Grundig VS 380	1147
Grundig VSC 50	2144
Saba PBR 6183 -VTU 6083 (hordozható)	1264
Toshiba V 83 C2	515
Kazetták	
TDK [redacted] E-180	11,90
TDK HG E-180	9,90
TDK HS E-240	9,90
TDK E-HG E-240	12,60
TDK E-120	6,70
BASF E-180	8,80
Goldstar E-180	5,50

Forintos kazetták

Hazánkban óvatos becslések szerint legalább 400 ezer videomagnó található, melyek szinte falják a kazettákat, és étvágyuk kielégítésére viszonylag bő a választék VHS kazettákból. A boltokban tett körsétánk azt is bizonyítja, hogy nem érdemes az első helyen megvenni a kiválasztott márkát, mert az árak majdnem olyan nagy eltéréseket mutatnak, mint Nyugat-Európában.

A Belvárosban és a Lenin körúton véletlenszerűen meglátogatott tizenkét bolt árukínálata meglehetősen eltérő képet mutatott. Az állami üzletekben jószerivel két-három fajta videokazetta szerénykedett a polcokon, míg a szövetkezeti vagy magánkereskedésekben ennek a többszöröse. A standard kazettákból az SKC PG-vel, illetve a TDK HS-sel lehetett a leggyakrabban találkozni. A tesztek az előbbi kép- és hangminőségét jónak, az utóbbiét közepesnek és jónak értékelik. A HIGH-GRADE kazetták képviseletében elsősorban a közepes hangot, de nagyon jó képminőséget adó RAKS HG volt jelen az üzletekben.

A fővárosban döntő fölényben voltak ■ 180 perces kazetták. Ezeket a 195 és a 240 percesek követték. Valószínűleg inkább közületeket érdekelhet az OFOTÉRT Frankel Leó úti bizományi boltjában megvásárolható U-MATIC KCA-20 K profi kazetta 2960 forintért. Ugyancsak itt és a Westend udvarban árusító Digital Musicban kapható Beta videokazetta. Az OFOTÉRT a Sony Dynamicron 2-750-est 1136, a Digital Music a BASF L-750-es (195 perces) kazettát pedig 720 forintért adta. A BÁV Tanács körúti boltja 650 forintért kínálta az értékelésekben, tesztekben nem jegyzett ICE HG (195), ICE HG (180) és ■ TV-STAR (180) kazettákat.

Az árak alakulásába, legalábbis a magánkereskedőknél, beleszólt az ismert útlevél-rendelkezés nyomán felélénkült bevásárlóturizmus. A márciusi árcédulákhoz képest májusban, ha nem is jelentős, de 30–50 forintos csökkenés következett be, bár a szomszédos és drága bécsi üzletekben még így is majd feleannyiba kerülnek ezek a kazetták, mint a hazai boltokban. Ráadásul az általában közepes minőségű termékek ára vetekedik a nyugat-európai kazettakínálat krémjének árával.

Táblázatunkban a forintárak mellett – csupán az összehasonlítás kedvéért – nyugatnémet márkában is feltüntetjük a nyugat-európai középárakat. Az összesítésben nem szerepel 120 és 195 perces kazetta, mivel ezekből meglehetősen szűkös a készlet. A Skála Metro a Panasonic SP E 120-ast 650 forintért (180 percre átszámítva 975 Ft), a Szent István körúti Video-Hifi Centrum a Maxell E 195-öst 790 forintért, a Westenden a Digital Music a JVC HR és a TDK HS E 195-öst 790 forintért, a Video-Hifi Centrum a Goldstar E 195-ös kazettát 690 forintért árusítja.

B. T.

Típusok	Műsoridő	Ára DM-ben	METROPRINT	OFOTÉRT Váci u.	OFOTÉRT Frankel L. u.	Fényképész Szöv.	Fotoelektronik ISZ	Video Hifi Centrum	Digital Music
TDK E—HG	180	13		941					950
Panasonic SHG	180	14						950	900
Raks HG	180	11	830		830	830			
BASF SHG	180	12		941					
Kodak HG	180	18		824		840			
TDK HS	180	11							700
Agfa HC	180	12						690	
Fuji HQ	180	11					844		
Sony Dynamicron	180	12		941					
Maxell EX	180	10		706				720	700
SKC PG	180	9	818		818	818			
JVC HR	180	11		706		799			670
Panasonic PS	180	10		941		840			
BASF EQ	240	13					936	950	
Sony Dynamicron	240	16						950	
Scotch EG	240	19				910			
JVC HR	240	17							900
TDK HS	240	15					936		900

Utazási körkép

Utazási irodáink kínálata a nyári szabadságukat külföldön eltölteni szándékozók számos igényét kielégíti. A hosszabb és drágább utakból nincs hiány. Mi ezúttal annak néztünk utána, vajon milyen ■ kínálat az egy-két napos, kimondottan vásárlási célú utazásokból. Több mint egy tucat irodát felkeresve arra voltunk kíváncsiak, mekkora összegért juthatunk el szervezett formában Bécsbe.

Az IBUSZ áprilistól októberig szinte naponta indít autóbuszt. Az egynapos út 1120 forintba kerül, ezért ebédet is kapnak az utazók. A kétnapos út ára 3047–3105 forint között van, amiért félpenziós ellátás és szállodai elhelyezés jár. Ha valaki saját gépkocsival utazik, alacsonyabb az ár is: 2415 forint. A költőpénz mindhárom esetben viszont egyforma: napi 700 forint értékű schilling.

A Cooptourist minden hétfőn és csütörtökön indít autóbuszt Bécsbe. Ezek kétnaposak, és az utasok félpenziós ellátást kapnak. Ára 3360 forint, a költőpénz 800 forint naponta.

A Volántourist elő- és utószezonban folyamatosan indít csoportokat. A kétnapos út autóbusszal 2850, saját kocsival 1850 forint. Mindkét esetben félpenziós az ellátás. A jelentkezők 700 forintnak megfelelő valutát válthatnak ki.

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda minden pénteken indít buszt a szomszédokhoz; az út ára 670 forintba kerül. Ők viszont nem adnak költőpénzt, a saját valutakeretük terhére ezt mindenkinek a saját keretéből kell kiváltania. Kétnapos útjaik júliustól decemberig 3600 forintba kerülnek. Ha félpenziós az ellátás, akkor 800 forint a költőpénz, ha pedig valaki teljes penzióra fizet be, 400 forintnak megfelelő valutát kérhet.

Nagyítóban a Mariahilfer-strasse

Megindult a bevásárló-turisták áradata Bécsbe. A császárvárosban videokészüléket, televiziót, kazettát venni szándékozóknak érdemes vásárlás előtt alaposan felmérni ■ különböző boltok árait, mert ugyanazt a cikket egészen más összegért kínálják ■ magyar honpolgárnak amúgy is túl drága Kärtnerstrasse, a Graben vagy a kedvelt Mariahilferstrasse környékén. Az utóbbi táján is más áron adja el ugyanazt a Mariahilferstrasse egyik mellékutcájában, a Stumpergassén például a Mexico nevű kis boltocska vagy a bevásárlóutca ismert nagyáruháza, a Herzmansky, s megint másként taksál üzleteiben ■ Herlango bolthálózat. Rendszeresen jelentkező táblázatunkkal a laposabb pénztárcájú videósok tájékozódását kívánjuk segíteni.

Típusárak ATS-ben	Köck	Hartlauer	Herlango	Mexico
Videomagnó Fisher P 5000S	6980	–	6990	
NEC 9034 G	–	(megrendelhető)	–	4800
Sharp VCA 100 S HQ	5980	–	6990	–
Televízió Hitachi CPT 2871 PS (sztereó, szupersarkított, 70 cm képátlós televízió)	–	10 000	–	12 000
Videokazetta TDK HS 180	–	–	89	70
Sony E–180	69	86	79	60

Az Utas Tours csak saját kocsis utakat indít. A háromnapos út ára 4500–5000 forint, és 3000 forintnyi ATS ■ költőpénz. Ők is félpenziós ellátást biztosítanak.

A Lokomotív Tours buszos kínálata három napra 4980 forint (+ÁFA). A félpenziós ellátás mellé 1800 forintnyi valuta is kiváltható; s az út során Bécsen kívül még Badenbe is elviszik utasaikat.

Az OTP-Penta Tours Kft. minden kedden és csütörtökön, valamint szombaton indítja egynapos kirándulásait az osztrák fővárosba. A buszos utazás ára 2290 forint, és ezer forintért adnak költőpénzt. A részvételi díjért egy ebéd is jár.

A Pegazus Tours minden szerdán indítja autóbuszát. Az ár itt 1380 forint, és szintén tartalmaz egy ebédet is. A költőpénz 700 forintnak megfelelő ATS.

A Saturnus Tours személygépkocsis kínálata két napra 2400 forint, míg autóbusszal 2900 forint. A szállodai elhelyezés mellé félpenziós ellátást nyújtanak, és napi 700 forintnyi költőpénzt. Havonta egy ilyen útjuk van.

A Dunatours péntekenként indít csoportot, és 670 forintot kér személyenként. Költőpénzt mindenki ■ saját valutakeretére válthat ki.

A Ciklámen Tours havonta egyszer Győrből indít autóbuszt Bécsbe. Ára 740 forint, amely tartalmaz egy vacsorát is – de már Magyarországon. A költőpénz 800 forintnyi. Kétnapos útjaik ára 2830 forint. Az ellátás szintén félpenziós. Ilyen útjuk havonta egyszer van. A háromnapos 4970 forintba kerül. A Blaguss-Volánbusz ajánlata három napra potom 5500 forint. Elhelyezés szállodában, a költőpénz 2100 forint. Az utasok félpenziós ellátást kapnak.

A Volánbusz naponta indít menetrend szerinti járatot Bécsbe. A reggel 7 órakor induló autóbuszra ■ jegy 775 forint. Az utasok 11.30-ra vannak az osztrák fővárosban. Vásárlásra bőven akad idő, mivel a járat 17 órakor indul vissza (20.30-ra ér az Engels térre).

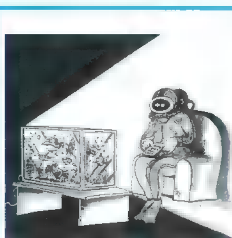
Hogy teljes legyen a kép, megkérdeztünk két vidéki utazási irodát is, vajon ők mennyiért vállalják ugyanezt ■ kirándulást. Az Alba Volán Utazási Iroda heti egy-két alkalommal szervez utat Fehérvárról: 600 forintért és 20 schillingért. A Kapos Volán kétnapos ajánlata 800 forintba és 50 schillingbe kerül. Ehhez hozzá jön még a szállásköltség, ami 250–350 ATS között van, idénytől függően. Mindkét utazási iroda az egyéni valutakeret terhére szervezi útjait.

A fenti kínálatokból is kitűnik, meglehetősen szélsőségesek utazási irodáink árai. Némelyik drágának tűnik ahhoz képest, hogy jóformán semmiféle programot nem tartalmaz.

A MÁV – ha valaki az Arrabona expresszre vált jegyet – 30 százalékos kedvezményt kap. A vonat reggel 7-kor indul, 10,40-kor van Bécsben és este 18.05-kor indul vissza.

Ha azt számoljuk, hogy személygépkocsival – kilencliteres átlag fogyasztás mellett – négy ember személyenként 250–300 forintért tud kiutazni Bécsbe, bizony túl drága a szervezett utazás. Ha saját kocsival megy valaki, nincs időhöz kötve, és a határátkelőhelyeken is lényegesen kevesebb ■ várakozás, mint autóbusszal. Ha valaki több napra kíván kilátogatni, a belvárosban számtalan panzió kínálja ágyait – igaz, étkezés nélkül – napi 150–200 schillingért.

Andrejszky Zoltán

IZSÁK JENŐ KARIKATÚRÁI

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● Új Grundig VS 380 Hifi video, igényesnek eladó. Érdeklődni lehet: Budapest XXI.,Tanácsház u. 76.

● Panasonic NVG7 EE videót vennék havi 1500 forintos részletre, vagy más típus is érdekel. Címem: 7500 Nagyatád, Aradi út IX. ép. A lh. 4. emelet 1a.

■ Videofilmeket cserélnék. Különösen érdekelnek az akció- és karatefilmek vagy a következő színészek filmjei: Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger és Chuck Norris. Ajánlatokat levélben (listával) vagy telefonon kérek: Dobos István, 2800 Tatabánya, Dózsa kert 61. ép. I. lh. II/1., Telefon: 34/14-618.

■ Zenés filmeket, koncerteket és futballal foglalkozó videoanyagokat cserélnék. Schmidt József, 1116 Budapest, Sáfrány u. 50. II/25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2., és 3. számát. Cím: Balogh György, 8707 Pusztakovácsi, Kossuth L. u. 57.

■ Videofilmeket keresek ■ következő rendezőktől: Russ Meyer, Andy Warhol, Dusan Makavejev, Walerian Borowczyk, Pier Paolo Pasolini, Tinto Brass. Továbbá keresem az alábbi filmeket: Blue Movie, More..., Vixen, Why?, Unmoralische Geschichten, Sweet Movie, La Bete, Obsession, Carrie, Der Schlüssel, Néa, Bilitis, Hexensabbat. Cím: Kun István, 3300 Eger, Rákóczi út 12.

■ Szeretném csere útján megszerezni (magyarul) jó minőségben a következő filmeket: Highlander, Predator, Beverly Hills Cop II., Masters of the Universe, Fame, Éretlenek. Cserébe széles választékban ajánlom filmjeimet. Érdeklődni lehet: Galik Gábor, 3600 Ózd, Vörös Hadsereg út 33. 3/3.

■ Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Griecs György, 5664 Gábortelep, Vasút u. 25.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számát. Gajdán József, 6800 Hódmezővásárhely, Berkenye u. 56.

■ Igényesnek eladó vámkezelt VHS SHARP VC-682 GH típusú videomagnó 1,5 éves, remek állapotban. Telefon: 568-971, délelőtt és este.

■ Videofilmeket cserélnék. Zuglói vagy hetedik kerületi videósok előnyben. Kárpáti György, telefon: 848-066

■ Pal, Secam, VTSC rendszerben felvett (VHS-kazettán) 1960 előtti zenés, táncos, énekes és jazz-filmeket keresek megvételre, átvételre vagy cserébe. Tomcsányi Tiborné (Schmeisz) Cím: 1123 Budapest, Kékgolyó u. 15/a. II/15.

■ Eladó új videorekorder HQ, távirányítós, garanciális. Telefon: 751-261, 17-20 óráig.

■ Keresem az ÖTLET Video Magazin 1., 2. és 3. számait megvételre. Fadgyad Károly, 1188 Budapest, Szövet u. 52.

■ Keresem a Poszeidon katasztrófa című filmet. Jó minőségben! Olasz Zsolt, Budapest XXI., Ady E. u. 13–15. Telefon: 147-772

● Grundig VCC 2000-es videotulajdonos vagyok. Videoanyagokat cserélnék megnézésre. Cím: Hegedűs Józsefné, Göd, 2132 Felszabadulás 198.

■ JVC CV-5001 típusú videokamera reális áron eladó. Telefon: 613-777, 17 óra után.

7. rész

LADY CHATTER
ÉS AZ UTOLSÓ

Sorozatunk befejező részéhez érkezve olyan filmekről olvashatnak, amelyek semmiképpen sem sorolhatók [redacted] egy kaptafára készült erotikus alkotások közé, egyvalamiben mégis azonosak: hatalmas vihart kavartak maguk körül...

Maga a film korántsem volt olyan botrányos, mint az alapjául szolgáló regény, a *Lady Chatterley szeretője* (Lady Chatterley's Lover), amely – szinte hihetetlen! – 1926-ban íródott.

A könyv szerzője, David Herbert Lawrence sem Angliában, sem az Egyesült Államokban nem adhatta ki a három változatban is megírt művet, ugyanis mindkét országban viharos gyorsasággal tilalmi listára került. Úgy tűnik, a magánszféra már akkor is sokkal rugalmasabb volt az államinál, mert egy firenzei családi kiadó 1928-ban nem átallotta megjelentetni. Hasonló rugalmasságot tanúsítottak az egyesült államokbeli zugkiadók is, busás hasznot húzva a megkérdőjelezhető tiltás által felfokozott érdeklődésből. (Lady Chatterley és a kedvese címmel magyar nyelven is kiadták a harmincas években, természetesen alaposan megnyirbálva és finomítva.)

A Lady Chatterleyt és szerzőjét a pornográfia vádjával illették a testi szerelem szokatlanul nyílt ábrázolásáért. A tiltás olyan hosszúra nyúlott, hogy 1960-ban, amikor a londoni Penguin paperback sorozatában több százezres példányszámban ki merészelte adni a megbélyegzett művet, a kiadót azon nyomban beperelték. (Mielőtt [redacted] konzervatív jelzővel illetnénk Angliát, jegyezzük meg, hazánkban 1983-ban jelent meg először a Lady Chatterley sértetlen szövege; így egyszerű matematikai alapművelettel megkaphatjuk a magyar kultúrpolitika konzervativizmusának jelzőszámát.)

A per folyamán neves személyiségeket, irodalmi, kritikai kiválóságokat hallgattak meg, s végül a bíróság felmentette D. H. Lawrence-t a szeméremsértés vádja alól. Sokak szerint ez az ítélet húzta fel a sorompót Angliában a pornográfia előtt, de mint érdekességet, említsük meg azt is, hogy ekkor jelenhetett meg angolul [redacted] tilalmas könyvek listáján szereplő Dekameron.

Lady Chatterley történetéből filmforgatókönyvet írni reménytelen vállalkozás lett volna. Ezért a nálunk is bemutatott változatot csupán az 1954-ben készült francia földolgozás előzte meg, Marc Allégret rendezésében (L'amant de Lady Chatterley), a címszereplő Danielle Darrieux volt. A megfilmesítést azonban nemcsak az hátráltatta, hogy cenzoroknak filmet készíteni nem valami jó üzlet, hanem azok a nehézségek is, amelyek bármely irodalmi mű filmadaptációjakor felmerülnek. Filmre vitelkor az eredeti alkotás szükségszerűen szegényedik, bizonyos részeit egyszerűen el kell hagyni, a megmaradtak pedig erősebb hangsúlyt kaphatnak, mint amilyet az író szánt nekik. Különösen kényes feladat ez a Lady Chatterley esetében, mert a regény tekintélyes részében az úrnő és [redacted] vadőr, Mellors testi szerelméről olvashatunk. Ha [redacted] forgatókönyvíró mereven ragaszkodik az erotikus részek pontos ábrázolásához, az eredmény egy pornográf film lesz, márpedig Lawrence könyve egy cseppet sem az. Az nyilvánvaló, hogy a szexualitás szerves része a műnek, ám azon a mondanivalón kívül, hogy a testiség a világ legtermészetesebb dolga, egy sor más gondolat hordozója is. Lawrence regényében a szexualitás alkalmas eszköz például arra, hogy kifejezze szerzője utópista-kommunisztikus nézeteit. Kényes egyensúlyról van tehát szó.

Maga Lawrence is érezte, az az ábrázolásmód, amit alkalmazott, némi magyarázatra szorul. Egy ismerősének írt levelében ekképpen próbált érvelni: *„Ami a Lady C.-t illeti – nem szabad azt hinnie, hogy [redacted] szex folytonosságát hirdetem. Semmi sem kavarja fel jobban a gyomromat, mint az állandó, ha kell, ha nem szeretkezés. De a Lady C.-vel az a célom, hogy tudatbeli alkalmazkodás jöjjön létre az alapvető testi tényekhez. Rájöttem: egyik oka annak, hogy az egyszerű emberek tovább megőrzik – vagy megőrizték – az életnek, a jó meleg életnek természetes hevét, mint a műveltek, onnan van, mivel mindig ki tudták mondani ezeket a szavakat: »baszni« vagy »szarni«, minden borzongás vagy felindulás nélkül... Isten mentsen attól, hogy azt higgyék, a nemi tevékenység szabadosságát sürgetem. A szexnek megvan a maga rövid ideje, s hosszú az az idő, amelyben nem helyénvaló. De mikor mint tevékenység nem helyénvaló, még mindig kell maradnia a tudatban egy nagy és nyugodt területnek, ahol a szex csendben létezik."* (Idézi Kéry László.)

A fenti levélrészlet talán arra is magyarázatul szolgál, hogy miért hangzik el

RLEY
O TANGÓ

annyi trágár szó a regényben és ■ filmben, bár kritikusai szerint e szavak használatát Lawrence-nek nem sikerült hitelessé tennie. Nemcsak a Ladyt, hanem a vadőrt is nevetségessé teszik a „közönséges" megnyilvánulások, ■ trágárságok üresen, funkciótlanul zuhognak az olvasóra-nézőre.

Mintha a „Make love, not war!" jelszó köszönne vissza negyven évvel korábbról, a Lady és a vadőr egyesülésekor megszületik a „szexuális demokrácia", ahogyan a regényben olvasható: az érintés demokráciája; ■ szeretkezésben feloldódnak az antagonisztikus osztályellentétek, az úrnő fejében uralkodó zavar helyét elfoglalja a „fallikus világnézet".

Nehéz ezzel a szexualitással azonosulni, mert a szenvedélyes ölelkezések sem feledtethetik: mindez csupán utópia, az elmélet cselekvésekbe öltöztetése.

Lady Chatterley – különösebb nehézségek nélkül – átlép egy másik világba, s az sem okoz gondot számára, hogy a vadőrnél töltött órák után visszatérjen ■ régi életébe, ahol másképpen – egyre idegenebbül – gondolkoznak és beszélnek. Mind- ▶

annyiunknak jólesik lerázni a megszokottat, felcserélni valami egészen mással, ha rövid időre is. Vagy jólesne. Az öröm s még inkább a boldogság azonban mindig a véletlen műve, tervezhetetlen, kikényszeríthetetlen. Így van ez a filmkészítésben is: a Lady Chatterley tervezett film, épp ezért nem szabadulhat meg önnön korlátaitól. Az ellenpélda, a spontán film: Bernardo Bertolucci *Az utolsó tangó Párizsban* (L'Ultimo Tango a Parigi) címmel, 1972-ben forgatott alkotása, amelynek főszerepeit Marlon Brando és Maria Schneider játszotta.

Az utolsó tangó kiindulópontja – Bertolucci elmondása szerint – egy gondolati-érzelmi villanás volt; maga a mű a rendező és Marlon Brando párbeszédeiből született, s még a forgatás során is állandóan változott az eredeti elképzelés, tág teret hagyva a szereplők improvizációinak.

A történet – ha ugyan annak lehet nevezni – helyszíne már önmagában is lehangoló: egy kiadó üres lakás, csupasz falakkal. Ebbe az embertelen világba vetődik Jeanne és Paul a süket és vak véletlen folytán. Lassanként ugyan felvillannak képek mindkettőjük múltjából, a középpontban mégis mindvégig a sivár lakás marad, amelyben eleinte úgy vannak jelen, hogy nem is tudnak egymás létezéséről. Paul, akinek a felesége talán öngyilkosságot követett el, önmagába süppedve kuporog a lakás különböző sarkaiban, s bár időnként válaszol a lány kérdéseire, valójában semmiféle kapcsolat nincs közöttük azonkívül, hogy egy helyen vannak.

Mint egy robbanás, úgy tör ki Paulból az istenkáromló trágárság. „Kurva isten!" – ordítja, hogy kizökkentse magát súlyos bénultságából, kétségbeeséséből. S ahogy önkéntelenül ehhez az ősi indulatlevezető eszközhöz folyamodik, ugyanolyan ősi, szinte állati módon erőszakolja meg Jeanne-t, hideg fölénnyel, magabiztosan a szó szoros értelmében birtokba veszi. A lány kielégülten és a végletekig megalázottan hagyja el a lakást, mégis vissza-visszatér megaláztatása színterére. Kettejük világában, amelyben még nyomokban sem fedezhető fel semmi emberi, lassan megjelenik a természetesség: második szeretkezésük már meztelenül történik, az ismerkedés egymással mintha normális mederbe terelné az eseményeket. Jeanne egyre jobban feloldódik, olyannyira, hogy végül Paul előtt önkielégítést végez...

A különös, új világ mindkettőjüknek alkalmat nyújtana arra, hogy megszabaduljanak régi, agyonszabályozott, szerepjátszással terhelt életüktől. Már-már elhisszük, sikerült, úgy tűnik, Paul durvaságában is vonzó viselkedése elfogadható Jeanne és a néző számára is, amikor – felesége temetése után – arculcsapásként hat: ez nem az igazi Paul. Nem nyers, nem lázadó, még csak nem is durva, hanem polgári, joviális, aki egyre rosszabbul játssza a magára rótt szerepet. Teljes csőd az élete: egyik szerepével sem tud azonosulni. Utolsó, kétségbeesett kísérletének színhelye egy táncverseny – kudarc; a ritmusérzék hiányzik belőle, az egész életéből hiányzik. Ezért követeli Jeanne-tól, hogy mondja meg a nevét, adja ki magát, s a lány válasz helyett egy pisztoly ravaszát húzza meg. Paul még haldoklásában sem önmaga, még mindig játszik, mintha kívülről szemlélné saját elmúlását. Utolsó mozdulata, ahogy sebzett állatként lekuporodik, talán csak ez ő maga.

Az utolsó tangó Párizsban nem erotikus film, hiába látjuk Maria Schneider meztelen testét, hiába a szeretkezés, önkielégítés, mindez csupán epizód, ha nem is lényegtelen.

Berkes András

Nem fejlődés: forradalom!

A LÉZER DISC

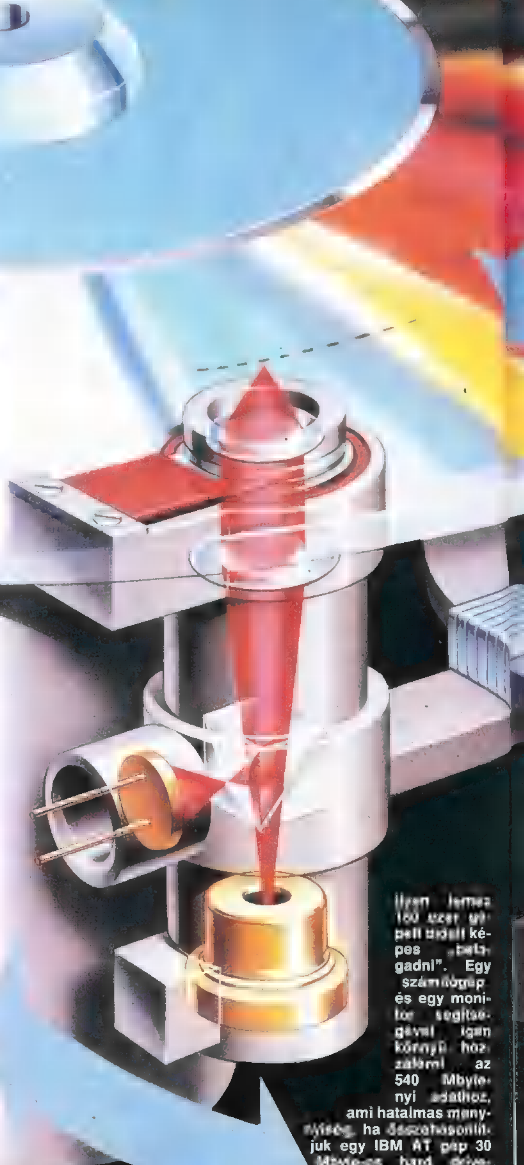

A felcímben olvasható csengé-sű mondat egy Pioneer reklámfotó szövege. De csak a fotó reklám, a tartalom már cseppet sem reklámízű, ha a már hazánkban is ismert és használt CD-kre (Compact Disc), az LV-kre (Laser Video), a CD ROM-okra (Compact Disc csak kiolvasható tároló) gondolunk. Mert bár ezek az eszközök ma még csak egyirányú információszolgáltatásra alkalmasak, azonban a fejlődés nem áll meg és a szakemberek már az elkövetkező évekre jósolják a discek felhasználhatóságának jelentős bővülését, a CD-I (interaktív CD) és a DVI (interaktív digitális videó) megjelenésével. Lehet, hogy mindez ma még tudományos fantasztikum, a valóságban azonban a fejlődés következő lépcsőfoka lehet.

Egy amerikai kereskedelmi szervezet, az Electronic Industries Association szerint a világon már legalább 6,7 millió CD lejátszó van már forgalomban, a gyártásban vezető cég, a Pioneer 250–300 ezerre becsüli a lézer disc lejátszók számát. Látszik, hogy – számítógépes nyelven szólva – a szoftvert tekintve a kínálat hatalmas és egyre növekvő. Az érdeklődést igazolja az a szám is, hogy 1987-ben több mint 100 millió lemezt értékesítettek.

A holland Philips cég mutatta be elsőként azt a lézer optikai rendszert, amely képes arra, hogy műanyag lemezbe ágyazott hang- és képinformációt digitális formában kiolvasson a lemez érintése nélkül, így küszöbölve ki a súrlódásból adódó kopást. A világ kutatói azóta milliókat költöttek arra, hogy újfajta utakat találjanak a rendszer képességeinek kihasználására és tökéletesítésére. A fejlesztés nagy léptekkel halad, bár egészen a legutóbbi időkig az volt a cél, hogy a kép villogásmentesebb, a hang pedig tisztább legyen. Az elmúlt év legjobb eredményei a digitális szűrés, a kettős digitál-analóg átalakítás és a négyszeres mintavételezés voltak. Ezeket a megoldásokat már az átlagos kiviteli készülékeken is alkalmazzák.

Az újabb technikai megoldások csökkentik a csatornán belüli interferenciákat és a fül számára még kellemesebb hangot eredményeznek, minimálisat hagyva meg abból a „durva-nyers" hangból, amelyet a kritikus fülűek a korábbi játszóknál észleltek. Az említett korrektor

áramköröket a Pioneer alkalmazta először az LD-S1 típusánál. A készülék áramkörei szinte tökéletes állóképet és gyorskeresésnél zavarmentes képet tesznek lehetővé, mind a 30 perces „standard" üzemmódban (CAV), mind a 60 perces lassított lejátszású üzemmódban (CLV) – amely a korábbi készülékeknél meglehetősen gyenge információforrás volt. A CLV előretörése természetesen nem egyenlő a CAV halálával, mert gyártásuk továbbra is folytatódik. (Szakkifejezéseink magyarázata CD-szótár című cikkünkben olvasható.)

1988-ban új lemezformátumként jelentek meg a CD–V-k, amelyek 20 perces időtartamú zenei hanganyagot 5 perces videoklippel kombináltak, egy arany színű compact discen. A lejátszásukra is alkalmas CD–V készülék ma még az amerikai piacon is újdonság, olyannyira, hogy készülékek már vannak, lemezek viszont csak az év második felében lesznek.

A Pioneer forgalomba hozott egy 25 darabos válogatásból álló sorozatot, amit azonban leginkább az árusítóhelyeknek osztottak ki – nem eladásra, hanem inkább demonstrációs célokkal. A CD–V-vel kapcsolatosan a vélemények erősen megoszlanak; a bizakodók szerint „a hardver megvan, s majd jönnek a lemezek is", a pesszimistábbak azt hangoztatják, hogy „ez egy piac nélküli termék, egy hibrid, amely a fiatalokat célozza meg, csakhogy igen költséges berendezés kell hozzá". Sokkal több fantáziát látnak a 3 inches (75 mm-es) discek forgalomba hozatalában, mert ezek 20 perc időtartamban tartalmazzák a CD–V-k zenei anyagát, előállításuk viszont lényegesen kevesebbe kerül.

Bár a CD–V és a CD single (3 inch) új szolgáltatásokkal jelentkezik egy más megszületett rendszerben, de nem ez a fő fejlődési irány. Az igazi CD-jövőt a CD–ROM, a CD–I és a DVI képviseli. Lehet, hogy ez a jövő csak lassan jön el (főleg nálunk), mert a forgalomban lévő CD-lejátszóknak csupán egy százaléka tartalmazza az RS–232 típusú kiés bemeneteket, amelyek a számítógépek illesztésének céljait szolgálják, tehát a CD–ROM használatát lehetővé teszik.

A Philips konszernhez tartozó American Interactive Media (AIM), a CD–ROM és a CD–I rendszer fő támogatója, egy CD–ROM-ra írta az egész Grolier Encyclopediát. Egyetlen ilyen lemez 100 ezer gépelt oldalt képes „befogadni". Egy számítógép és egy monitor segítségével igen könnyű hozzáférni az 540 Mbyte-nyi adathoz, ami hatalmas mennyiség, ha összehasonlítjuk egy IBM AT gép 30 Mbyte-os hard drive-jával. A CD–ROM termékek fő fejlesztője az AIM termékei házi és professzionális számítógépekhez egyaránt használhatók. Magukban foglalják szótárak, enciklopédiák, szakkönyvek stb. anyagait, ezáltal szükségtelenné téve nagy könyvtári anyagok tárolását, nem beszélve a keresett információ könnyebb hozzáférhetőségéről.

Újabb fejlődési stádium a CD–ROM technológiában a CD–Write Once (egyszeri beírású), amire kívánság szerinti han-

Ilyen a lézer lejátszó belülről, amit földi halandó nem láthat. Alatta a PIONEER LD-S1 típusú legújabb lejátszója, amely akár számítógéphez is csatlakoztatható, bár ennek a lehetőségnek meglehetősen borsos az ára, mert a normál lejátszók 500–800 dollárba, míg a dupla képes ez 2000 dollárba kerül.

CD VIDEO DISC

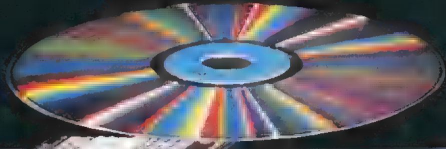
COMPACT DISC

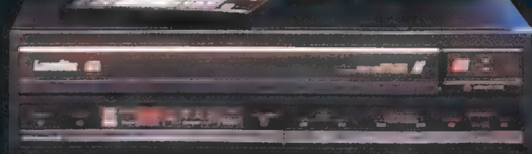

8-INCH LASERVISION DISC

12-INCH LASERVISION DISC

A PIONEER CLD 1010 típusú lézerlemezjátszója szinte majdnem mindent tud, csak számítógépes interface-e nincs. A repertoárja 3 és 5 inches compact disc (CD), 5 inches compact disc video (CD–V), 8 és 12 inches laser vision disc (LV).

gát, képet vagy adatokat lehet rögzíteni. Ez természetesen még csak a jövő, mert a legbizakodóbb szakemberek szerint is öt évet kell várnunk ennek az eszköznek a használhatóságára. A gyorsabb fejlődés érdekében ezért CD–ROM-ból a CD–I fejlesztését szorgalmazzák. A CD–I is lehetővé teszi, hogy a lemez bármely pontja hozzáférhető legyen. Sajnálatos azonban, hogy a CD–I jelenleg még remek példa arra, hogy „már hallottunk róla, de még nem láttuk", amit viccesen a software és hardware analógiájára vapourware-nek (soft = lágy, hard = kemény, vapour = gőz) neveznek. Már elkészült a CD–I egyik prototípusa a Philips laboratóriumában, már csak a nyilvánosság előtt kellene bemutatkoznia.

Néhány szóban beszélnünk kell a lézerlejátszók hazai helyzetéről is, bár erről sajnos sokat nem lehet mondani, mert állami kereskedelmi forgalomba összesen kétféle CD-játszó került, LV pedig csak magánimport keretében érkezett az országba.

A lv-rendszerekkel kapcsolatos problémák ezeknél a készülékeknél is fennállnak, ugyanúgy, mint a videokazettáknál, vagyis a Japánból és Amerikából származó videoműsorokat csak az úgynevezett „multi system" készülékkel lehet lejátszani, a 60 Hz-es képváltási frekvencia (az ebből adódó sorfrekvencia-eltérés) és az NTSC rendszerű színkódolás miatt. A csak hanginformációt tartalmazó CD-lemezekkel ilyen gondok nincsenek. Ezek persze csak „akadémikus" problémák, ugyanis a video lézer rendszerek hazai elterjedésével egyelőre nem számolhatunk.

(A Video Review 2/1988. felhasználásával.)

CD-szótár

LÉZER OPTIKAI ESZKÖZÖK
Ovális formájú, fényes, kemény műanyagból készült tükröződő felületű, 3, 5, 8, és 12 inch (1 inch = 25,4 mm) lemezek, bennük információk vannak tárolva, melyeket lézer fénysugár segítségével, érintés nélkül olvashatunk ki.

CD (COMPACT DISC)
3 és 5 inches méretben készülnek, digitális hanginformációt tartalmaznak. A CD-k kb. 500 fordulat/perc sebességgel forognak, ennek következtében hangot képesek produkálni igen magas frekvenciaátviteli tartományban, nagyon jó jel/zaj viszony mellett, kiváló dinamikai tartománnyal. Az 5 inches változat kb. 550 Mbyte adatot tartalmaz, ami 70 perces programnak felel meg. A 3 inches discre csaknem 20 percnyi zenei anyag fér rá.

LV (LASER VIDEODISC)
Ezek a 8 és 12 inches discek analóg video- és digitális vagy analóg hanginformációt tárolnak. Az LV discek készülhetnek CAV (állandó szögsebességű) vagy CLV (állandó kerületi sebességű) felvételi technikával. A CAV lemezek állandó, 1800 fordulat/perc sebességgel forognak, igen jó állóképet, egyes kép kockánkénti és lassítást tudnak biztosítani. A CLV technikájú lemezek kezdeti sebessége 1800 fordulat/perc, de ahogy a letapogatás halad a lemezen kifelé, a külső peremnél lelassul 600 fordulat/percre. Ennek a megoldásnak az az előnye, hogy kétszer annyi a játékidő, mint a CAV rendszer esetében. Egy 12 inches LV disc 900 Mbyte adatot tartalmazhat.

CD-V (CD-VIDEO)
Kinézetükben „aranyszínű", minden vonatkozásban hasonlítanak az 5 inches CD-kre, kivéve azt, hogy arany színűek. Tárolási kapacitásuk is megegyezik, csak a lemez felhasználásában tér el, mert a disc belső részén 20 perces digitális hangot, a külső részén pedig 5 perces videoklippet rögzítenek. A hang lejátszásakor a rendszer 500 fordulat/perc sebességgel forog, a kép visszaadásakor viszont 2250–2700 fordulat/perc a forgási sebesség.

CD-ROM (CD–CSAK KIOLVASHATÓ TÁROLÓ)
Eredetileg adattárolásra hozták létre, számítógép-perifériaként. Ezek az 5 inches lemezek lehetővé teszik, hogy az adatok bármelyikéhez tetszés szerint, közvetlenül hozzáférhessünk. Egy lemez 540 Mbyte adatot képes tárolni, ami megfelel 150 ezer gépelt oldalnak. Ez körülbelül 1000-szer több tárolókapacitást biztosít, mint egy kétoldalas floppy disc, vagy 25-ször több, mint egy átlagos személyi számítógép 20 Mbyte-os hard disc drive-ja.

CD–I (CD–INTERACTIVE)
Amint a CD–ROM a CD-ből nőtte ki magát, úgy a CD–I a CD–ROM-ból. 1986 márciusában jelentette be a Philips és a Sony a CD–I megjelenését. Minden CD–I lemez szöveget, adatokat, állóképeket, rajzokat és CD minőségű hanganyagot tartalmaz. A CD-gyártók közül sokan ma már olyan interface-eket építenek be a készülékeikbe, amelyek lehetővé teszik a számítógépekhez való csatlakoztatást.

DVI (DIGITAL VIDEO INTERACTIVE)
Ez is új fogalom. CD–ROM típusú lemezeket alkalmaznak digitális videojelek tárolására. Egyetlen 5 inches discre egyórányi videoprogramot tudnak rögzíteni úgy, hogy az adatokat felvételkor komprimálják, illetve lejátszáskor dekomprimálják. Ez a rendszer a fejlesztők véleménye szerint az interaktív alkalmazás széles skáláját teszi majd lehetővé.

CD–WRITE ONCE (CD–EGYSZERI BEÍRÁS)
A Sony és a Philips foglalkozik ennek a rendszernek a létrehozásával, amely azt a lehetőséget adja, hogy tetszés szerinti digitális anyagot rögzíthetünk egy-egy discre. Professzionális célokra szánták, CD–ROM típusú lemezeket használnának fel hozzá és a CD–ROM lejátszására alkalmas készülékeken lehetne lejátszani.

Speciálisan kialakított *márkaszervizeinkben JVC, Siemens, Grundig, Sony,* [redacted] még [redacted] más típusú [redacted] elektronikai termék *javítását* vállaljuk. *Hangátalakítás, áthangolás* a legkorszerűbb technológiával.

ELSZÖV

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252
Bp. X., Pongrác u. 9.
Tel.: 575-634

VIDEOCOMPOSER

Saját szabadalmunk felhasználásával gyártjuk a VIDEOCOMPOSER nevű termékünket, amely az Ön számítógépével összekapcsolva az alábbi funkciókra alkalmas:

- **feliratozás (többféle betűtípus)**
- **kép fel-le úsztatás**
- **képrészlet-kiemelés, -elnyomás**
- **grafikonok, táblázatok videoképre rajzolva**
- **idő-, adatfelírás**
- **bármilyen számítógépes grafika videoképbe keverése**

A működtetéshez egyéb eszközök (képkeverő, TBC) nem szükségesek, mivel ezek funkcióit is ellátja, illetve helyettesíti.
A VIDEOCOMPOSER-hez illesztett számítógép az alábbi típusok valamelyike lehet: C64, C128, C16, C+4, SPECTRUM, QL, Enterprise, VT Computer.

E rendszer továbbfejlesztésének eredménye az

IBM VIDEOCOMPUTER

Hardware és software elemek felhasználásával az Ön kompatibilis PC-jét is alkalmassá tesszük feliratozásra, a számítógépes grafika videoképen való megjelenítésére.

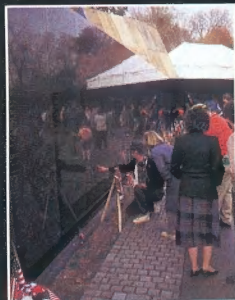
Minden hónap utolsó csütörtökén nyilvános *BEMUTATÓ*. (10–18 óráig)
Helye: AXON Műszaki Szalon Budapest, Tolbuhin krt. 8. (SONY bemutatóterem) Tel.: 175-595
Gyártja: Microcontrol Kisszövetkezet 1148 Bp., Bánki Donát u. 62. Tel.: 631-024
Forgalmazza: AXON Műszaki Szalon Tel.: 175-595

Különös társaság gyülekezik a washingtoni Lincoln-emlékmű körül. 1986. november 11-e, péntek. A nap melegen süt, én mégis vacogva igyekszem a Capitoliummal „farkasszemet néző" oszlopsor felé. Furcsa, zöld zubbonyt viselő emberek gyülekeznek, mellükön csak úgy ragyog a sok kitüntetés. Kis bódékban zászlókat, hanglemezt és jelvényt árulnak, rajtuk a felirat POW-MIA. Azt gondolom, valami szövetség rendezi itt délutánját, esetleg egy vallási szekta készül tüntetni a Fehér Ház előtt, amikor hirtelen beugrik a reggeli lapok címlapja. „November 11: a Veterán Nap. Nagygyülés a Fehér Ház előtt."

Érdekelni kezd a dolog. A kis tavat megkerülöm, és fényképezőgépemet készenlétben tartva igyekszem az emlékmű felé. A betonúton rendőrautók és lovasrendőrök. A park egyik sarkán egy szoborcsoport. Két katona. Melléjük a földbe tűzve virágok, zászlók, koszorúk. Botrányszobornak számított még néhány évvel ezelőtt is, mert az egyik figura néger – de azon igazán nem lehetett vitatkozni: négerek is elestek Vietnamban.

Egyre gyülik a tömeg. A borotválatlan, katonadzsekis negyvenes férfiak mellett egyre több néníke és bácsika tűnik föl. Ők is POW-MIA zászlókat lengetnek, vagy szomorúan fotózzák a vietnami emlékművet. Most döb-

Az én Vietnam-filmem

benek rá, hogy a veteránok napja Amerikában mér régen nem a második világháború vagy a koreai intervenció egykori harcosainak, hanem a közelmúlt vietnami háború túlélőinek – és halottainak – szól. Emlékezetembe villannak az *Apokalipszis most* helikopterjei, a felugató géppuskák, a fájdalomtól megkínzott emberi arcok.

POW-MIA; Prisoner of War – Missing in Action – tükörfordításban: hadifogoly – a fronton tűnt el. A felirat mellett rendre képek. Keresem Johnt, aki My Lai mellett tűnt el; Bent, aki utoljára Saigonból írt, és így tovább. Él a remény, hátha valaki most, több mint két évtized után tud valamit róla, hátha van csoda, és előkerül, bozontos hajjal, lefogyva, leggyötörve. Valahogy – nem számít, hogyan. Láthatóan senki sem vár itt Rambo multimuszklijaira, „hősi elszántságára", nincs helye itt annak a naivitáson is túlnövő önbecsapásnak, amit a Rambo és a hozzá hasonló filmek tucatjai tükröznek – szomorú egykedvűség üli meg a levegőt.

A kis tó előtt színes ruhába öltözött zenekar játszik. Ők is egykori frontharcosok. Karjukon fekete szalag. A Lincoln-emlékmű lépcsőjéről egykori társaik tapsolnak az emlékező-emlékezetes számoknak. Itt-ott azért nevetés is felharsan, ha egymásra talál két cimbora, de a többiek azonnal lepisszegik őket. A rockkoncert most egyfajta áldozati mise. Az egyik Bob Dylan-számnál egy lány kirohan a szakállas énekeshez.

– Megcsókolhatlak a volt férjem helyett? – kérdezi sírva, és azonnal az énekes nyakába borul. Hosszú percekig áll a zene, a veteránok pedig vidám füttyel és kiabálással biztatják a csókolódzókat. Mikor végre kifogynak a szuszból, vastaps köszönti a honleányt.

Leülök egy csoport mellé, mellettem barázdált arcú férfi szipog. Zavartan kotorászik zsebében, katonai igazolványféléT húz elő. Nem útlevelet, nekem mégis a *Killing Fields* (Gyilkos mezők) című film hamisított útlevele jut az eszembe. Ott a menekülés egyetlen lehetőségét jelentette: az egyik tiszt helybéli tolmácsának készítették, hamisított arcképpel. Soha nem felejtem el a képsort, amikor a tolmács az útlevélvizsgálat során rettegve nyújtja át útlevelét az ellenőrző francia tisztnek. A tiszt éppen hogy belepillant, és már adja is vissza szánakozó mosollyal. A beragasztott fénykép ugyanis megfeketedett. S a képpel együtt szertefoszlott a menekülés reménye is.

Lassan lebukik a nap a Capitolium mögött. Úgy látszik, a rendőrség hiába vonult ki, nem lesz tüntetés, rendbontás vagy gyújtogatás. Egyre többen igyekeznek a márvány siratófal felé (több ezer áldozat nevét vésték bele egy furcsa alakú, többször tíz méter hosszú, fekete márványfalba). Feltűnnek a tévékamerák is, a helyzetet jól kihasználó szenátorok beszédeit, a különféle veteránszövetségek felhívásait közvetítik, s most egy percre – az érdeklődés középpontjába kerül az a fiú is, aki idestova három éve él-hál gumimatracán éppen átellenben az elnök lakhelyével. Egy személyben szimbolizálja a hazatértek reményvesztését, számkivetettségét és idegenségét – abból él, amit a sétálók a kalapjába dobnak.

A virágok és koszorúk erdejében szürke zakóba öltözött alacsony, idős emberre leszek figyelmes. Csokrát a földre rakja, aztán óvatosan körülnéz. Ballonkabátját a padra teszi, és zakója belső zsebéből szemüveget húz elő. Egy nevet keres a siratófalon. Ujja végigszánt a vésett betűkön, pedig úgy tűnik, hunyt szemmel is megtalálná azt, amit keresett. Nyúlok a fényképezőgépért, de aztán mégis inkább őt figyelem. A kisöreg ismét körülnéz, s miután úgy véli, senki sem figyeli, fülét lassan a hideg márványra tapasztja. De egy pillanat csak a dráma, mert mellettem felzümmög egy kamera, s az öreg zavarodottan odébblép. A mozdulat örökre elveszett – s nincs rendező, aki reprodukálni tudná.

Szakonyi Péter

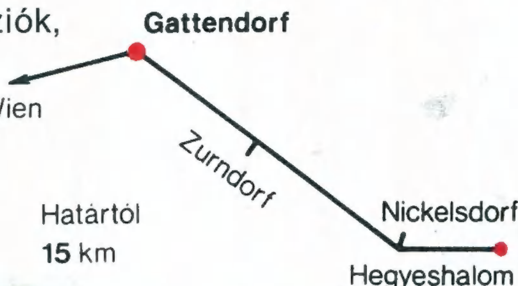
KOMA ELEKTRO MARKT

VIDEO · TV · AUDIO

- Videokamerák
- Videomagnók
- Színes televíziók, monitorok
- Hifi tornyok
- Autórádió -magnók
- Kazetták

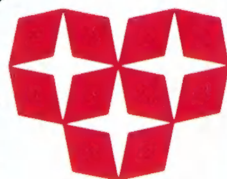
MÜNCHEN 40 (NSZK)
Königstein str. 1.
Tel.: 00-49-89-352733

GATTENDORF (AUSZTRIA)
Hauptplatz 13.
Tel.: 00-43-2142-6674

SAMSUNG

Mwst. adóvisszatérítés előre!

UDVARIAS, MAGYAR NYELVŰ KISZOLGÁLÁS!

Az üzlet előtt tágas parkolási lehetőség!

Hasonlítsa össze árainkat a nagyáruházak áraival!